

Dansk udgave

Retsforskrifter

58. årgang

4. september 2015

Indhold

II Ikke-lovgivningsmæssige retsakter

AFGØRELSER

- ★ **Kommissionens afgørelse (EU) 2015/1469 af 23. juli 2014 om statsstøtte SA.30743 (2012/C) (ex N 138/10) — Tyskland — Finansiering af infrastrukturforanstaltninger i Leipzig/Halle-lufthavn (2) (meddelt under nummer C(2014) 5071) ⁽¹⁾** 1

- ★ **Kommissionens afgørelse (EU) 2015/1470 af 30. marts 2015 om statsstøtte SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) gennemført af Rumænien — Voldgiftskendelse i Micula mod Rumænien af 11. december 2013 (meddelt under nummer C(2015) 2112) ⁽¹⁾** 43

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst

II

(Ikke-lovgivningsmæssige retsakter)

AFGØRELSE

KOMMISSIONENS AFGØRELSE (EU) 2015/1469

af 23. juli 2014

om statsstøtte SA.30743 (2012/C) (ex N 138/10) — Tyskland — Finansiering af infrastrukturforanstaltninger i Leipzig/Halle-lufthavn (2)*(meddelt under nummer C(2014) 5071)***(Kun den engelske udgave er autentisk)****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 108, stk. 2, første afsnit ⁽¹⁾,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med den nævnte artikel ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFORLØB

- (1) Ved brev af 12. april 2010 anmeldte Tyskland med henblik på at opnå retlig sikkerhed en række planlagte kapitaltilførsler til Mitteldeutsche Flughafen AG (»MFAG«) og Flughafen Leipzig/Halle GmbH (»FLH«) til Kommissionen. Tyskland meddelte desuden Kommissionen, at de anmeldte kapitaltilførsler er underlagt Kommissionens godkendelse. I mellemtiden finansieres projektet gennem aktionærlån, som angiveligt blev ydet på markedsvilkår.
- (2) Ved brev af 10. juni 2010, 26. november 2010 og 3. marts 2011 anmodede Kommissionen om yderligere oplysninger om de anmeldte foranstaltninger (herunder om vilkårene for aktionærlånene). Den 29. september 2010, den 4. januar 2011 og den 26. april 2011 fremsendte Tyskland supplerende oplysninger.
- (3) Ved brev af 15. juni 2011 underrettede Kommissionen Tyskland om sin afgørelse om at indlede proceduren efter traktatens artikel 108, stk. 2, (»indledningsafgørelsen«) over for aktionærlånene og kapitaltilførslerne til fordel for FLH. Tyskland fremsendte sine bemærkninger til indledningsafgørelsen den 15. august 2011.
- (4) Kommissionens indledningsafgørelse blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ⁽³⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at indsende deres bemærkninger til den pågældende foranstaltning senest en måned efter offentliggørelsesdatoen.

⁽¹⁾ Med virkning fra den 1. december 2009 er EF-traktatens artikel 87 og 88 blevet til henholdsvis artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (»traktaten«). De to sæt artikler er indholdsmæssigt identiske. I denne afgørelse skal henvisninger til traktatens artikel 107 og 108 efter omstændighederne forstås som henvisninger til EF-traktatens artikel 87 og 88. I traktaten blev der også foretaget visse terminologiske ændringer, bl.a. blev »Fællesskabet« erstattet af »Unionen«, og »fællesmarkedet« af »det indre marked«. Terminologien i traktaten vil blive benyttet i hele denne afgørelse.

⁽²⁾ EUT C 284 af 28.9.2011, s. 6.

⁽³⁾ Se fodnote 2.

- (5) Kommissionen har modtaget bemærkninger til sagen fra 34 interesserede parter. Den videresendte disse bemærkninger til Tyskland den 21. november 2011 med anmodning om eventuelle kommentarer inden for en måned. Kommissionen modtog kommentarer fra Tyskland den 20. december 2011.
- (6) Den 14. marts 2012 sendte Kommissionen en anmodning om oplysninger. Den 26. april 2012 modtog Kommissionen svar fra Tyskland.
- (7) Kommissionen anmodede om yderligere oplysninger ved brev af 15. maj 2012, 20. juli 2012 og 21. december 2012. Tyskland svarede ved brev af 28. juni 2012, 10. september 2012 og 15. januar 2013.
- (8) Den 31. marts 2014 vedtog Kommissionen luftfartsretningslinjerne fra 2014 ⁽⁴⁾, der erstatter luftfartsretningslinjerne fra 1994 ⁽⁵⁾ og 2005 ⁽⁶⁾. Den 15. april 2014 offentliggjordes en meddelelse i *Den Europæiske Unions Tidende* med opfordring til medlemsstaterne og interesserede parter om at fremsende bemærkninger om anvendelsen af luftfartsretningslinjerne fra 2014 senest en måned efter offentliggørelsen af retningslinjerne ⁽⁷⁾.
- (9) Den 14. april 2014 anmodede Kommissionen om yderligere oplysninger vedrørende anvendelsen af fælles principper for vurdering af støttens forenelighed i lyset af luftfartsretningslinjerne fra 2014. Tyskland svarede ved brev af 19. maj 2014, 26. maj 2014, 10. juli 2014 og 11. juli 2014.
- (10) Ved brev af 17. juli 2014 accepterede Tyskland, at denne afgørelse vedtages og offentliggøres på engelsk.

2. BESKRIVELSE AF FORANSTALTNINGERNE

2.1. BAGGRUND FOR UNDERSØGELSEN OG INFRASTRUKTURPROJEKTET

2.1.1. Leipzig/Halle Lufthavn

- (11) Leipzig/Halle Lufthavn er beliggende i delstaten Sachsen i det centrale Tyskland. Lufthavnen drives af FLH ⁽⁸⁾, der er et datterselskab af MFAG ⁽⁹⁾. MFAG er et holdingselskab med datterselskaberne FLH, Dresden Airport GmbH og PortGround GmbH.
- (12) Efter Tysklands genforening blev der udarbejdet en masterplan for udvidelsen af lufthavnen. Planen tog udgangspunkt i, at der skulle etableres et system med to baner. I 1997 blev anlæggelsen af den nordlige bane godkendt. I 2004 besluttede aktionærerne at finansiere anlæggelsen af den sydlige bane ⁽¹⁰⁾.
- (13) Efter påbegyndelsen af driften af den sydlige bane i 2007 flyttede DHL Express sit europæiske luftfragtknudepunkt fra Bruxelles til Leipzig. Ud over DHL Express bruger Lufthansa Cargo og andre luftfragtselskaber også Leipzig/Halle. I 2011 blev Leipzig/Halle Lufthavn således den næststørste fragtlufthavn (efter Frankfurt/Main Lufthavn) i Tyskland. Tabel 1 indeholder en oversigt over udviklingen i passagertallet og fragtmængden siden 2006.

⁽⁴⁾ Meddelelse fra Kommissionen — Retningslinjer for statsstøtte til lufthavne og luftfartsselskaber (EUT C 99 af 4.4.2014, s. 3).

⁽⁵⁾ Anvendelse af EF-traktatens artikel 92 og 93 og EØS-aftalens artikel 61 på statsstøtte i luftfartssektoren (EFT C 350 af 10.12.1994, s. 5).

⁽⁶⁾ Meddelelse fra Kommissionen — EF-retningslinjer for finansiering af lufthavne og statslig startstøtte til luftfartsselskaber, som opererer fra regionale lufthavne (EUT C 312 af 9.12.2005, s. 1).

⁽⁷⁾ EUT C 113 af 15.4.2014, s. 30.

⁽⁸⁾ FLH's hovedaktionær er Mitteldeutsche Flughafen AG, som ejer 94 % af kapitalandelen i FLH. De øvrige selskabsdeltagere er Freistaat Sachsen, Landkreis Nordsachsen og Stadt Schleuditz. MFAG har ingen private aktionærer.

⁽⁹⁾ MFAG's aktionærer er Freistaat Sachsen med 76,64 %, Land Sachsen-Anhalt med 18,54 %, Stadt Dresden med 2,52 %, Stadt Halle med 0,2 % og Stadt Leipzig med 2,1 %. MFAG har ingen private aktionærer.

⁽¹⁰⁾ Kapitaltilførslerne fra de offentlige aktionærer i FLH til finansiering af anlæggelsen af den nye sydlige bane og andre foranstaltninger, der beløb sig til 350 mio. EUR frem til 2006, er allerede blevet vurderet og fundet forenelige med det indre marked i Kommissionens beslutning 2008/948/EF af 23. juli 2008 om Tysklands foranstaltninger til fordel for DHL og Leipzig/Halle Lufthavn C 48/06 (ex N 227/06) (EUT L 346 af 23.12.2008, s. 1) og er derfor ikke omfattet af denne undersøgelse.

Tabel 1

Udvikling i passagertallet og fragtmængden i Leipzig/Halle Lufthavn i perioden 2006-2013

År	Udvikling i passagertallet	Udvikling i luftfragt og posttjenester i ton	Flyvninger (fragt og passagerer)
2006	2 348 011	29 330	42 417
2007	2 723 748	101 364	50 972
2008	2 462 256	442 453	59 924
2009	2 421 382	524 084	60 150
2010	2 352 827	663 059	62 247
2011	2 266 743	760 355	64 097
2012	2 286 151	863 665	62 688
2013	2 240 860	887 101	61 668

Kilde: Leipzig/Halle Lufthavn (www.leipzig-halle-airport.de).

2.1.2. Oversigt over infrastrukturinvesteringsprogrammet

- (14) Aktionærlånene og kapitaltilførslerne har til formål at finansiere de infrastruktur- og infrastrukturrelaterede foranstaltninger, der er sammenfattet i tabel 2, og beløber sig til 255,6 mio. EUR.

Tabel 2

Oversigt over infrastrukturinvesteringsprogrammet for Leipzig/Halle Lufthavn

Nr.	Beskrivelse	Budgetterede omkostninger/ forventede omkostninger (EUR)
Foranstaltning 1	Erhvervelse af jord/flytning/støjdæmpning/planlægning af landskabsbevarelse	[...] (*)
Foranstaltning 2	Motorprøvningsfacilitet	(...)
Foranstaltning 3	Rullebane og rullebro E7	(...)
Foranstaltning 4	Udvidelse af den nordlige start- og landingsbane: planlægningsomkostninger	(...)
Foranstaltning 5	Rydning af område med henblik på anlæg af rullebanen Victor samt nye brandstationsbygninger/multifunktionel hangar	(...)
Foranstaltning 6	Parallel rullebane Victor	(...)
Foranstaltning 7	Yderligere afisningsarealer	(...)
Foranstaltning 8	Helikopterflyveplads	(...)
Foranstaltning 9.1-9.4	Yderligere infrastrukturforanstaltninger: Genopbygning af kontrolinfrastruktur I Bygning til sikkerhedsfunktioner Indkøb af teknisk udstyr Veterinær tjeneste	(...)

Nr.	Beskrivelse	Budgetterede omkostninger/ forventede omkostninger (EUR)
Foranstaltning 10	Yderligere støjdæmpning	(...)
Foranstaltning 11	Fase I i udvikling af landsiden i den sydøstlige zone	(...)
Foranstaltning 12	Plangodkendelsesprocedure for den sydlige udvidelse	(...)
Foranstaltning 13	Udvidelse af den nordlige forplads	(...)
Foranstaltning 14	Udvidelse af den østlige forplads	(...)
Foranstaltning 15	Tilpasning af infrastruktur	(...)
Foranstaltning 16	Yderligere infrastrukturforanstaltninger: Udvidelse af hangar i den nordlige zone (foranstaltning 16.1) Opførelse af en ny lufthavnsterminal og en hangar til små fly (foranstaltning 16.2)	(...)
I alt		255,625 mio.

(*) Omfattet af tavshedspligt.

- (15) Foranstaltning 1 — Omfattende støjbekæmpelsesforanstaltninger (herunder erhvervelse af jord, flytning, planlægning af landskabsbevarelse): Ifølge plangodkendelsen for den sydlige bane og forpladser ⁽¹¹⁾ skal Leipzig/Halle Lufthavn gennemføre støjbekæmpelsesforanstaltninger i natbeskyttelsesområdet. Dette natbeskyttelsesområde skal dække et areal på ca. 211 km² med ca. 6 000 boliger. På baggrund af den første genberegning af natbeskyttelsesområdet i slutningen af februar 2009 blev det oprindelige beskyttelsesområde udvidet med ca. 4 000 yderligere boliger.
- (16) Foranstaltning 2 — Motorprøvningsfacilitet: Der blev bygget en ny motorprøvningsfacilitet i Leipzig/Halle Lufthavn i perioden 2007-2008. Leipzig/Halle Lufthavn er åben døgnet rundt, og lufthavnen er derfor nødt til at tilbyde faciliteter til prøvning af flymotorer døgnet rundt. Motorprøvningsfaciliteten er bygget som en lukket struktur for at begrænse støjledningen.
- (17) Foranstaltning 3 — Rullebane og rullebro E7: For at lette presset på de eksisterende rullebaner og rullebroer og sikre et alternativ i tilfælde af ulykker eller nedbrud blev rullebane og rullebro E7 anlagt i den østlige del af lufthavnen. Af tekniske årsager er dette infrastrukturprojekt opdelt i tre delprojekter: rullebro ⁽¹²⁾, rullebane og teknisk udstyr (belysning). Projektarbejdet blev påbegyndt i 2008.
- (18) Foranstaltning 4 — Udvidelse af den nordlige start- og landingsbane (planlægningsomkostninger) fra de nuværende 3 600 m til 3 800 m: Formålet med udvidelsen af den nordlige bane er at sikre, at fragtfly med en høj maksimal tilladt startvægt (MTOW) kan lette uden nyttelastrestriktioner. Planlægningen af dette infrastrukturprojekt blev påbegyndt i 2008.
- (19) Foranstaltning 5 — Rydning af område med henblik på anlæg af rullebanen Victor, ny brandstationsbygning/multifunktionel hangar I: Brandstationen og den multifunktionelle hangar skal rives ned og genopbygges. Genopbygningen af den multifunktionelle hangar I og brandstationen blev påbegyndt i maj 2009. Den nye multifunktionelle hangar vil blive anvendt til vinterserviceudstyr. Arbejdet vil også omfatte opførelse af en træningsfacilitet for brandvæsenet.

⁽¹¹⁾ Plangodkendelsen for den sydlige start- og landingsbane og forplads fra en ansvarlig tysk planlægningsmyndighed af 4. november 2004 og den første ændring til nævnte godkendelse af 9. december 2005.

⁽¹²⁾ Leipzig/Halle Lufthavn har to rullebaner med forbindelser (motorvej A14, højhastighedsjernbanelinje, 4-sporet hovedvej), hvilket indebærer, at der skal anlægges broer til rullebanerne.

- (20) Foranstaltning 6 — Parallel rullebane Victor: I henhold til anmeldelsen er anlæg af rullebanen Victor mellem to eksisterende rullebaner af afgørende betydning for dækningen af den stigende kapacitet i Leipzig/Halle Lufthavn og kapaciteten i den sydvestlige del af lufthavnen i spidsbelastningsperioder og i tilfælde af østlige vejrforhold.
- (21) Foranstaltning 7 — Yderligere afisningsarealer: De yderligere afisningsarealer er nødvendige for at sikre, at afisningen af fly forløber gnidningsløst, og for at undgå forsinkelser som følge af utilstrækkelig infrastruktur.
- (22) Foranstaltning 8 — Helikopterflyveplads: I 2008-2009 blev der etableret en helikopterflyveplads i Leipzig/Halle Lufthavn ved at tilpasse og markere overfladearealet. Den anvendes som en base for luftredningstjenester.
- (23) Foranstaltning 9.1 — Genopbygning af kontrolstruktur I: Kontrolstruktur I skal genopbygges, således at den opfylder kravene i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2320/2002 ⁽¹³⁾. Den vil være base for alle organisatoriske lufthavnssikkerhedsaktiviteter (adgangs- og nøgleforvaltning, sikkerhedsuddannelse, forvaltningsopgaver), kontrol (f.eks. af personer og fragt) og sikkerhedstjenester (f.eks. besøgsservice, VIP).
- (24) Foranstaltning 9.2 — Bygning til sikkerhedsfunktioner: Den nye bygning til sikkerhedsfunktioner vil blive anvendt af forbundspolitiet, det regionale politi, toldvæsenet og den tyske meteorologiske tjeneste.
- (25) Foranstaltning 9.3 — Indkøb af teknisk udstyr: Som følge af den nye infrastruktur er Leipzig/Halle Lufthavn også nødt til at købe yderligere vinterserviceudstyr og brandbekæmpelsesudstyr. Det er ligeledes nødvendigt at eftermontere detektorer og digitalt videoovervågningsudstyr med intelligent bevægelsesdetektion på hegnet omkring lufthavnen.
- (26) Foranstaltning 9.4 — Veterinær tjeneste: Projektet vedrører etablering af en særskilt bygning i lufthavnen med veterinære anlæg til brug i forbindelse med eksport/import af dyr til/fra tredjelande.
- (27) Foranstaltning 10 — Yderligere støjbekæmpelsesforanstaltninger: I lyset af den forventede vækst, navnlig i luftfragttrafikken, i Leipzig/Halle Lufthavn, forventes det at være nødvendigt at iværksætte yderligere støjbekæmpelsesforanstaltninger (og relaterede anlægsarbejder) på mellemlang sigt i takt med lufthavnens udvidelse.
- (28) Foranstaltning 11 — Fase I i udvikling af landsiden i den sydøstlige zone: De områder, der støder op til den østlige side af de eksisterende landanlæg (hangar og driftsbygning) i Leipzig/Halle Lufthavn, skal udstyres fuldt ud med el- og vandforsyning, spildevandsanlæg og regnvandsdræning senest i 2010. Anlægsarbejderne blev påbegyndt i 2008. Når den eksisterende rundkørsel ved luftfragtomladningsterminalen er blevet forbundet med det offentlige vejnet, skal der iværksættes yderligere støjbekæmpelsesforanstaltninger.
- (29) Foranstaltning 12 — Plangodkendelsesprocedure for den sydlige udvidelse: Den sydlige bane (3 600 m) og forplads i Leipzig/Halle Lufthavn skal udvides på lang sigt. I denne forbindelse skal der iværksættes en plangodkendelsesprocedure.
- (30) Foranstaltning 13 — Udvidelse af den nordlige forplads: Det er hensigten at anlægge yderligere 12 forpladser inden 2020. Udviklingen af terminalanlæg i den nordlige del af lufthavnen vil gøre det muligt at opnå en mere jævn fordeling af flyvninger mellem de to start- og landingsbaner.
- (31) Foranstaltning 14 — Udvidelse af den østlige forplads: Den østlige forplads' grænse udvides mod syd for at sikre de nødvendige hindringsfrie områder til operationerne på start- og landingsbaner. Forpladsen skal også forbindes til rullebanesystemet og afisningsarealerne.
- (32) Foranstaltning 15 — Tilpasning af infrastruktur: Terminalanlæggene i den nordlige del skal tilpasses, således at der tages hensyn til den nyanlagte forplads i den nordlige zone og flytningen af lastfunktioner til den pågældende zone. I denne forbindelse tilpasses hangaren og de nødvendige hjælpefunktioner til kategori F-luftfartøjer.
- (33) Foranstaltning 16.1 — Udvidelse af hangar i den nordlige zone: Dette omfatter anlæggelse af en ny forplads i den nordlige zone, herunder flytning af lastfunktioner til dette område og anlæggelse af vedligeholdelsespladser.

⁽¹³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2320/2002 af 16. december 2002 om fastsættelse af fælles bestemmelser om sikkerhed inden for civil luftfart (EFT L 355 af 30.12.2002, s. 1).

- (34) Foranstaltning 16.2 — Opførelse af en ny lufthavnsterminal og en hangar til små fly: Der skal opføres en ny lufthavnsterminal og en hangar til små fly. Den tidligere lufthavnsterminal blev revet ned, da den nye sydlige bane blev anlagt.

2.2. DE OMHANDLEDE FORANSTALTNINGER OG BEGRUNDELSE FOR INDLEDNING AF DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE

- (35) I indledningsafgørelsen blev følgende foranstaltninger til finansiering af investeringsprojektet (dvs. infrastruktur- og infrastrukturrelaterede foranstaltninger) i Leipzig/Halle Lufthavn undersøgt:

i) aktionærlån til fordel for FLH på op til 255,6 mio. EUR (»allerede delvis mellemfinansieret«)

ii) kapitaltilførsler til FLH på op til 255,6 mio. EUR.

- (36) Med hensyn til de anmeldte infrastrukturforanstaltninger udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt de kan anses for at henhøre under det offentlige myndighedsområde og således om, hvorvidt finansieringen heraf udgør statsstøtte.

- (37) Kommissionen konkluderede, at aktionærlånene og kapitaltilførslerne til MFAG ikke udgør statsstøtte, eftersom de begge skal overføres til FLH. MFAG kan kun betragtes som et instrument for overførsel af midler til FLH og således ikke som en støttemodtager i sig selv.

2.2.1. Aktionærlån til fordel for FLH

- (38) Disse infrastruktur- og infrastrukturrelaterede projekter blev i første omgang finansieret med aktionærlånene, som først vil blive konverteret til egenkapital, når Europa-Kommissionen har godkendt finansieringen af infrastrukturforanstaltningerne. I perioden 2006-2011 ⁽¹⁴⁾ beløb aktionærlånene til FLH sig til i alt [...] mio. EUR.

- (39) Vilkaerne for aktionærlånene i 2006-2008 blev fastlagt i en låneafale mellem Sachsen LB og MFAG. Basisrenten på lånene er en 3-måneders Euribor-rente plus et risikotillæg på [...] basispoint. For 2009 er basisrenten på lånene en 3-måneders Euribor-rente plus et risikotillæg på [...] basispoint. For 2010 er basisrenten på lånene en 3-måneders Euribor-rente plus et risikotillæg på [...] basispoint.

Kommissionens foreløbige vurdering af forekomsten af statsstøtte

- (40) Med hensyn til aktionærlånenes karakter af statsstøtte til fordel for FLH udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt FLH's aktionærlån blev ydet på normale markedsvilkår. Navnlig med hensyn til de sammenlignelige låneafaler udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt de indikative tilbud, der blev fremsendt pr. e-mail uden hensigt om at indgå retligt bindende låneafaler og uden en tilgrundliggende vurdering af sandsynligheden for misligholdelse og sikkerhedsstillelse, kan betragtes som en pålidelig markedsreference.

- (41) I mangel af en markedsreference baserede Kommissionen sin vurdering på referencen fastsat i referencesatsmeddelelsen fra 2008 ⁽¹⁵⁾. I lyset af den manglende rating af FLH og underliggende sikkerhedsstillelse synes betingelserne for FLH's aktionærlån dermed at være gunstigere end den reference, som blev fastsat af Kommissionen for markedsrenten under anvendelse af referencesatsmeddelelsen fra 2008.

- (42) Det mulige støtteelement svarer til forskellen mellem markedsrenten og den faktiske rente.

2.2.2. Kapitaltilførsler til FLH

- (43) Kapitaltilførslerne til FLH til finansiering af infrastruktur- og infrastrukturrelaterede foranstaltninger (jf. tabel 2) skal godkendes af Kommissionen. FLH's aktionærlån vil således først blive konverteret til egenkapital, når støtten er blevet godkendt.

- (44) Det samlede finansieringsbeløb til dækning af omkostninger ved infrastruktur- og infrastrukturrelaterede projekter beløber sig til 255,6 mio. EUR. Et samlet beløb på 240,3 mio. EUR skal overføres til MFAG's kapitalreservefond og øremærkes til FLH for at øge FLH's egenkapital (dvs. egenkapitalreserve). FLH's aktionærer vil indskyde det resterende beløb direkte i FLH's kapitalreservefond.

⁽¹⁴⁾ Indtil den 1. april 2011.

⁽¹⁵⁾ Meddelelse fra Kommissionen om revision af metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten (EUT C 14 af 19.1.2008, s. 6).

- (45) Ifølge Tyskland vil disse kapitaltilførsler blive foretaget uden nogen underliggende forretningsplan og udsigter til rentabilitet på længere sigt.
- (46) Nogle af de infrastrukturprojekter, der skal finansieres ved hjælp af de påtænkte kapitaltilførsler, er allerede blevet påbegyndt inden projektstart, men den offentlige aktionær har i hvert enkelt tilfælde meddelt, at den vil finansiere disse foranstaltninger inden påbegyndelse af anlægsarbejderne. Kapitaltilførslerne er endnu ikke blevet gennemført.

Kommissionens foreløbige vurdering af forekomsten af statsstøtte

- (47) Med hensyn til kapitaltilførslernes karakter af statsstøtte udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt FLH's aktionærer — i lyset af de manglende udsigter til rentabilitet på længere sigt — handlede som en markedsøkonomisk investor. Kommissionen var således i tvivl om, hvorvidt kapitaltilførslerne kan anses for ikke at udgøre statsstøtte.

2.2.3. Støttens forenelighed

- (48) Da FLH's aktionærlån og de efterfølgende kapitaltilførsler kan udgøre statsstøtte, skal Kommissionen undersøge, om denne støtte kan anses for at være forenelig med det indre marked efter traktatens artikel 107, stk. 3, litra c). I denne henseende redegøres der i luftfartsretningslinjerne fra 2005 kort for de fælles principper for vurdering af foreneligheden af støtte til finansiering af lufthavnsinfrastruktur i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra c).
- (49) Kommissionen konkluderede i indledningsafgørelsen, at en række kriterier i luftfartsretningslinjerne fra 2005 er opfyldt i denne sag. I denne forbindelse konkluderede Kommissionen, at støtten opfylder et veldefineret mål af fælles interesse, navnlig da den styrker regionens forbindelser med hensyn til fragtjenester og har en positiv indvirkning på den lokale udvikling. I lyset af de positive udsigter for lufthavnens udvikling konkluderede Kommissionen, at lufthavnen har tilfredsstillende perspektiver for udnyttelse på mellemlang sigt, og at infrastrukturprogrammet er nødvendigt.
- (50) I indledningsafgørelsen udtrykte Kommissionen imidlertid tvivl om, hvorvidt de omhandlede infrastrukturforanstaltninger står i rimeligt forhold til det fastlagte mål. Endvidere udtrykte Kommissionen betænkeligheder ved, at ikke alle brugere har adgang til lufthavnen på lige vilkår og uden forskelsbehandling. Kommissionen anførte ligeledes, at da FLH som en fragtlufthavn er i konkurrence med lufthavne i andre medlemsstater, kan Kommissionen på nuværende tidspunkt ikke konkludere, at udviklingen i samhandelen ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod den fælles interesse. Kommissionen er endvidere også i tvivl om støttens nødvendighed og proportionalitet.
- (51) Kommissionen udtrykte derfor tvivl om, hvorvidt finansieringen af de anmeldte foranstaltninger kan anses for at være forenelig med det indre marked efter traktatens artikel 107, stk. 3.

3. TYSKLANDS BEMÆRKNINGER

3.1. BAGGRUNDEN FOR DE UNDERSØGTE FORANSTALTNINGER

- (52) Tyskland indledte sine bemærkninger med yderligere præciseringer af baggrunden for de undersøgte foranstaltninger. I denne forbindelse påpegede Tyskland, at der i genforeningstraktaten fra 1990 allerede var planlagt en yderligere udvikling af Leipzig/Halle Lufthavn. Ifølge Tyskland blev der fastlagt en overordnet plan for udviklingen af lufthavnen, og det blev besluttet at etablere et system med parallelle baner. Tyskland forklarede endvidere, at anlæggelsen af den nordlige bane blev godkendt i 1997, og den blev sat i drift i 2000. Anlæggelsen af den sydlige bane blev godkendt i 2004, og den blev sat i drift i 2007.
- (53) På denne baggrund gjorde Tyskland gældende, at Leipzig/Halle Lufthavn på grund af systemet med parallelle baner og flytningen af flere store luftfragtoperatører havde været i stand til at positionere sig som det næststørste luftrafikknudepunkt i Tyskland. I denne forbindelse anførte Tyskland, at lufthavnen siden 2010 havde været i stand til at styrke sin position som et af de vigtigste luftfragtomladningscentre i Europa. Tyskland tilføjede ligeledes, at der i øjeblikket er 133 virksomheder i lufthavnen med i alt 5 106 ansatte i 2010 (en stigning på 14,4 % i forhold til 2009).
- (54) Efter Tysklands opfattelse er lufthavnen derfor en drivkraft for økonomisk udvikling i regionen og spiller en vigtig rolle for den regionale beskæftigelse. Tyskland understregede, at dette ligeledes bekræftes af en stigning i indtægter og i de fragtmængder, der håndteres i lufthavnen. I perioden 2005-2009 steg FLH's indtægter således fra 47 mio. EUR til 80 mio. EUR. Med hensyn til fragtmængder anførte Tyskland, at Leipzig/Halle i modsætning til andre

lufthavne er i stadig vækst (lufthavnen håndterede 101 364 t fragt i 2007, og dette tal steg til 442 453 t i 2008, 524 084 t i 2009 og 663 059 t i 2010). Tyskland påpegede desuden, at luftfragtmængden steg med 18,5 % i 2009 og 26,5 % i 2010. Tyskland forventede en yderligere stigning i fragtmængden. Tyskland præciserede i denne forbindelse, at luftfragtmængden forventes at stige til omkring 820 000 t i 2020 ⁽¹⁶⁾. Tyskland gjorde imidlertid gældende, at denne prognose allerede vil blive indfriet i 2015 ⁽¹⁷⁾.

- (55) Tyskland anførte endvidere, at lufthavnen havde oplevet en gradvis stigning i antallet af passagerer i de seneste år (fra 1 988 854 passagerer i 2002 til 2 723 748 passagerer i 2007). Selv om der ifølge Tyskland har været en nedgang i passagertrafikken siden 2007 (kun 2 352 827 passagerer i 2010), forventede Tyskland på mellemlang til lang sigt en stigning i passagertrafikken til 4,6 mio. passagerer i 2020.
- (56) Tyskland anførte, at Leipzig/Halle Lufthavn — i modsætning til mange andre lufthavne i EU såsom de tre vigtigste tyske fragtlufthavne Frankfurt/Main, Köln-Bonn og München — har uindskrænket tilladelse til natflyvninger for kommerciel luftfragttrafik. Ifølge Tyskland var dette en af årsagerne til, at lufthavnen har gode fremtidsudsigter. Tyskland påpegede ligeledes, at den tyske Bundesverwaltungsgericht (forbundsforvaltningsdomstol) havde stadfæstet forbuddet mod natflyvninger i Frankfurt/Main Lufthavn, det største tyske lufttrafikknudepunkt, ved dom af 4. april 2012. Tyskland anførte, at det således er helt forbudt at lande eller lette mellem kl. 23.00 og kl. 5.00 i Frankfurt/Main Lufthavn.
- (57) Tyskland fremførte endvidere, at FLH ikke var i stand til at finansiere de planlagte infrastrukturforanstaltninger med egne midler. I denne forbindelse understregede Tyskland, at lufthavnen på grund af investeringsefterslæbet fra DDR-tiden var nødt til at foretage investeringer inden for langt kortere tid end andre lufthavne i den vestlige del af Tyskland. Ifølge Tyskland kan navnlig de betydelige kortsigtede investeringer ikke finansieres med FLH's egne midler, da der er en betydelig kløft mellem investeringsbeløbet (225,6 mio. EUR) og lufthavnens årlige indtægter (80 mio. EUR i 2009).

3.2. BEGREBERNE »ØKONOMISK AKTIVITET« OG »OFFENTLIGT MYNDIGHEDSOMRÅDE«

3.2.1. Begrebet »økonomisk aktivitet« og anvendelse af statsstøttereglerne på lufthavnsinfrastruktur

- (58) Tyskland mindede for det første om, at Tyskland ikke var enig med Kommissionen i, at opførelsen af lufthavnsinfrastruktur er en økonomisk aktivitet. Tyskland gjorde således gældende, at de anmeldte foranstaltninger ikke udgør statsstøtte i medfør af traktatens artikel 107, stk. 1.
- (59) I denne forbindelse gjorde Tyskland gældende, at begrebet »virksomhed« i medfør af traktatens artikel 107, stk. 1, ikke finder anvendelse på lufthavne, i det mindste ikke hvad angår finansiering af lufthavnsinfrastrukturer. Tyskland påpegede, at etablering af lufthavnsinfrastruktur ikke udgør en økonomisk aktivitet, men snarere er en almen foranstaltning, der udspringer af transportpolitiske, regionalpolitiske eller økonomiske mål. Tyskland henviste til punkt 12 i luftfartsretningslinjerne fra 1994: »Opførelse eller udvidelse af infrastrukturprojekter [...] udgør en almen foranstaltning i økonomisk politik, der ikke kan kontrolleres af Kommissionen i medfør af traktatens statsstøtteregler. Afgørelse om infrastrukturudvikling falder uden for denne meddelelses anvendelsesområde [...]« og fremførte, at luftfartsretningslinjerne fra 2005 ikke ophævede dette punkt.
- (60) Tyskland påpegede endvidere, at etablering af lufthavnsinfrastruktur ikke udgør en økonomisk aktivitet, da en privat investor ikke ville påtage sig denne opgave. I denne forbindelse påpegede Tyskland, at der ikke er nogen rentabilitetsudsigt for investeringen på grund af manglende mulighed for at fordele anlægsudgifterne på brugerne af lufthavnen via lufthavnsafgifter. Dette skyldes ifølge Tyskland, at disse afgifter skal godkendes af lufthavnsmyndigheden i den delstat, hvor lufthavnen ligger, og private investorer ikke har nogen indflydelse på størrelsen af disse afgifter. Ifølge Tyskland kan disse afgifter derfor ikke frit fastsættes af operatøren ud fra økonomiske betragtninger, og de fastsættes rent faktisk uden hensyntagen til investeringsomkostningerne. De arealer, der er lejet ud til kommerciel anvendelse ud over luftfartsvirksomhed, er efter Tysklands opfattelse uden relevans.
- (61) Tyskland anførte endvidere i denne forbindelse, at lufthavnens faste omkostninger til infrastruktur, udstyr og drift ligger over gennemsnittet. Endvidere er deres handlefrihed begrænset af strenge retlige forpligtelser og betingelser.

⁽¹⁶⁾ Baseret på skøn før 2011.

⁽¹⁷⁾ Baseret på skøn fra 2011.

- (62) Tyskland mente endvidere, at henvisningerne til Aéroports de Paris-dommen ⁽¹⁸⁾ og Leipzig/Halle-dommen ⁽¹⁹⁾ var irrelevante. Med hensyn til Aéroports de Paris-dommen anførte Tyskland, at dommen ikke vedrører etablering af lufthavnsinfrastrukturer, men driften af en lufthavn. Herudover mente Tyskland ikke, at Aéroports de Paris-dommen vedrører fortolkningen af begrebet »virksomhed« i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, men en tilsidesættelse af forbuddet mod misbrug af en dominerende stilling i henhold til traktatens artikel 102. Med hensyn til Leipzig/Halle-dommen mente Tyskland ikke, at Rettens dom skaber præcedens, da den er appelleret.

3.2.2. Offentligt myndighedsområde

- (63) Ifølge Tyskland udgjorde finansieringen af infrastrukturforanstaltninger, selv om den var omfattet af statsstøtte-reglerne, ikke statsstøtte i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, da finansieringen af infrastrukturforanstaltninger hovedsagelig udgjorde en nødvendig og forholdsmæssig dækning af omkostninger ved udførelse af opgaver, der falder ind under de enkelte medlemsstaters kompetence. Tyskland anførte i denne forbindelse, at virksomhed, som normalt henhører under statens ansvar under udøvelsen af dens beføjelser som offentlig myndighed, ikke er af økonomisk karakter og ikke er omfattet af statsstøttereglernes anvendelsesområde, jf. luftfartsretningslinjerne fra 2005.
- (64) Tyskland gjorde gældende, at der i Kommissionens praksis som minimum skelnes mellem følgende kategorier af sikkerhedsrelaterede foranstaltninger i forbindelse med udførelse af opgaver, der henhører under det offentlige myndighedsområde: beskyttelse af lufttrafikken mod ydre trusler såsom flykapring og andre voldshandlinger rettet mod lufttrafikken, beskyttelse af lufttrafikken mod operationelle risici og beskyttelse af tredjeparter mod operationelle farer inden for lufttrafik. Med hensyn til beskyttelse af lufttrafikken mod operationelle risici har lufthavnsoperatøren efter Tysklands opfattelse pligt til at renovere, modernisere og udvide lufthavnsinfrastrukturen for at forhindre operationelle risici. Tyskland anførte, at den tredje kategori af foranstaltninger typisk vedrører beskyttelse af tredjeparter mod flystøj og andre skadelige miljøpåvirkninger.
- (65) Med hensyn til de pågældende forskellige infrastrukturforanstaltninger anførte Tyskland, at disse foranstaltninger hovedsagelig udgjorde kompensation for udøvelsen af aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde, idet foranstaltningerne beskyttede tredjeparter mod operationelle farer inden for lufttrafik.
- (66) Med hensyn til støjbekæmpelsesforanstaltninger anførte Tyskland, at der som led i plangodkendelsesproceduren skal installeres støjbekæmpelsesforanstaltninger i ca. 10 000 boliger. Tyskland gjorde gældende, at støjbekæmpelsesforanstaltninger i henhold til bestemmelserne i den nyligt ændrede tyske lov om flystøj — Gesetz zum Schutz gegen Fluglärm (»FluglärmG«) — kun skal dække et område på 78 km² med ca. 3 000 boliger og omkostninger på [...] mio. EUR. Ifølge Tyskland drog FLH imidlertid ikke fordel af denne ændring af FluglärmG og er således fortsat underlagt strengere krav til beskyttelsesområdet. Tyskland anførte i denne forbindelse, at Leipzig/Halle Lufthavn må bære væsentlig højere omkostninger end sine konkurrenter (i Tyskland og uden for EU).
- (67) Lufthavnen erhvervede ligeledes en række hårdt ramte beboeres ejendomme mod betaling af en erstatning. Tyskland anførte endvidere, at lufthavnen havde gennemført en række naturbevarelsesforanstaltninger for at kompensere for byggeaktiviteterne. Tyskland gjorde gældende, at hensigten hermed var at forebygge eller reducere generne fra flystøj og anlægsarbejderne af hensyn til tredjeparter, og at foranstaltningerne således henhørte under det offentlige opgaver. Ifølge Tyskland var beskyttelse af tredjeparter mod støj, navnlig flystøj, en af statens grundlæggende forpligtelser og opgaver.
- (68) Tyskland gjorde desuden gældende, at motorstøjprøvningsfaciliteten, dvs. foranstaltning 2, henhørte under det offentlige myndighedsområde. Tyskland anførte, at de støjgrænser for anlæggelsen af den sydlige bane, der blev fastsat under plangodkendelsesproceduren, kunne opfyldes i dagtimerne (kl. 6.00-22.00) uden en lukket motorprøvningsfacilitet. Ifølge Tyskland skulle lufthavnen i henhold til driftstilladelsen af 31. juli 2007 imidlertid også gennemføre prøvninger i den lukkede prøvningsfacilitet om dagen. Tyskland forklarede endvidere, at motorprøvningen var påkrævet med henblik på opretholdelse af flyenes driftssikkerhed, og at den ville overstige de tilladte støjgrænser, hvis den blev foretaget om natten uden for en lukket struktur. Efter Tysklands opfattelse ville opførelsen af motorprøvningsfaciliteten som en lukket bygning således beskytte lokalbefolkningen mod uacceptable niveauer af flystøj.

⁽¹⁸⁾ Sag T-128/98, Aéroports de Paris mod Kommissionen, Sml. 2000 II, s. 3929.

⁽¹⁹⁾ Forenede sager T-443/08 og T-455/08, Mitteldeutsche Flughafen AG og Flughafen Leipzig-Halle GmbH mod Kommissionen (»Leipzig/Halle Lufthavn«-dommen), Sml. 2011 II, s. 1311.

- (69) Med hensyn til foranstaltning 3 anførte Tyskland, at opførelsen af disse infrastrukturelementer henhører under det offentlige myndighedsområde, da foranstaltningen blev gennemført med henblik på at yde beskyttelse mod operationelle farer inden for lufttrafik. Uanset den trafikmængde, man forventer at skulle håndtere i fremtiden, er de eksisterende rullebaneforbindelser i forvejen utilstrækkelige til at garantere en sikker og glidende afvikling af lufttrafikken. Endvidere anførte Tyskland, at den nye rullebane er brandvæsenets nødadgangsvej fra den østlige brandstation til det nordlige lufthavnsareal. Tyskland gør opmærksom på, at selv om statsstøttereglerne finder anvendelse, vedrører nogle af disse omkostninger til rullebanen belysning. Med hensyn til belysning understregede Tyskland, at Kommissionen allerede i Memmingen-beslutningen ⁽²⁰⁾ havde fastslået, at belysning udgjorde et element til styring og kontrol af fly og således kunne betragtes som en aktivitet, der henhører under det offentlige myndighedsområde og uden for statsstøttereglernes anvendelsesområde.
- (70) Ifølge Tyskland vil foranstaltning 4 også blive gennemført som led i aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde, da bredkropperne fly ved den maksimalt tilladte startvægt (MTOW) af driftskapacitets- og sikkerhedsmæssige årsager under visse vejrforhold skal råde over en større startdistance, herunder et større decelerationsområde i tilfælde af afbrudt start.
- (71) Med hensyn til foranstaltning 5 skete rydningen af området forud for anlæggelsen af rullebanen Victor efter Tysklands opfattelse som led i udøvelsen af aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde, da rullebanen Victor skulle garantere en sikker drift og forebygge uheld, sikkerhedsrisici og negative miljøvirkninger. Tyskland mente i modsætning til Kommissionen ikke, at formålet med anlæggelsen af rullebanen Victor var at øge kapaciteten og indirekte omsætningen. Tyskland anførte, at den kun var anlagt af driftssikkerheds- og miljømæssige årsager.
- (72) Ifølge Tyskland blev de to nye brandstationsbygninger endvidere opført som led i udøvelsen af aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde, da brandsikkerhedsforanstaltninger, navnlig opførelse og drift af brandstationsbygningerne i lufthavnen og indkøb af det relevante udstyr, i henhold til Kommissionens faste praksis betragtes som foranstaltninger, der henhører under det offentlige myndighedsområde. Tyskland påpegede, at opførelsen af en brandstation normalt var offentligt finansieret i tyske lufthavne.
- (73) Tyskland anførte endvidere, at den multifunktionelle hangar ligeledes blev genopbygget som led i udøvelsen af aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde, da hangaren udelukkende vil blive anvendt til opbevaring af vinterserviceudstyr og som nødindkvartering. Tyskland anførte, at tilrådighedsstillelsen af lokaler til opbevaring af vinterserviceudstyr er en statsopgave, idet lokalerne garanterer en sikker drift af lufthavnen i vinterperioden. Tyskland anførte endvidere, at de gjorde det muligt for lufthavnen at opfylde sin lovbestemte forpligtelse til at holde lufthavnen åben hele døgnet.
- (74) Tyskland anførte, at tilrådighedsstillelsen af nødindkvartering er et mål af fælles interesse, eftersom formålet er at beskytte menneskeliv. Tyskland henviste til ICAO-bestemmelser, ifølge hvilke lufthavnsoperatører skal sikre, at der er lokaler til behandling af sårede og opbevaring af døde i en nødsituation. Tyskland påpegede endvidere, at den multifunktionelle hangar også kan huse passagerer, som ikke kan fortsætte deres rejse på grund af naturfænomener (f.eks. askeskyen i 2010).
- (75) Tyskland understregede endvidere, at det var nødvendigt at opføre den nye hangar, da det ikke var muligt at udvide den multifunktionelle hangar, der hvor den lå før.
- (76) Med hensyn til foranstaltning 6 henviste Tyskland til sin argumentation i forbindelse med foranstaltning 5. Tyskland anførte endvidere, at anlæggelsen af rullebanen Victor var blevet udsat.
- (77) Ifølge Tyskland var udvidelsen af afisningsarealerne (foranstaltning 7) også et led i varetagelsen af en statslig opgave, da faciliteterne var påkrævede af driftssikkerheds- og miljømæssige årsager. Tyskland anførte endvidere, at de yderligere afisningsarealer ikke skulle sikre tilstrækkelig kapacitet i tilfælde af øget trafik, da Leipzig/Halle Lufthavn kunne håndtere en øget trafik selv uden yderligere afisningsarealer. Tyskland fremførte, at udvidelsen af afisningsarealerne var påkrævet på baggrund af driftserfaringerne i vinterperioden 2008/2009. Ifølge Tyskland

⁽²⁰⁾ Kommissionens beslutning af 7. marts 2007 i statsstøttesag N 620/06 — Tyskland — Einrichtung des Regionallughafens Memmingen (EUT C 133 af 15.6.2007, s. 8).

er formålet med de yderligere afisningsarealer at sikre en gnidningsløs afisning af fly og forhindre forsinkelser på grund af en utilstrækkelig afisningsinfrastruktur i lufthavnen. I denne forbindelse gjorde Tyskland gældende, at forsinkelser vil have negative følger for miljøet, f.eks. i form af et højere petroleumsforbrug, skadelige emissioner og støj.

- (78) Med hensyn til foranstaltning 8 gjorde Tyskland gældende, at etableringen af en helikopterflyveplads letter luftredningen i lufthavnen og generelt.
- (79) Med hensyn til foranstaltning 9.1 anførte Tyskland, at genopbygningen af kontrolsted I var helt nødvendig i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 300/2008 ⁽²¹⁾. Tyskland påpegede, at denne genopbygning henhører under det offentlige myndighedsområde, og at finansieringen heraf var begrænset til de afholdte omkostninger.
- (80) Tyskland er også af den opfattelse, at opførelsen af bygningen til sikkerhedsfunktioner (foranstaltning 9.2) henhører under det offentlige myndighedsområde, og at finansieringen var begrænset til de afholdte omkostninger. Tyskland anførte, at den nye bygning til sikkerhedsfunktioner også bidrog til at overholde bestemmelserne i forordning (EF) nr. 300/2008, og at den var nødvendig for at opfylde forbundspolitiets, det regionale politis, toldvæsenets og den tyske meteorologiske tjenestes behov.
- (81) Med hensyn til foranstaltning 9.3 vedrørende indkøb af teknisk udstyr, dvs. køb af yderligere vinterserviceudstyr, yderligere brandslukningsudstyr og eftermontering på hegnet omkring lufthavnen af detektorer og digitalt videoovervågningsudstyr anførte Tyskland, at de tre foranstaltninger henhørte under det offentlige myndighedsområde.
- (82) Med hensyn til det nye vinterserviceudstyr anførte Tyskland, at udstyret gjorde det muligt at rydde start- og landingsbanerne parallelt, hvilket garanterede lufthavnens driftssikkerhed, og dette henhørte derfor under det offentlige myndighedsområde.
- (83) Tyskland påpegede desuden, at lufthavnen i henhold til § 8 i den tyske lov om luftfartssikkerhed (Luftsicherheitsgesetz, »LuftSiG«), som gennemførte forordning (EF) nr. 300/2008, skal være indhegnet. Tyskland understregede, at lufthavnssikkerhedsinfrastruktur såsom ydre indhegning ifølge Kommissionens faste praksis henhører under det offentlige myndighedsområde.
- (84) Med hensyn til foranstaltning 9.4 (dvs. opførelse af en ny bygning til dyretransport med veterinære faciliteter) anførte Tyskland desuden, at opførelsen af denne bygning henhører under det offentlige myndighedsområde, idet den skal sikre, at ingen dyresygdomme eller andre sygdomme overføres til Tyskland og EU.
- (85) Med hensyn til foranstaltning 12 anførte Tyskland, at plangodkendelsen var nødvendig for at kunne videreudvikle fragttrafikken og mindske risikoen for ulykker på jorden.
- (86) Med hensyn til foranstaltning 11 og 13-16 anførte Tyskland, at Tyskland i sin anmeldelse ikke gjorde gældende, at disse foranstaltninger blev gennemført som led i udøvelsen af aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde. Ifølge Tyskland omfattede disse foranstaltninger udvikling af landsiden i den sydøstlige zone, udvidelse af den nordlige forplads, udvidelse af den østlige forplads, infrastrukturtilpasning i den nordlige zone og yderligere infrastrukturforanstaltninger i den nordlige zone.

3.3. FINANSIERING AF INFRASTRUKTUREN Gennem FLH'S AKTIONÆRLÅN

3.3.1. Finansieringsbetingelser

- (87) Med hensyn til finansieringen af de pågældende infrastrukturforanstaltninger anførte Tyskland, at foranstaltningerne blev finansieret gennem aktionærlån ydet på normale markedsvilkår og derfor ikke udgør statsstøtte i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1. Tyskland påpegede, at disse lån endnu ikke var blevet konverteret til egenkapital, og at konverteringen af aktionærlånene skal godkendes af Kommissionen.
- (88) Tyskland præciserede, at lånene ydes, efterhånden som der er behov herfor under opførelsen, og at det samlede beløb ændrer sig hver måned. Ifølge Tyskland går lånets løbetid fra den dato, hvor lånet udbetales. Tyskland forklarede endvidere, at det enkelte lån forfalder ved udgangen af det år (31. december), hvor det ydes. I denne forbindelse anførte Tyskland, at disse lån derefter blev forlænget med yderligere et år. Tyskland påpegede, at løbetiden kan forlænges flere gange, indtil Kommissionen som forventet godkender kapitaltilførslerne.

⁽²¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 300/2008 af 11. marts 2008 om fælles bestemmelser om sikkerhed inden for civil luftfart og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2320/2002 (EUT L 97 af 9.4.2008, s. 72).

- (89) Tyskland tilføjede, at lånebeløbet og de forfaldne renter skal betales ved årets udgang (dvs. den 31. december hvert år), men lånets løbetid kan forlænges med yderligere et år. Tyskland anførte desuden, at denne mulighed for forlængelse gjorde det muligt at forlænge lånet indtil den dato, hvor Kommissionen træffer sin endelige afgørelse.
- (90) Med hensyn til rentesatsen for de enkelte lån anførte Tyskland, at den var fastsat på grundlag af den gældende Euribor på tidspunktet for udbetaling af hver enkelt tranche plus et risikotillæg. Ifølge Tyskland vil løbetiden for et lån, der ydes den 1. juli (indtil årets udgang) være seks måneder, og rentesatsen vil være lig summen af den 6-måneders Euribor og et risikotillæg. Tyskland præciserede endvidere, at referencebasissatsen for et lån ydet den 1. maj (en løbetid på otte måneder indtil årets udgang) beregnes ved at interpolere den 6-måneders og 9-måneders Euribor-rente. Tyskland forklarede desuden, at den gældende rentesats vil være den 12-måneders Euribor plus et risikotillæg fra januar måned året efter forlængelsen af lånet. Tyskland fremlagde en oversigt over de samlede lånebeløb og vilkår, som er sammenfattet i tabel 3.

Tabel 3

Oversigt over FLH's aktionærlån i perioden 13.12.2006-1.1.2012

Dato	Beløb i mio. EUR (akkumuleret)	Euribor	Risikotillæg	Samlet rente (Euribor + tillæg)
13.12.2006	(...)	3,90	(...)	(...)
1.1.2007	(...)	3,90	(...)	(...)
1.1.2008	(...)	4,73	(...)	(...)
1.1.2009	(...)	3,03	(...)	(...)
1.1.2010	(...)	1,25	(...)	(...)
1.1.2011	(...)	1,50	(...)	(...)
1.1.2012	(...)	1,94	(...)	(...)

Kilde: Tysklands svar af 26. april 2012, bilag 14.

- (91) Med hensyn til risikotillægget anførte Tyskland, at der blev fastsat et risikotillæg på [...] basispoint for 2006-2008. Tyskland anførte, at denne sats blev fastsat ved at sammenligne lånevilkårene i følgende låneaftaler:
- a) Låneaftale mellem MFAG og Sachsen LB undertegnet den 19. og 22. august 2003 med fastsættelse af et tillæg på [...] basispoint pr. år
 - b) Låneaftale mellem Sachsen LB/Nord LB undertegnet den 16. maj 2007 med fastsættelse af et tillæg på [...] basispoint pr. år
 - c) Låneaftale mellem MFAG og Postbank undertegnet den 28. juni og 15. juli 2007 med fastsættelse af et tillæg på [...] basispoint pr. år
- (92) Tyskland anførte, at det beregnede gennemsnitlige risikotillæg blev rundet op fra [...] basispoint i gennemsnit til [...] basispoint.
- (93) Med hensyn til det fastsatte risikotillæg på [...] basispoint i 2009 anførte Tyskland, at satsen blev fastsat ved at sammenligne vilkårene for to indikative tilbud fra Sachsen Bank og Nord LB af henholdsvis 8. og 9. januar 2009, låneaftalerne mellem MFAG og Sachsen LB og Postbank af 19./22. august 2003 og 28. juni/15. juli 2007. Tyskland anførte, at tillægget blev rundet op fra [...] basispoint i gennemsnit til [...] basispoint af forsigtighedsgrunde.
- (94) Ifølge Tyskland beløb risikotillægget sig i 2010 til [...] basispoint. Tyskland anførte endvidere, at dette tillæg blev fastsat ved at sammenligne to indikative tilbud fra Sachsen LB⁽²²⁾ og Nord LB⁽²³⁾ af henholdsvis 11. og 14. januar 2010 og låneaftalen mellem MFAG og Sachsen LB af 19./22. august 2003. Tyskland anførte, at det

⁽²²⁾ Lånetilbud fra Sachsen LB af 14. januar 2010 med fastsættelse af tillæg i intervallet 55-80 basispoint p.a. afhængigt af lånebeløbet (jo højere lånebeløb, desto lavere tillæg).

⁽²³⁾ Lånetilbud fra Nord LB af 11. januar 2010 med fastsættelse af risikotillæg i intervallet 22-238 basispoint p.a. afhængigt af lånebeløbet.

gennemsnitlige tillæg også her blev rundet op fra [...] basispoint i gennemsnit til [...] basispoint af forsigtighedsgrunde.

- (95) Tyskland anfører, at rentetillægget blev fastsat til [...] basispoint i 2011, og at beregningen var baseret på en sammenligning mellem to indikative tilbud fra Sachsen Bank og Nord LB af 29. juni 2011 og låneaftalerne mellem Postbank og MFAG af 28. juni/15. juli 2007 og mellem Sachsen LB og MFAG af 19./22. august 2003. Ifølge Tyskland blev det beregnede tillæg også her rundet op fra [...] basispoint i gennemsnit til [...] basispoint.

3.3.2. Anvendelse af markedssammenligningsdata til fastsættelse af FLH's markedsrente

- (96) Tyskland anførte, at overensstemmelsen af FLH's aktionærlån med markedsvilkårene efter Tysklands opfattelse bør vurderes på grundlag af markedssammenligningsdata og ikke på grundlag af referencesatsmeddelelsen fra 2008.
- (97) Endvidere påpegede Tyskland, at låneaftalen mellem MFAG og Sachsen LB af 19./22. august 2003 rent faktisk udgjorde en passende benchmark for fastsættelse af aktionærlånenes rentesatser. Tyskland var ikke enig i, at låneaftalen mellem MFAG og Sachsen LB ikke var et passende grundlag for benchmarking, fordi den var indgået med en anden støttemodtager, nemlig MFAG og ikke FLH. Tyskland påpegede, at Kommissionen blot betragtede MFAG som et instrument for overførsel af midler til FLH og ikke som en støttemodtager i sig selv. Tyskland forklarede, at aftalen om kontrol og overførsel af overskud og dækning af underskud indgik mellem MFAG og FLH forpligtede FLH til at overføre hele sin fortjeneste til MFAG og forpligtede MFAG til at dække alle FLH's tab, således at FLH's årlige nettofortjeneste/-tab altid var nul. Som følge heraf var rentetillægget for et koncernselskab altid lig med rentetillægget for moderselskabet og omvendt.
- (98) Tyskland påpegede, at låneaftalen, selv om den blev indgået i 2003, omfattede et langfristet roll-over-lån med udløb i 2013 med fastsættelse af renten for tre måneder ad gangen. I denne forbindelse anførte Tyskland, at risikotillægget på [...] basispoint således var gældende i perioden 2006-2008 og stadig vil være gældende i dag. Tyskland var desuden ikke enig med Kommissionen i, at Sachsen LB kun var i stand til at tilbyde et rentetillæg på [...] basispoint på grund af den lavere rente forbundet med EIB-finansieringen. Ifølge Tyskland havde EIB-finansiering ikke nogen indflydelse på fastsættelsen af rentetillægget på [...] basispoint.
- (99) Tyskland var endvidere ikke enig med Kommissionen i, at låneaftalen mellem Postbank og MFAG ikke kunne anvendes som benchmark. Den blev indgået til fordel for FLH, den blev ikke indgået på et andet tidspunkt, og der var ingen særlige betalingsbetingelser. Tyskland anførte endvidere, at det bindende finansieringstilbud fra Sachsen LB og Nord LB af 16. maj 2007 var en egnet benchmark.
- (100) Med hensyn til Kommissionens tvivl om, hvorvidt de indikative tilbud indgivet pr. e-mail uden hensigt om at indgå retligt bindende låneaftaler kunne betragtes som en pålidelig markedsreference ⁽²⁴⁾, anførte Tyskland, at Nord LB og Sachsen Bank begge har haft langvarige forretningsforbindelser med MFAG og blev holdt regelmæssigt underrettet om FLH's og MFAG's økonomiske situation, og de indikative tilbud var således baseret på en grundig risikovurdering.
- (101) Tyskland understregede endvidere, at selv hvis overensstemmelsen med markedet eller lånenes subventionsækvivalent eller begge dele blev vurderet i henhold til referencesatsmeddelelsen fra 2008, ville der ikke være tale om statsstøtte. Tyskland understregede, at den nye metode til beregning af referencesatsen først fandt anvendelse fra den 1. juli 2008. I forbindelse med låneaftaler indgået inden denne dato skal den tidligere referencesatsmeddelelse således anvendes.

3.3.3. MFAG's/FLH's rating

- (102) Tyskland bekræfter, at FLH's kreditværdighed ikke er blevet vurderet af offentlige kreditvurderingsbureauer. Tyskland anførte ikke desto mindre, at der er visse tegn på, at lufthavnen er kreditværdig. Tyskland anførte endvidere, at den største aktionær i FLH er MFAG, der ejer 94 % af aktierne i FLH. Tyskland påpegede, at FLH's rating mindst skal være den samme som (eller højere end) moderselskabet MFAG's rating på grund af en aftale om overførsel af overskud og dækning af underskud mellem MFAG og FLH af 6. december 2000, der forpligter MFAG for at dække FLH's eventuelle tab.

⁽²⁴⁾ Betragtning 95 i indledningsafgørelsen.

- (103) Tyskland anførte, at MFAG's kreditværdighed ikke er blevet vurderet af offentlige kreditvurderingsbureauer. Tyskland har ikke desto mindre fremlagt en række bankers interne ratings af MFAG. Tyskland oplyste, at Nord LB i 2006 havde tildelt MFAG en rating på [...] på sin interne kreditvurderingsskala (med en sandsynlighed for misligholdelse på [...] %), hvilket svarer til en rating på [...] på Standard & Poor's kreditvurderingsskala, [...] på Moody's og [...] på Fitch'. Tyskland tilføjede, at MFAG har ligget i denne ratingkategori siden 2006. Tyskland anførte endvidere, at denne vurdering blev bekræftet af Nord LB den 2. august 2011 og den 20. april 2012. Tyskland anførte desuden, at Deutsche Kreditbank AG (DKB) har fremlagt sine ratings, hvor banken bekræfter, at selskabet på grundlag af MFAG's regnskaber for 2006 er blevet tildelt en rating på [...] på bankens interne kreditvurderingsskala, hvilket svarer til en rating på [...] hos Standard & Poor's og [...] hos Moody's.
- (104) I tabel 4 sammenfattes MFAG's ratings i perioden 2006-2012 (den betragtede periode).

Tabel 4

MFAG's rating i perioden 2006-2012[...] ⁽²⁵⁾**3.3.4. Vurdering af tab givet misligholdelse (LGD)**

- (105) Med hensyn til sikkerhedsstillelsen for lånene og LGD anførte Tyskland, at lånene er ydet af FLH's aktionærer i form af midlertidig finansiering, hvilket betyder, at de skal konverteres til kapital efter Kommissionens godkendelse. I denne forbindelse præciserede Tyskland endvidere, at dette er grunden til, at lånene ikke er sikret.
- (106) Tyskland anførte, at der ikke er nogen specifikke vilkår for tilbagebetaling af aktionærlånene, idet det blev antaget, at lånene konverteres til egenkapital og derfor ikke skal betales tilbage. Tyskland påpegede, at hvis lånene ikke konverteres til egenkapital, fordi Kommissionen ikke vil godkende finansieringen af infrastrukturforanstaltningerne, kan en låneaftale i henhold til § 488, stk. 3, i Bürgerliches Gesetzbuch (den tyske civillovbog) ophæves inden for tre måneder. Ved ophævelsen af aftalen forfalder lånebeløbet med tilskrevne renter til betaling.
- (107) Tyskland gør gældende, at selv om lånene ikke er sikrede, bør FLH's LGD som minimum være under [...] % og endog tæt på [...] %, fordi værdien af FLH's aktiver (dvs. [...] mio. EUR i 2010) overstiger værdien af passiverne ([...] mio. EUR i 2010). Efter Tysklands opfattelse vil FLH's aktiver i tilfælde af konkurs være tilstrækkelige til at dække disse fordringer.
- (108) Tyskland anførte, at FLH's aktionærer eller eksterne kreditorer ikke på nogen måde har sikkerhed i selskabets aktiver, der bl.a. omfatter ejendomsretten til jord, bygninger, tekniske installationer og maskiner.

3.3.5. Ingen opnået fordel i forbindelse med kapitaltilførslerne

- (109) For så vidt angår kapitaltilførsler til opførelse af lufthavnen, understregede Tyskland, at det markedsøkonomiske investorprincip («det markedsøkonomiske princip») ikke fandt anvendelse, eftersom opførelsen af lufthavnen udgjorde en almen foranstaltning i økonomisk politik, der faldt uden for statsstøttekontrollen.

3.4. STØTTENS FORENELIGHED

- (110) Tyskland anførte, at selv om finansieringen af de planlagte foranstaltninger udgjorde statsstøtte, ville denne være forenelig med det indre marked, da den opfyldte betingelserne i punkt 61 i luftfartsretningslinjerne fra 2005. Tyskland gjorde gældende, at støtten efter 2014-luftfartsretningslinjernes ikrafttræden også ville være forenelig med de almindelige principper, der er fastsat i afsnit 5 i disse retningslinjer.

3.4.1. Et veldefineret mål af fælles interesse

- (111) Tyskland anførte, at finansieringen af de pågældende investeringer bidrager til et veldefineret mål af fælles interesse.

⁽²⁵⁾ Fortrolige forretningsoplysninger.

- (112) I denne forbindelse anførte Tyskland, at luftfragtsektoren, navnlig eksprestjenester, oplever en betydelig vækst, især i Leipzig/Halle Lufthavn (i perioden 2007-2010 steg fragtmængden fra 101 364 t til 663 059 t). Tyskland tilføjede, at luftfragtselskaberne er i gang med at udvide deres driftskapacitet. Tyskland påpegede, at der er natflyvningsbegrænsninger i de tre store luftfragtknudepunkter — Frankfurt/Main, München og Köln/Bonn. Tyskland hævder endvidere, at Frankfurt/Main Lufthavn ifølge en dom af 4. april 2012 ikke længere må udføre natflyvninger. Efter Tysklands opfattelse bidrager FLH således til at aflaste andre fragtlufthavne i Tyskland.
- (113) Med hensyn til lufthavnens bidrag til forbindelsen til og fra regionen anførte Tyskland, at det planlagte projekt indgår i den strategi til udvikling af lufthavnen, der er indeholdt i oversigtsplanen for det transeuropæiske transportnet (Horisont 2020) fra 2004, hvori den er udpeget som »fællesskabslufthavn«. Tyskland anfører, at lufthavnen er beliggende i det centrale Tyskland (i nærheden af fem hovedstrækninger i det transeuropæiske transportnet og paneuropæiske korridorer) og ligger i skæringspunktet mellem to føderale motorveje, som forbinder Nord- og Sydeuropa (A 9) og Vest- og Østeuropa (A 14) med hinanden med transportforbindelse til jernbane- og vejnettet. Tyskland anførte endvidere, at transportforbindelsen til jernbane- og vejnettet bidrager til en mere effektiv fragttransport. Tyskland påpeger endvidere, at projektet er i overensstemmelse med »udviklingen af et integreret europæisk lufttransportnet« i henhold til punkt 12 i handlingsplanen for kapacitet, effektivitet og sikkerhed i Europas lufthavne ⁽²⁶⁾, hvorefter »det [ville] være ønskværdigt at frigøre eksisterende latent kapacitet i regionale lufthavne, forudsat at medlemsstaterne respekterer Fællesskabets retsakter vedrørende statsstøtte«.
- (114) Tyskland anførte endvidere, at gennemførelsen af projektet vil indvirke positivt på hele regionen og påvirke regionens økonomiske og sociale udvikling væsentligt. Ifølge Tyskland vil investeringsprojektet navnlig forbedre regionens tilgængelighed og øge dens evne til at tiltrække investorer og besøgende. Tyskland anførte i denne forbindelse, at investeringsprojektet også vil have en positiv indvirkning på beskæftigelsen. Til støtte for dette argument påpegede Tyskland, at arbejdsløsheden i Sachsen er 10,3 % og 11,2 % i Sachsen-Anhalt, hvilket er højere end det tyske gennemsnit på 6,9 %.
- (115) Tyskland anførte derfor, at statsstøtten bidrager til et veldefineret mål af fælles interesse.

3.4.2. Behov for statslig indgriben

- (116) Tyskland gjorde gældende, at ingen privat investor ville være interesseret i at finansiere disse infrastrukturforanstaltninger. Tyskland påpegede i denne forbindelse, at Leipzig/Halle Lufthavn lider under et historisk investerings efterslæb. Ifølge Tyskland vedrører foranstaltningerne desuden langsigtede infrastrukturinvesteringer, der imødegår lufthavnens behov i forbindelse med den fremtidige stigning i fragttransport. Tyskland hævder, at foranstaltningerne hverken er uforholdsmæssigt omfattende eller uforholdsmæssigt omkostningskrævende. Efter Tysklands opfattelse er det ikke muligt at reducere den statslige finansiering yderligere, da infrastruktur af dette omfang ikke kan finansieres af lufthavnsoperatører med egne midler.
- (117) Tyskland hævdede ligeledes, at indtægter fra lufthavnsydelser ikke dækker omkostningerne til opførelse af infrastruktur, og underbyggede denne påstand under henvisning til finansieringsbehovet og en kontrafaktisk vurdering.
- (118) Tyskland er således af den opfattelse, at støtten vil føre til en væsentlig forbedring af investeringsprojektet, som markedsmekanismerne ikke i sig selv kan frembringe, og at der er behov for statslig indgriben.

3.4.3. Støtteforanstaltningens egnethed

- (119) Tyskland fremførte, at støtten ville være en egnet støtteforanstaltning. I denne forbindelse gør Tyskland gældende, at lufthavnen på grund af placeringen i det tidligere DDR, lider af et investeringsefterslæb og er nødt til at foretage store investeringer inden for kortere tid end andre lufthavne.

⁽²⁶⁾ Handlingsplan for kapacitet, effektivitet og sikkerhed i Europas lufthavne, KOM(2006) 819 endelig, 24.1.2007.

- (120) Ifølge Tyskland ville infrastrukturforanstaltningerne desuden slet ikke være blevet gennemført uden statsstøtte. Til støtte herfor anførte Tyskland, at MFAG-koncernens indtægter beløb sig til 83,8-118 mio. EUR i 2005, og FLH's indtægter beløb sig til EUR 47-80 mio. EUR. Efter Tysklands opfattelse er investeringsbeløbet på 255,625 mio. EUR således mere end 2-3 gange større end MFAG's konsoliderede indtægter og mere end 3-5 gange større end FLH's indtægter i den periode, hvor der blev truffet afgørelse om infrastrukturprojekterne.
- (121) Endelig anførte Tyskland, at forholdet mellem indtægter og investeringsbeløb viser, at de pågældende virksomheder ikke ville gennemføre disse foranstaltninger uden offentlig finansiering.

3.4.4. Tilskyndelsesvirkning

- (122) Med hensyn til tilskyndelsesvirkningen gjorde Tyskland gældende, at støttebeløbet og -intensiteten var berettiget i forbindelse med de pågældende infrastrukturforanstaltninger. Tyskland hævdede, at infrastrukturforanstaltningerne ikke ville være blevet gennemført uden statsstøtte (jf. afsnit 3.4.3).
- (123) I modsætning til Kommissionen mente Tyskland ikke, at den omstændighed, at nogle af investeringsprojekterne allerede var gennemført, mindskede incitamentsvirkningen, da aktionærerne allerede havde afgivet tilsagn om finansiering inden iværksættelsen af infrastrukturforanstaltningerne. Ifølge Tyskland tager Kommissionen helt fejl af de pågældende foranstaltningers karakter, når den anfører, at infrastrukturprojekterne kan give et væsentlig kapitalafkast, og det er ligeledes i strid med Kommissionens hidtidige afgørelsespraksis. Tyskland påpegede, at Kommissionen allerede ved flere lejligheder havde anerkendt, at foranstaltninger af denne type normalt ikke giver noget væsentligt kapitalafkast.

3.4.5. Støttens proportionalitet (begrænsning af støtten til det nødvendige minimum)

- (124) Ifølge Tyskland kan infrastrukturforanstaltningernes proportionalitet ligeledes udledes af den omstændighed, at de bidrager til at mindske trafiktætheden i andre tyske fragtlufthavne.
- (125) Tyskland anførte endvidere, at støttebeløbet og -intensiteten var begrænset til det absolutte minimum, der er nødvendigt for at gennemføre infrastrukturforanstaltningerne. Ifølge Tyskland var omkostningerne blevet fastlagt på forhånd på grundlag af omkostningsoverslag og foreløbige planer. I modsætning til Kommissionen mente Tyskland ikke, at lufthavnen var i stand til at øge sine indtægter ved at øge lufthavnsafgifterne. Efter Tysklands opfattelse skyldes dette navnlig, at de fleste af investeringerne vedrører infrastrukturforanstaltninger, for hvilke der ikke kan opkræves et særskilt gebyr.
- (126) Tyskland anførte endvidere, at det generelt ikke var muligt at dække investeringsomkostninger til opførelse af lufthavnsinfrastruktur ved at opkræve højere afgifter hos brugerne af lufthavne. Tyskland fremførte, at lufthavsoperatøren ikke selv kunne beslutte at overvælte investeringsomkostningerne til opførelse af lufthavnsinfrastruktur på brugerne af infrastrukturen, da lufthavnsafgifterne blev godkendt af den relevante lufthavnsmyndighed i den delstat, hvor den pågældende lufthavn var beliggende. Ifølge Tyskland vil en yderligere forøgelse af lufthavnsafgifterne i Leipzig/Halle Lufthavn ikke være i overensstemmelse med markedet og ikke kunne håndhæves over for luftfartsselskaber, der anvender lufthavnen. Tyskland minder om, at afgifterne i FLH allerede ligger over det normale markedsniveau.
- (127) Tyskland gør endvidere gældende, at den påtænkte støtteintensitet var berettiget. Efter Tysklands opfattelse er det kun muligt at sikre gennemførelsen af investeringer i det omfang og inden for den tidsramme, der er nødvendig, ved tildeling af offentlig finansiering i det påtænkte omfang. Tyskland anførte, at det forhold, at det ikke er muligt at finansiere infrastrukturforanstaltninger i regionale lufthavne af denne karakter privat, både fremgår tilstrækkeligt klart af Kommissionens afgørelsespraksis og af den omstændighed, at der ikke er et eneste kendt eksempel på, at private investorer har finansieret sådanne foranstaltninger med egne midler.
- (128) Tyskland påpegede, at Kommissionen gentagne gange og ofte har godkendt støtteintensiteter på op til 100 %. Tyskland anførte, at tilsvarende investeringer ifølge Kommissionens praksis som minimum skal have en støtteintensitet på 75 % for at kunne gennemføres.
- (129) Tyskland anførte, at eftersom FLH er blevet opført i Tysklands interesse, var infrastrukturforanstaltningerne ikke baseret på en forretningsplan, rentabilitetsberegning eller regnskaber.

- (130) På Kommissionens anmodning fremlagde Tyskland en række beregninger af finansieringsbehov, som er sammenfattet i tabel 5 og tabel 6.

Tabel 5

Beregning af finansieringsbehov — Scenarie I — Investeringer finansieret gennem kapitaltilførsler i 2014

Scenarie I — Investeringer finansieret gennem kapitaltilførsler i 2014	I mio. EUR.
Kalkulationsrente ⁽¹⁾	[...] %
NNV af differencen mellem FLH's positive og negative pengestrømme 2006-2055	[...]
NNV af de anmeldte investeringsforanstaltninger 1-16.2 (herunder omkostninger, der henhører under det offentlige myndighedsområde)	189,4
NNV af finansieringsbehovet	166,9
Støtteintensitet ⁽²⁾	88,1 %

⁽¹⁾ Kalkulationsrenten blev beregnet på grundlag af capital asset pricing-modellen: $r_e = r_f + \beta_i$ (MRP)

R_f = basissats = [...] % den 30. december 2005

β_i = betafaktor = [...] den 1. januar 2006

MRP = markedsrisikopræmie = [...] % den 1. januar 2006.

⁽²⁾ NNV af finansieringsbehovet/NNV af investeringerne = 166,9 mio. EUR/189,4 mio. EUR = 88,10 %.

Tabel 6

Beregning af finansieringsbehov — Scenarie II — Investeringer finansieret gennem kapitaltilførsler på investeringstidspunktet

Scenarie II — Investeringer finansieret gennem kapitaltilførsler til dækning af finansieringsbehov ⁽¹⁾	I mio. EUR.
Kalkulationsrente	[...] %
NNV af differencen mellem FLH's positive og negative pengestrømme 2006-2055	[...]
NNV af de anmeldte investeringsforanstaltninger 1-16.2 (herunder omkostninger, der henhører under det offentlige myndighedsområde)	189,4
NNV af finansieringsbehovet	142,1
Støtteintensitet ⁽²⁾	75 %

⁽¹⁾ Investeringshorisonten er den samme som ved finansiering gennem kapitaltilførsler.

⁽²⁾ NNV af finansieringsbehovet/NNV af investeringerne = 142,1 mio. EUR/189,4 mio. EUR = 75 %.

3.4.6. Undgåelse af unødvendige negative påvirkninger af konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne

- (131) Med hensyn til undgåelse af unødvendige negative påvirkninger af konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne anførte Tyskland, at den samlede indvirkning af infrastrukturforanstaltninger i Leipzig/Halle Lufthavn vil være positiv, og at foranstaltningerne ikke ville få en uforholdsmæssig indvirkning på konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne. I denne forbindelse gjorde Tyskland gældende, at de pågældende infrastrukturforanstaltninger ikke vedrører udvidelse og ikke indvirker på trafikmængden. Tyskland påpegede, at Kommissionen i andre afgørelser allerede har erkendt, at foranstaltninger, der ikke vedrører udvidelse, ikke har nogen væsentlig indflydelse på konkurrencen mellem lufthavne.
- (132) Tyskland delte FLH's potentielle konkurrenter op i tre hovedkategorier: i) lufthavne i nærheden af Leipzig/Halle Lufthavn, ii) andre tyske fragtlufthavne og iii) store fragtlufthavne i EU.

- (133) Med hensyn til lufthavnene i nærheden af Leipzig/Halle bemærkede Tyskland, at ingen af disse lufthavne er specialiseret i luftfragt. Tyskland anførte endvidere, at lufthavne såsom Altenburg-Nobitz, Berlin Brandenburg, Dresden, Erfurt, Hof, Magdeburg, Magdeburg-Cochstedt og Prag Lufthavn ikke var i reel konkurrence med Leipzig/Halle. Til støtte herfor anførte Tyskland, at der for en række af disse lufthavnes vedkommende var for store geografiske afstande, lufthavnene var beliggende i forskellige økonomiske regioner, oplandene var meget forskellige eller lufthavnene var meget små.
- (134) Tyskland gjorde gældende, at Leipzig/Halle Lufthavn var i begrænset konkurrence med de andre tyske fragtlufthavne, da de store tyske luftfragtknudepunkter (Frankfurt/Main, München og Köln/Bonn), som var i konkurrence med Leipzig/Halle, havde kapacitetsflaskehalse eller natflyvningsbegrænsninger.
- (135) Ifølge Tyskland var der heller ingen konkurrencemæssig overlapning med de andre fragtlufthavne i EU, navnlig lufthavnen i Bruxelles og Vatry. Tyskland anførte i denne forbindelse, at Leipzig/Halle Lufthavn på grund af sin centrale placering midt i Europa både betjente Vest- og Østeuropa, men at hverken Bruxelles eller Vatry var i stand til at sikre tilstrækkelig adgang til de stadig vigtigere central- og østeuropæiske markeder. Med hensyn til lufthavnen i Vatry påpegede Tyskland, at Vatry var en meget lille lufthavn, og at luftfragtmængden i Leipzig/Halle Lufthavn i 2010 f.eks. var over 80 gange større end luftfragtmængden i lufthavnen i Vatry. Tyskland påpegede desuden, at lufthavnen i Vatry ikke havde samme gode forbindelser til jernbane- og vejnettet som Leipzig/Halle Lufthavn. Med hensyn til Bruxelles Lufthavn anførte Tyskland, at selv om fragtmængden i Leipzig/Halle Lufthavn havde været stigende i de seneste år, oplevede Bruxelles Lufthavn også et fald i samme periode. Ifølge Tyskland var der desuden betydelige natflyvningsbegrænsninger i Bruxelles Lufthavn, og konkurrencen var således begrænset.
- (136) I modsætning til Kommissionen mente Tyskland desuden, at alle potentielle brugere havde adgang til lufthavnsinfrastrukturen på lige vilkår og uden forskelsbehandling. Ifølge Tyskland fik individuelle lufthavnsbrugere ikke nogen uberettigede mængderabatter. Tyskland mente desuden, at spørgsmålet om adgang til lufthavnen på lige vilkår og uden forskelsbehandling allerede er blevet behandlet af Kommissionen i dens tidligere beslutning om finansieringen af Leipzig/Halle Lufthavn ⁽²⁷⁾.
- (137) Tyskland er derfor af den opfattelse, at eventuel statsstøtte kan betragtes som forenelig med det indre marked.

4. BEMÆRKNINGER FRA TREDJEPARTER

4.1. MITTELDEUTSCHE AIRPORT HOLDING (MFAG)

- (138) Den 26. oktober 2011 fremsatte MFAG bemærkninger til indledningsafgørelsen sammen med FLH. Bemærkningerne fra MFAG er generelt i overensstemmelse med bemærkningerne fra Tyskland.

4.1.1. Begreberne »økonomisk aktivitet« og »offentligt myndighedsområde«

- (139) MFAG anførte, at opførelsen af infrastruktur i Leipzig/Halle Lufthavn ikke udgør en økonomisk aktivitet. Ifølge MFAG er den pågældende finansiering således ikke omfattet af anvendelsesområdet for traktatens artikel 107, stk. 1. I denne forbindelse fremførte MFAG, at en privat investor ikke ville have gennemført de pågældende foranstaltninger og stadig ikke ville gennemføre dem. MFAG anførte derfor, at der ikke er noget marked for lufthavnsinfrastruktur. I denne forbindelse fremførte MFAG endvidere, at lufthavnene ikke kan finansiere deres infrastrukturinvesteringer med egne midler. MFAG var bekymret over, at anvendelsen af statsstøttereglerne på lufthavnsinfrastruktur vil føre til faldende investeringer i lufthavnsinfrastruktur.
- (140) MFAG anførte ligeledes, at Leipzig/Halle Lufthavn blev udviklet i offentlighedens interesse, og at det markedsøkonomiske princip derfor ikke finder anvendelse på finansiering af lufthavnsinfrastrukturen. I denne forbindelse fremførte MFAG, at der i EU ikke var et eneste eksempel på en privat investors opførelse eller omfattende udvikling af en lufthavn ved hjælp af egne midler. Ifølge MFAG skal Kommissionen således i stedet for at anvende det markedsøkonomiske princip vurdere, hvorvidt infrastrukturen tilbydes alle brugere på åben og ikkediskriminerende vis. MFAG anførte endvidere, at dette er tilfældet i Leipzig/Halle Lufthavn. Ifølge MFAG var dette således årsagen til, at infrastrukturforanstaltningerne ikke var baseret på en forretningsplan eller langsigtede rentabilitetsudsigter.

⁽²⁷⁾ Beslutning 2008/948/EF.

- (141) MFAG præciserede endvidere, at opførelsen af lufthavnen bidrog til at forfølge regionalpolitiske mål og til at støtte et økonomisk ugunstigt stille område. MFAG understregede, at denne opgave normalt henhører under statens ansvar, og at den ikke kan varetages af private investorer og derfor ikke kan vurderes i henhold til statsstøtte-reglerne.
- (142) MFAG fremførte endvidere, at selv hvis finansiering af infrastruktur generelt udgør en økonomisk aktivitet, hvilket ikke er tilfældet, henhører de pågældende foranstaltninger under det offentlige myndighedsområde og udgør således ikke statsstøtte.
- (143) Med hensyn til aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde, anførte MFAG, at Kommissionen er forpligtet til at sondre mellem beskyttelse af lufttrafikken mod ydre trusler, beskyttelse af lufttrafikken mod operationelle risici og beskyttelse af tredjeparter mod operationelle farer inden for lufttrafik. MFAG anførte i denne forbindelse, at beskyttelse mod operationelle risici og beskyttelse af tredjeparters rettigheder bør betragtes som henhørende under det offentlige myndighedsområde. MFAG anførte, at Kommissionen i sin afgørelsespraksis havde vurderet, at foranstaltninger inden for brandbeskyttelse, luftfarts- og flyvekontrolltjenester, navnlig Deutscher Wetterdienst (den tyske meteorologiske tjeneste) og Deutsche Flugsicherung (den tyske luftfartstjeneste) henhørte under det offentlige myndighedsområde.

4.1.2. FLH's aktionærlåns overensstemmelse med markedsvilkårene

- (144) Ifølge MFAG blev aktionærlånene ydet på markedsvilkår. MFAG anførte, at der bør tages hensyn til Nord LB's og Deutsche Kreditbank AG's ratings af MFAG. I denne forbindelse præciserede MFAG, at Nord LB og Deutsche Kreditbank AG havde tildelt MFAG og FLH en rating i kreditvurderingskategori [...] med en gennemsnitlig sandsynlighed for misligholdelse på [...] %. MFAG oplyste endvidere, at kreditvurderingskategori [...] er sammenlignelig med Standard & Poor's eksterne kreditvurderingskategori på [...]-[...], Moody's på [...]-[...] og Fitch' på [...]-[...].
- (145) MFAG anførte endvidere, at FLH's aktionærlån også har en høj sikkerhedsstillelse. MFAG præciserede desuden, at FLH's lån vil blive brugt til at finansiere bæredygtige infrastrukturinvesteringer. MFAG oplyste endvidere, at der ikke er stillet sikkerhed i FLH's aktiver (»Grundpfandrechte«). MFAG er derfor af den opfattelse, at risikotillægget bør fastsættes til højst [...] basispoint i betragtning af den meget gode rating og den høje sikkerhedsstillelse.
- (146) Da risikotillæggene for FLH's lån er fastsat i intervallet [...]-[...] basispoint, mener MFAG, at lånene er ydet på markedsvilkår og ikke omfatter statsstøtte.

4.1.3. Støttens forenelighed

- (147) MFAG er af den opfattelse, at kapitaltilførslerne under alle omstændigheder er forenelige med det indre marked.
- (148) MFAG anførte, at Leipzig/Halle Lufthavn har en betydelig positiv indvirkning på beskæftigelsen i regionen med 5 100 ansatte (herunder ansatte i MFAG, luftfartsselskaber, restauranter, cateringvirksomheder, offentlige myndigheder og andre virksomheder), der arbejder i selve lufthavnen, og ca. 8 100 indirekte beskæftigede.
- (149) MFAG understregede desuden, at Leipzig/Halle Lufthavn i betragtning af kapacitetsflaskehalsene og natflyvningsbegrænsningerne i andre lufthavne (f.eks. Frankfurt/Main, München, Berlin, Düsseldorf og Hamburg), spiller en vigtig rolle i aflastningen af disse andre tyske lufthavne, og lufthavnen bidrager således til forsyningssikkerheden i hele Tyskland.
- (150) Med hensyn til den ikkediskriminerende karakter af lufthavnsafgifterne anførte MFAG, at planen for lufthavnsafgifter i Leipzig/Halle Lufthavn ikke har til formål at begunstige et enkelt luftfartsselskab, og at alle luftfartsselskaber opkræves de samme landingsafgifter. Ifølge MFAG anvendes infrastrukturen således af alle brugerne på en ensartet og ikkediskriminerende måde.
- (151) Med hensyn til støttens nødvendighed og tilskyndelsesvirkning anførte MFAG, at foranstaltningerne ikke ville være blevet gennemført uden aktionærlånene og kapitaltilførslerne. MFAG anførte, at det samlede investeringsbeløb på 225,6 mio. EUR udgør to eller tre gange MFAG's gennemsnitlige omsætning og mere end fem gange FLH's gennemsnitlige årlige omsætning i den periode, hvor der blev truffet afgørelse om infrastrukturprojekterne. Ifølge MFAG udelukker den omstændighed, at foranstaltningerne allerede er blevet delvis gennemført, ikke tilstedeværelsen af en tilskyndelsesvirkning, da disse foranstaltninger først er blevet gennemført efter modtagelsen af finansieringsgarantier og de offentlige aktionærers beslutninger, som også omfattede den midlertidige finansiering gennem aktionærlån.

- (152) MFAG fremførte, at de omhandlede foranstaltninger ikke fordrejede konkurrencevilkårene. MFAG mente desuden heller ikke, at der er nogen negative virkninger for lufthavnen i Bruxelles eller Vatry. MFAG påpegede, at der er natflyvningsbegrænsninger i Bruxelles Lufthavn, hvilket var grunden til, at DHL besluttede at flytte til Leipzig/Halle på lang sigt. Med hensyn til Vatry anførte MFAG, at der i henhold til artikler i pressen kun er en meget begrænset fragttaktivitet i denne lufthavn (kun omkring 5-6 flyvninger om ugen).

4.2. ARBEITSGEMEINSCHAFT DEUTSCHER VERKEHRSFLUGHÄFEN (ADV)

- (153) ADV fremsatte sine bemærkninger til indledningsafgørelsen den 27. oktober 2011. ADV's bemærkninger er helt på linje med MFAG's bemærkninger. ADV understregede, at Leipzig/Halle Lufthavn er vigtig for den regionale udvikling.

4.3. DEUTSCHE FLUGSICHERUNG (DFS)

- (154) DFS fremsatte sine egne bemærkninger ved brev af 28. oktober 2011.
- (155) DFS anførte, at infrastrukturprojekterne foranstaltning 3-8 og 10 (jf. tabel 2) bidrager til en sikker og gnidningsløs styring af lufttrafikken i Leipzig/Halle Lufthavn. DFS anførte i denne forbindelse, at foranstaltning 3 bidrog til at lette presset på rullebaner og broer, foranstaltning 5 var tvingende nødvendig for at sikre, at der ikke var hindringer for rullebaner i den sydlige del af lufthavnen, og foranstaltning 8 var en base for rednings- og nødaktioner i luften. DFS anførte endvidere, at foranstaltning 10 ville lette DFS's bestræbelser på at beskytte befolkningen mod urimeligt støj i henhold til § 29b, stk. 2, i den tyske luftfartslov Luftverkehrsgesetz (»LuftVG«).

4.4. AKTIONÆRER I MFAG ELLER/OG FLH

4.4.1. Landkreis Nordsachsen

- (156) Landkreis Nordsachsen fremsatte sine bemærkninger ved brev af 27. oktober 2011.
- (157) Landkreis Nordsachsen anførte, at lufthavnen var en vigtig drivkraft for den økonomiske udvikling og beskæftigelsen i regionen. Landkreis Nordsachsen påpegede endvidere, at der af historiske årsager er et større behov for yderligere investeringer i denne lufthavn end andre tyske lufthavne. Landkreis Nordsachsen anførte, at »aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde«, skal fortolkes mere bredt.
- (158) Landkreis Nordsachsen anførte endvidere, at lufthavnsafgifterne ikke er tilstrækkelige til at finansiere de nødvendige investeringer. Efter Landkreis Nordsachsens opfattelse havde de planlagte kapitaltilførsler en tilskyndelsesvirkning. Landkreis Nordsachsen påpegede afslutningsvis, at lufthavnen ikke ville have været i stand til at gennemføre infrastrukturprojektet uden finansieringen.

4.4.2. Stadt Dresden

- (159) Stadt Dresden, en mindretalsaktionær i MFAG, fremsatte sine bemærkninger den 28. oktober 2011. Bemærkningerne fra Stadt Dresden var på linje med bemærkningerne fra MFAG og Landkreis Nordsachsen.
- (160) Stadt Dresden anførte, at lufthavnen er den største arbejdsgiver i regionen med 5 100 ansatte. Stadt Dresden understregede derfor, at lufthavnen er en vigtig økonomisk drivkraft for regionen. Stadt Dresden anførte endvidere, at Leipzig/Halle Lufthavn spiller en vigtig rolle i aflastningen af andre tyske lufthavne på grund af lufthavnens tilladelse til natflyvninger.
- (161) Stadt Dresden fremførte, at investeringsomkostningerne i lufthavnsinfrastruktur ikke kan finansieres fuldt ud gennem lufthavnsafgifter pålagt lufthavnsbrugerne. Stadt Dresden anførte desuden, at udviklingen af lufthavne generelt blev offentligt finansieret. Ifølge Stadt Dresden kan lufthavnsoperatørerne desuden ikke frit fastsætte lufthavnsafgifterne, idet de skal godkendes officielt af de offentlige myndigheder.
- (162) Stadt Dresden anførte derudover, at infrastrukturforanstaltningerne i Leipzig/Halle Lufthavn ikke påvirkede det indre marked i urimelig grad, da alle konkurrerende tyske og udenlandske lufthavne udnyttede deres kapacitet næsten fuldt ud, og da der næsten ikke var nogen aktivitet i lufthavnen i Vatry.

4.4.3. Stadt Leipzig

- (163) Den 28. oktober 2011 modtog Kommissionen bemærkningerne fra Stadt Leipzig, som er aktionær i MFAG. Bemærkningerne fra Stadt Leipzig var helt på linje med bemærkningerne fra Stadt Dresden og MFAG.

4.5. LUFTFRAGTSPEDITØRER OG VIRKSOMHEDER INDEN FOR EKSPRESPAKKEFORSENDELSE

4.5.1. European Air Transport Leipzig (EAT)

- (164) Den 27. oktober 2011 fremsatte EAT, et luftfragtselskab med base i Leipzig/Halle Lufthavn, sine bemærkninger til indledningsafgørelsen. EAT oplyste, at selskabet er et helejet datterselskab af Deutsche Post AG og anvender Leipzig/Halle Lufthavn som sit vigtigste knudepunkt.
- (165) EAT anførte, at alle potentielle brugere, så vidt selskabet er bekendt, har adgang til infrastrukturen på lige vilkår og uden forskelsbehandling. EAT præciserede endvidere, at dette navnlig understøttes af et gennemsligt prisfastsættelsessystem, der gælder for alle brugere.

4.5.2. Lufthansa Cargo

- (166) Lufthansa Cargo fremsatte sine bemærkninger den 26. oktober 2011. Lufthansa Cargos bemærkninger er helt på linje med EAT's bemærkninger. Lufthansa Cargo bekræftede, at alle potentielle brugere har adgang til infrastrukturen på lige vilkår og uden forskelsbehandling.

4.5.3. Emons Spedition

- (167) Emons Spedition fremsatte sine bemærkninger den 18. oktober 2011. Emons' bemærkninger er helt på linje med EAT's bemærkninger. Emons understregede, at den offentlige finansiering af forbedringer af lufthavnsinfrastruktur er afgørende for lufthavne og lufthavnsbrugere.

4.5.4. Spero Logistics Europe

- (168) Spero Logistics Europe fremsatte sine bemærkninger den 28. oktober 2011. Speros bemærkninger er helt på linje med EAT's og Emons' bemærkninger.
- (169) Spero anførte endvidere, at tilladelsen til natflyvninger er af særlig betydning for luftfragt. Spero præciserede, at selskabet valgte Leipzig/Halle som etableringssted på grund af lufthavnens geografiske placering (midt i Europa med adgang til det største europæiske marked og kortere flyvetid til Asien).

4.5.5. Deutsch Russische Wirtschaftsallianz e.V.

- (170) Den 25. oktober 2011 fremsatte Deutsch Russische Wirtschaftsallianz («Wirtschaftsallianz») sine bemærkninger, hvori det blev fremført, at udviklingen af lufthavnen er afgørende for den økonomiske vækst i regionen.
- (171) Wirtschaftsallianz anførte, at Leipzig/Halle Lufthavn spillede en vigtig rolle i SALIS-projektet vedrørende særtransporter påkrævet i forbindelse med NATO's operationer i Afghanistan. Wirtschaftsallianz anførte, at betingelserne for gennemførelse af dette projekt på nuværende tidspunkt kun er opfyldt i Leipzig. Wirtschaftsallianz præciserede endvidere, at dette navnlig vedrører sikkerhedskrav i NATO-direktiver, 24/7-driftstilladelse, start- og landingsbaner med en længde på 3 000 m, tilstrækkelige lager- og lastningsarealer og teknisk kapacitet til vedligeholdelse af de russiske fly, der anvendes i SALIS-projektet.

4.5.6. Andre speditører og foreninger

- (172) Kommissionen modtog også bemærkninger fra Skyline Air Services, Netzwerk Logistik Leipzig-Halle e.V., Kühne+Nagel, Jet-Speed, Jade Cargo, Baring, Air Cargo Club Deutschland, Aerologic og Volga-Dnepr. Deres bemærkninger var helt på linje med bemærkningerne fra EAT, og der var også her fokus på betydningen af Leipzig/Halle Lufthavn for udviklingen af og adgangen til regionen.

4.6. LUFTFARTSSELSKABER, SOM BEFORDRER PERSONER, OG TURISMEFORENINGER

4.6.1. Germanwings

- (173) Germanwings, et datterselskab af Deutsche Lufthansa AG, fremsatte sine bemærkninger den 26. oktober 2011.

- (174) Germanwings anførte, at opførelsen og udviklingen af lufthavnsinfrastruktur ikke kan finansieres fuldt ud gennem lufthavnsafgifter. Germanwings forklarede, at en meget stor del af de i indledningsafgørelsen omhandlede foranstaltninger vedrørte luftfartssikkerhedsforanstaltninger eller foranstaltninger til gennemførelse af sikkerhedsregler. Germanwings anførte endvidere, at disse foranstaltninger ikke er omfattet af statsstøttereglerne.
- (175) Germanwings understregede, at Kommissionen bør tage hensyn til Leipzig/Halle Lufthavns særlige situation og efterslæbet på investeringer i lufthavnsinfrastruktur i forbindelse med Tysklands genforening.
- (176) Germanwings anførte desuden, at alle potentielle brugere har adgang til infrastrukturen i Leipzig/Halle Lufthavn uden forskelsbehandling eller de facto-fortrinsbehandling af et luftfartsselskab.

4.6.2. Andre luftfartsselskaber og turismeforeninger

- (177) Kommissionen modtog også bemærkninger fra Austrian Airlines, Alltours, Bundesverband der Deutsche Luftverkehrswirtschaft, Deutscher Reise Verband og Bundesverband der Deutschen Tourismuswirtschaft. Deres bemærkninger var helt på linje med Germanwings' bemærkninger.

4.7. VIRKSOMHEDER, DER LIGGER I NÆRHEDEN AF LUFTHAVNEN, OG FORENINGER

4.7.1. BMW Werk Leipzig (BMW)

- (178) BMW fremsatte sine bemærkninger ved brev af 27. oktober 2011.
- (179) BMW anførte, at Leipzig/Halle Lufthavn er vigtig for den lokale industri og har positive eksterne virkninger for regionen og virksomhederne i regionen. BMW anførte endvidere, at Kommissionen bør tage hensyn til efterslæbet på investeringer i Leipzig/Halle Lufthavn i forbindelse med Tysklands genforening. I betragtning af lufthavnens betydning for regionen, mener BMW, at den offentlige finansiering bør betragtes som forenelig.

4.7.2. EADS Elbe Flugzeugwerke (EADS)

- (180) EADS fremsatte sine bemærkninger til indledningsafgørelsen ved brev af 27. oktober 2011.
- (181) EADS påpegede, at Leipzig/Halle Lufthavn er meget vigtig for regionens økonomi og var en vigtig faktor i EAD's beslutning om at etablere et datterselskab i denne region.

4.7.3. European Energy Exchange AG (EEX)

- (182) EEX, en energihandelsvirksomhed med hovedsæde i Leipzig, fremsatte sine bemærkninger den 27. oktober 2011.
- (183) EEX anførte, at Leipzig/Halle Lufthavn var af stor betydning for regionen og for EEX's ansatte. EEX anførte endvidere, at virksomheden ikke ser nogen mulighed for at anvende andre europæiske lufthavne i stedet for FLH.

4.7.4. Industrie- und Handelskammer Halle-Dessau (IHK)

- (184) IHK fremsatte sine bemærkninger den 26. oktober 2014.
- (185) IHK anførte, at konkurrencen på lufthavnsmarkedet i EU skaber et positivt indbyrdes afhængighedsforhold. I denne forbindelse påpegede IHK, at forbedringer af infrastrukturen ét sted også havde en positiv indvirkning i andre lufthavne. I denne forbindelse anførte IHK endvidere, at der var mange positive netværksvirkninger af infrastrukturprogrammet i Leipzig/Halle Lufthavn. Efter IHK's opfattelse skal der tages hensyn til regionens strukturelle svagheder og investeringsefterslæbet i den østlige del af Tyskland. Endelig påpegede IHK, at omfattende private opfølgende investeringer var utænkelige uden en indledende offentlig investering.

4.7.5. Andre foreninger

- (186) Kommissionen modtog også bemærkninger fra Handwerkskammer zu Leipzig, Industrie- und Handelskammer zu Leipzig, Wirtschaftsinitiative Mitteldeutschland og Leipziger Messe. Disse bemærkninger var helt på linje med BMW's og EADS's bemærkninger.

4.8. BORGERINITIATIVET »STÖJD.EMPNING« I SCHKEUDITZ

- (187) Borgerinitiativet fremsatte sine bemærkninger den 24. august 2011.

- (188) Borgerinitiativet anførte, at dets medlemmer havde bemærket, at den sydlige bane stort set udelukkende blev brugt af DHL. Ifølge borgerinitiativet var DHL stort set den eneste bruger af banen og det sydøstlige område i lufthavnen. Initiativet anførte, at det ikke kan antages, at investeringen vedrørte passagerbefordring i betragtning af DHL's intensive brug af denne infrastruktur.

5. KOMMENTARER FRA TYSKLAND TIL BEMÆRKNINGERNE FRA INTERESSEREDE PARTER

- (189) Tyskland bemærkede indledningsvis, at gennemførelsen af de anmeldte foranstaltninger blev understøttet i bemærkningerne fra 34 interesserede parter.
- (190) Tyskland anførte, at de interesserede parter i deres bemærkninger var enige med Tyskland i, at de pågældende infrastrukturforanstaltninger henhører under det offentlige myndighedsområde. I denne forbindelse understregede Tyskland, at DFS havde påpeget, at foranstaltning 3-8 og 10 henhører under statens myndighedsområde. Tyskland understregede desuden, at en lang række interesserede parter gjorde gældende, at statsstøttereglerne ikke fandt anvendelse på de pågældende foranstaltninger.
- (191) Tyskland påpegede derudover, at bemærkningerne klart viser, at den offentlige finansiering opfylder kriterierne i traktatens artikel 107, stk. 3. Tyskland anførte, at lufthavnens økonomiske og regionale betydning navnlig blev understreget af byer, lokale myndigheder og handelskamre samt virksomheder i regionen. Ifølge Tyskland opfylder opførelsen og driften af lufthavnen uden tvivl et veldefineret mål af fælles interesse. Tyskland gjorde endvidere gældende, at bemærkningerne fra interesserede parter ligeledes bekræftede nødvendigheden og proportionaliteten af den offentlige finansiering.
- (192) Med hensyn til de potentielle unødvendige negative påvirkninger af konkurrencevilkårene og samhandelen understregede Tyskland, at hverken lufthavnen i Vatry eller Bruxelles havde fremsat bemærkninger til indledningsafgørelsen. Ifølge Tyskland viste dette, at ingen af disse lufthavne var berørt af potentielle negative påvirkninger af de pågældende foranstaltninger. Tyskland påpegede, at dette synspunkt også blev støttet af andre interesserede parter, f.eks. Lufthansa Cargo, Austrian Airlines, Germanwings og Jade Cargo. Tyskland tilføjede, at Alltours, Deutscher Reise Verband, BARING og Aircargo Club Deutschland også havde anført, at der ikke er nogen konkurrencemæssig overlappning af oplande mellem Leipzig/Halle og lufthavnen i Bruxelles eller Vatry.
- (193) Med hensyn til adgang til lufthavnen på lige vilkår og uden forskelsbehandling påpegede Tyskland, at de interesserede parter i deres bemærkninger bekræfter, at lufthavnsafgifterne blev fastsat på en ikkediskriminerende måde.

6. VURDERING

- (194) I henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, er »statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med det indre marked, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne«.
- (195) Kriterierne i traktatens artikel 107, stk. 1, er kumulative. For at afgøre, om de pågældende foranstaltninger udgør statsstøtte i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, skal de pågældende foranstaltninger således opfylde alle følgende betingelser:

- a) ydes af staten eller ved hjælp af statsmidler
- b) begunstige visse virksomheder eller visse produktioner
- c) fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene
- d) påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

6.1. BEGREBERNE »VIRKSOMHED« OG »ØKONOMISK AKTIVITET«

6.1.1. Begrebet »virksomhed«

- (196) Afgørende for, om der foreligger statsstøtte, er for det første spørgsmålet om, hvorvidt støttemodtageren udøver økonomisk virksomhed (eller »økonomisk aktivitet«) og således kan betragtes som en virksomhed ifølge traktatens artikel 107, stk. 1 ⁽²⁸⁾.

⁽²⁸⁾ Jf. sag C-35/96, Kommissionen mod Italien, Sml. 1998 I, s. 3851 og forenede sager C 180/98-184/98, Pavlov m.fl., Sml. 2000 I, s. 6451.

- (197) I denne forbindelse gjorde Tyskland gældende, at begrebet »virksomhed« i medfør af traktatens artikel 107, stk. 1, ikke finder anvendelse på lufthavne, i det mindste ikke hvad angår finansiering af infrastruktur i regionale lufthavne. Tyskland var af den opfattelse, at etablering af denne infrastruktur ikke udgør en økonomisk aktivitet, men snarere er en almen foranstaltning, der udspringer af regionalpolitiske, økonomiske eller transportpolitiske mål. Tyskland påpegede endvidere, at etablering af lufthavnsinfrastruktur ikke udgør en økonomisk aktivitet, da en privat investor ikke ville påtage sig denne opgave. Tyskland anførte endvidere i denne forbindelse, at lufthavnes faste omkostninger til infrastruktur, udstyr og drift ligger over gennemsnittet. Endvidere er deres handlefrihed begrænset af strenge retlige forpligtelser og betingelser. Tyskland mente endvidere, at henvisningerne til Aéroports de Paris-dommen og Leipzig/Halle-dommen er irrelevante i forbindelse med de pågældende foranstaltninger. Med hensyn til Aéroports de Paris-dommen anførte Tyskland, at dommen ikke vedrører etablering af lufthavnsinfrastrukturer, men driften af en lufthavn. Herudover mente Tyskland ikke, at Aéroports de Paris-dommen vedrører fortolkningen af begrebet »virksomhed« i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, men en tilsidesættelse af forbuddet mod misbrug af en dominerende stilling i henhold til traktatens artikel 102. Med hensyn til Leipzig/Halle-dommen mente Tyskland ikke, at Rettens dom skaber præcedens, da den er appelleret.
- (198) Med hensyn til begrebet »virksomhed« skal det understreges, at Domstolen i sin faste retspraksis har defineret virksomheder som enheder, der udøver økonomisk aktivitet, uanset deres retlige form, ejerskab eller finansieringsmåde ⁽²⁹⁾. Enhver virksomhed, der består i at udbyde varer og tjenesteydelser på et marked, udgør en økonomisk aktivitet ⁽³⁰⁾. Den økonomiske karakter af en aktivitet afhænger som sådan ikke af, om aktiviteten giver overskud ⁽³¹⁾.
- (199) Domstolen fastslog i Aéroports de Paris-dommen ⁽³²⁾, at drift af en lufthavn bestående i levering af lufthavnsydelser til luftfartsselskaber og til de forskellige leverandører af tjenesteydelser også udgør en økonomisk aktivitet (»økonomisk virksomhed«). I sin dom i Leipzig/Halle Lufthavn-sagen ⁽³³⁾ præciserede Retten, at drift af en lufthavn er en økonomisk aktivitet (»økonomisk virksomhed«), og at bygning af lufthavnsinfrastrukturer indgår som en uadskillelig del heraf.
- (200) Kommissionen minder om, at Retten i Leipzig/Halle Lufthavn-dommen fastslog, at det fra 2000 ikke længere var muligt at udelukke statsstøtteregelelserne anvendelse på finansiering af lufthavnsinfrastruktur ⁽³⁴⁾. Fra den dato, hvor der blev afsagt dom i Aéroports de Paris-sagen (12. december 2000), skal drift og opførelse af lufthavnsinfrastruktur derfor anses for at være omfattet af kontrollen med statsstøtte.
- (201) Retten fastslog endvidere i Leipzig/Halle Lufthavn-dommen, at det ikke er relevant, hvorvidt anlæggelsen eller udvidelsen af en lufthavnsinfrastruktur udspringer af regionalpolitiske, økonomiske eller transportpolitiske mål. I henhold til fast retspraksis er formålet med de specifikke foranstaltninger ikke relevant, men derimod deres virkninger ⁽³⁵⁾.
- (202) Retten fastslog endvidere i Leipzig/Halle Lufthavn-dommen, at eksistensen af et marked for lufthavnsinfrastruktur er bevist af den omstændighed, at Leipzig/Halle Lufthavn var i konkurrence med andre regionale lufthavne, i særdeleshed lufthavnen i Vatry (Frankrig) og Bruxelles (Belgien), om oprettelsen af DHL's europæiske luftfragtknudepunkt.

⁽²⁹⁾ Jf. Kommissionens meddelelse om anvendelsen af Den Europæiske Unions statsstøtteregelelser på kompensation for levering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT C 8 af 11.1.2012, s. 4), afsnit 2.1, og dertil knyttet retspraksis, navnlig de forenede sager C-180/98-C-184/98, Pavlov m.fl., Sml. 2000 I, s. 6451, men også sag C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze m.fl., Sml. 2006 I, s. 289, sag C-205/03, FENIN mod Kommissionen, Sml. 2006 I, s. 6295, og sag C-49/07, MOTOE, Sml. 2008 I, s. 4863.

⁽³⁰⁾ Sag 118/85, Kommissionen mod Italien, Sml. 1987, s. 2599, præmis 7, sag C-35/96, Kommissionen mod Italien, Sml. 1998 I, s. 3851, præmis 36, og Pavlov m.fl., præmis 75.

⁽³¹⁾ Forenede sager 209/78-215/78 og 218/78, Van Landewyck, Sml. 1980, s. 3125, præmis 88, sag C-244/94, FFSA m.fl., Sml. 1995 I, s. 4013, præmis 21, og sag C-49/07, MOTOE, Sml. 2008 I, s. 4863, præmis 27 og 28.

⁽³²⁾ Sag T-128/98, Aéroports de Paris mod Kommissionen, Sml. 2000 II, s. 3929, stadfæstet ved dom i sag C-82/01, Sml. 2002 I, s. 9297, præmis 75-79.

⁽³³⁾ Forenede sager T-443/08 og T-455/08, Mitteldeutsche Flughafen AG og Flughafen Leipzig-Halle GmbH mod Kommissionen (»Leipzig/Halle Lufthavn«-dommen), Sml. 2011 II, s. 1311, navnlig præmis 93 og 94, stadfæstet ved dom i sag C-288/11 P, Mitteldeutsche Flughafen og Flughafen Leipzig-Halle mod Kommissionen, Sml. 2012, endnu ikke offentliggjort.

⁽³⁴⁾ Jf. Leipzig/Halle Lufthavn-dommen, præmis 106.

⁽³⁵⁾ Jf. Leipzig/Halle Lufthavn-dommen, præmis 102 ff.

- (203) I henhold til retspraksis skal det ligeledes understreges, at det ved undersøgelsen af den økonomiske karakter af lufthavnsoperatørens virksomhed i sammenhæng med den offentlige finansiering af infrastrukturudviklingsforanstaltninger ikke er muligt at adskille den virksomhed, der består i at anlægge eller udvide en infrastruktur, fra den brug, der efterfølgende gøres heraf ⁽³⁶⁾.
- (204) Retten fastslog endvidere i Leipzig/Halle Lufthavn-dommen, at »[l]andingsbaner og startbaner er grundlæggende elementer for den økonomiske virksomhed, som udøves af en lufthavnsoperatør. Anlæggelse af landings- og startbaner gør det muligt for en lufthavn at udøve sin grundlæggende økonomiske virksomhed, eller, når det drejer sig om anlæggelse af en yderligere bane eller udvidelse af en eksisterende bane, at udvikle denne virksomhed«.
- (205) På baggrund af den retspraksis, der henvises til i betragtning 196-204, bemærker Kommissionen, at den infrastruktur, som denne afgørelse vedrører, enten vil blive drevet kommercielt af FLH, lufthavnsoperatøren, eller indirekte vil fremme og skabe grundlag for kommerciel drift af hele lufthavnen.
- (206) I denne forbindelse bemærker Kommissionen, at afgifterne i henhold til tysk lov, navnlig [...], skal fastsættes af lufthavnsoperatøren og forelægges forbundstransportministeriet til godkendelse. Kommissionen bemærker, at luftavnsafgifterne fastsættes af lufthavnsoperatørerne inden for de lovgivningsmæssige begrænsninger for at undgå enhver uretmæssig forskelsbehandling af lufthavnsbrugerne og lufthavnsoperatørens eventuelle misbrug af dominerende stilling. Kommissionen mener imidlertid ikke, at dette er til hinder for, at lufthavnsoperatørerne fastsætter luftavnsafgifterne under hensyntagen til de nødvendige investeringer og hermed forbundne omkostninger. Dette bekræftes navnlig af kravene i [...] og [...] i [...].
- (207) Kommissionen bemærker endvidere, at anlæggelsen og udvidelsen af den infrastruktur, som denne afgørelse vedrører, vil gøre det muligt for FLH at øge kapaciteten og sin økonomiske aktivitet ved driften af Leipzig/Halle Lufthavn. FLH, lufthavnsoperatøren, tilbyder lufthavnstjenester imod betaling af bl.a. luftavnsafgifter, men har også andre indtægter fra brug af infrastrukturen og levering af hjælpetjenester som f.eks. udlejning af hangarer, der må anses for at udgøre modydelse for de leverede tjenester.
- (208) Kommissionen mener således, at den infrastruktur, som denne afgørelse vedrører, kan udnyttes kommercielt. FLH er derfor en virksomhed som defineret i traktatens artikel 107, stk. 1.

6.1.2. Aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde

- (209) Ikke alle en lufthavns aktiviteter er dog nødvendigvis af økonomisk karakter ⁽³⁷⁾. Eftersom afgørelsen af, om en enhed skal anses for en virksomhed, altid skal foretages i forhold til en bestemt aktivitet, er det nødvendigt at se på en lufthavns forskellige aktiviteter og fastslå, i hvilket omfang disse aktiviteter er af økonomisk karakter. Hvis en lufthavn udøver både økonomiske og ikkeøkonomiske aktiviteter, skal den kun anses for en virksomhed i forhold til de økonomiske aktiviteter.
- (210) Som Domstolen har fastslået, er aktiviteter, som normalt henhører under statens ansvar under udøvelsen af dens beføjelser som offentlig myndighed, ikke af økonomisk karakter, og de er sædvanligvis ikke omfattet af statsstøttereglernes anvendelsesområde ⁽³⁸⁾. I en lufthavn anses aktiviteter som f.eks. flyvekontrol, politiarbejde, toldbehandling, brandberedskab, aktiviteter, der er nødvendige for at sikre den civile luftfart mod ulovlige handlinger, og investeringer i nødvendig infrastruktur og nødvendigt udstyr til at udføre disse aktiviteter sædvanligvis for at være af ikkeøkonomisk karakter ⁽³⁹⁾.

⁽³⁶⁾ Sag C-205/03, FENIN mod Kommissionen, Sml. 2006 I, s. 6295, præmis 88, og Leipzig/Halle Lufthavn-dommen, præmis 95.

⁽³⁷⁾ Leipzig/Halle Lufthavn-dommen, præmis 98.

⁽³⁸⁾ Sag 118/85, Kommissionen mod Italien, Sml. 1987, s. 2599, præmis 7 og 8, og sag C-30/87, Bodson mod Pompes funèbres des régions libérées, Sml. 1988 I, s. 2479, præmis 18.

⁽³⁹⁾ Jf. navnlig sag C-364/92, SAT/Eurocontrol, Sml. 1994 I, s. 43, præmis 30, og sag C-113/07, P Selex Sistemi Integrati mod Kommissionen, Sml. 2009 I, s. 2207, præmis 71.

- (211) Offentlig finansiering af sådanne ikkeøkonomiske aktiviteter udgør ikke statsstøtte, men skal være begrænset til kun at kompensere for de udgifter, som de giver anledning til, og må ikke anvendes til at finansiere andre aktiviteter⁽⁴⁰⁾. Eventuel overkompensering fra de offentlige myndigheders side af omkostninger i forbindelse med ikkeøkonomiske aktiviteter kan udgøre statsstøtte. Hvis en lufthavn udøver ikkeøkonomiske aktiviteter ved siden af sine økonomiske aktiviteter, kræves det endvidere, at omkostningerne regnskabsføres separat for at undgå overførsel af offentlige midler mellem de ikkeøkonomiske og de økonomiske aktiviteter.
- (212) Offentlig finansiering af ikkeøkonomiske aktiviteter må ikke føre til uretmæssig diskriminering mellem lufthavne. Det er fastslået igennem fast retspraksis, at der indrømmes en fordel, når offentlige myndigheder fritager virksomheder for omkostninger i tilknytning til deres økonomiske aktiviteter⁽⁴¹⁾. Hvis det under en bestemt retsorden er normalt, at civile lufthavne skal afholde visse omkostninger, som er en iboende del af deres drift, mens andre civile lufthavne ikke skal, kan der være tale om, at sidstnævnte får indrømmet en fordel, uanset om disse omkostninger vedrører en aktivitet, der sædvanligvis anses for at være af ikkeøkonomisk karakter.
- (213) På baggrund af betragtning 209 og 212 skal Kommissionen derfor vurdere karakteren af infrastrukturforanstaltningerne i Leipzig/Halle Lufthavn, som denne afgørelse vedrører.
- (214) Tyskland gjorde gældende, at de anmeldte foranstaltninger 1-11 vedrører aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde, og at finansieringen af disse aktiviteter er strengt begrænset til de nødvendige omkostninger forbundet med disse foranstaltninger. Tyskland var derfor af den opfattelse, at disse omkostninger ikke er omfattet af statsstøttereglerne. I denne forbindelse gjorde Tyskland gældende, at foranstaltning 1-11 falder ind under en af følgende kategorier:
- i) foranstaltninger, som har til formål at beskytte civil luftfart mod ulovlige handlinger⁽⁴²⁾, jf. den tyske lov om luftfartssikkerhed (Luftsicherheitsgesetz, »LuftSiG«), især § 8
 - ii) driftssikkerhedsmæssige foranstaltninger, jf. § 45 i den tyske bekendtgørelse om luftfartsgodkendelse (Luftverkehrs-Zulassungs-Ordnung, »LuftVZO«), eller
 - iii) foranstaltninger, som har til formål at beskytte tredjeparter mod operationelle risici inden for lufttrafik (f.eks. støjforurening).
- (215) Med hensyn til driftssikkerhedsmæssige foranstaltninger mener Kommissionen, at det er en normal del af den økonomiske aktivitet, det er at drive en lufthavn, at garantere lufthavnens driftssikkerhed⁽⁴³⁾. I denne forbindelse skal det bemærkes, at omkostningerne i forbindelse med opfyldelsen af lovgivningskrav og standarder heller ikke kan anses for at henhøre under det offentlige myndighedsområde. Med forbehold for en mere detaljeret gennemgang af de enkelte aktiviteter og omkostninger finder Kommissionen, at foranstaltninger, som har til formål at garantere lufthavnens driftssikkerhed, ikke udgør aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde. Enhver virksomhed, der ønsker at operere på et givet marked, skal sikre anlæggenes sikkerhed (i lufthavne f.eks. start- og landingsbaner, rullebaner og forpladser), og virksomheden skal desuden sikre opfyldelsen af lovgivningskrav.
- (216) For så vidt angår start- og landingsbaner, rullebaner og forpladser, mener Kommissionen, at der er tale om elementer for den økonomiske aktivitet, som udøves af en lufthavnsoperatør. Anlæg af start- og landingsbaner, rullebaner og forpladser giver således lufthavnsoperatøren mulighed for at udøve sin primære økonomiske aktivitet.
- (217) Med hensyn til foranstaltningerne i henhold til § 8 i »LuftSiG« kan flyvekontrol, meteorologiske tjenester og brandvæsenet principielt betragtes som aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde.

⁽⁴⁰⁾ Sag C-343/95, Diego Cali & Figli mod Servizi Ecologici Porto di Genova, Sml.1997 I, s. 1547. Kommissionens beslutning N 309/02 af 19. marts 2003, sikkerhed i luften — kompensation for omkostninger som følge af attentaterne den 11. september 2001 (EUT C 148 af 25.6.2003, s. 7). Kommissionens beslutning N 438/02 af 16. oktober 2002, støtte til offentlige myndigheder i havnesektoren (EFT C 284 af 21.11.2002, s. 2).

⁽⁴¹⁾ Jf. bl.a. sag C-172/03, Wolfgang Heiser mod Finanzamt Innsbruck, Sml. 2005 I, s. 1627, præmis 36, og den i dommen nævnte retspraksis.

⁽⁴²⁾ I henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2320/2002 af 16. december 2002 om fastsættelse af fælles bestemmelser om sikkerhed inden for civil luftfart (EFT L 355 af 30.12.2002, s. 1).

⁽⁴³⁾ Kommissionens afgørelse af 20. februar 2014 i statsstøttesag SA.35847 (2012/N) — Den Tjekkiske Republik — Ostrava Lufthavn, endnu ikke offentliggjort i EUT, betragtning 16).

- (218) Med hensyn til de gældende juridiske rammer har Tyskland påpeget, at der for brandvæsenet ikke findes nogen retsregler, der utvetydigt pålægger lufthavnsoperatøren disse omkostninger. Endvidere bemærker Kommissionen, at dækningen af omkostninger til brandvæsenet henhører under delstatens kompetence, og disse omkostninger dækkes normalt af de relevante regionale myndigheder. Dækningen af disse omkostninger er begrænset til det, der er nødvendigt til at dække omkostningerne.
- (219) For så vidt angår flyvekontrol og meteorologiske tjenester, bemærker Kommissionen, at det fastsættes i § 27, litra d) og f), i LuftVG, at omkostningerne i forbindelse med foranstaltningerne i § 27, litra c), i LuftVG dækkes af staten for en række specifikke lufthavne. Lufthavne er berettiget til omkostningsdækning som »anerkendte lufthavne« i henhold til § 27, litra d) og f), i LuftVG, hvis det tyske forbundsministerium for transport har anerkendt, at foranstaltningerne er nødvendige af hensyn til sikkerheden og transportpolitiske interesser⁽⁴⁴⁾. Tyske lufthavne, som ikke er blevet anerkendt, er ikke berettiget til omkostningsdækning i henhold til § 27, litra d) og f), i LuftVG og skal derfor i princippet selv afholde omkostningerne i forbindelse med foranstaltningerne i § 27, litra c), i LuftVG. Disse omkostninger er normalt forbundet med driften af lufthavnene. Eftersom nogle lufthavne skal afholde disse omkostninger selv, mens andre lufthavne ikke skal, kunne sidstnævnte få en fordel, selv om kontrol- og luftfartssikkerhedsforanstaltninger samt meteorologiske tjenester kan betragtes som ikkeøkonomiske. Leipzig/Halle Lufthavn er blevet anerkendt som en sådan lufthavn og er således berettiget til omkostningsdækning i henhold til § 27, litra d) og f), i LuftVG. Andre lufthavne skal selv bære disse omkostninger. Dækning af omkostningerne til flyvekontrol- og luftfartssikkerhedsforanstaltninger og meteorologiske tjenester i Leipzig/Halle Lufthavn i henhold til § 27, litra d) og f), i LuftVG giver således Leipzig/Halle Lufthavn en fordel.
- (220) Med hensyn til foranstaltninger i henhold til § 8 i LuftSiG mener Tyskland tilsyneladende, at alle omkostninger i forbindelse med de deri foreskrevne foranstaltninger kan afholdes af de relevante offentlige myndigheder. Kommissionen bemærker imidlertid, at det i henhold til § 8, stk. 3, i LuftSiG kun er omkostninger til anlæg og vedligeholdelse af de nødvendige områder og lokaler til gennemførelse af aktiviteterne, jf. § 5 i LuftSiG, der kan dækkes. Alle øvrige omkostninger skal afholdes af lufthavnsoperatøren. I det omfang offentlig finansiering ydet til DHL har fritaget den pågældende virksomhed for omkostninger, den skulle afholde i henhold til § 8, stk. 3, i LuftSiG, er den offentlige finansiering ikke fritaget for kontrol ifølge EU's statsstøtteregele. Uanset om de pågældende omkostninger juridisk klassificeres som en offentlig opgave eller ej, er det under alle omstændigheder påvist, at de skal afholdes af lufthavnsoperatøren i henhold til den gældende lovgivning. Skulle staten afholde disse omkostninger, ville lufthavnsoperatøren derfor slippe for en omkostning, som den normalt skulle have afholdt.
- (221) I lyset af overvejelserne i betragtning 215 og 220 finder Kommissionen det passende at drage mere specifikke konklusioner vedrørende investeringsomkostninger, der angiveligt henhører under det offentlige myndighedsområde.
- Foranstaltning 1 (erhvervelse af jord, flytning, støjbekæmpelse og planlægning af landskabsbevarelse), foranstaltning 2 (motorprøvningsfacilitet) og foranstaltning 10 (yderligere støjbekæmpelsesforanstaltninger)*
- (222) Tyskland gjorde gældende, at foranstaltning 1, 2 og 10 henhører under det offentlige myndighedsområde, da de har til formål at beskytte tredjeparter mod operationelle risici inden for lufttrafik såsom beskyttelse af husejere og miljøet mod virkningerne af støjforurening.
- (223) Kommissionen er af den opfattelse, at omkostningerne forbundet med foranstaltning 1, 2 og 10 er omkostninger, som en virksomhed normalt selv skal afholde i forbindelse med opførelsen af anlæg, der opfylder bestemte lovgivningskrav. Disse foranstaltninger kan desuden ikke adskilles fra lufthavnens økonomiske aktivitet. Et eksempel herpå er navnlig den omstændighed, at lufthavnen uden disse foranstaltninger ikke ville få tilladelse til natflyvninger, og den ville ikke have mulighed for at koncentrere sig om luftfragtvirksomhed i forbindelse med plangodkendelsen for anlæggelsen af den sydlige bane i Leipzig/Halle Lufthavn og sin udvidelsesstrategi.
- (224) Kommissionen mener derfor ikke, at foranstaltning 1, 2 og 10 kan betragtes som foranstaltninger, der henhører under det offentlige myndighedsområde.

⁽⁴⁴⁾ § 27, litra d), stk. 1, i LuftVG: »Flugsicherungsdienste und die dazu erforderlichen flugsicherungstechnischen Einrichtungen werden an den Flugplätzen vorgehalten, bei denen das Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung einen Bedarf aus Gründen der Sicherheit und aus verkehrspolitischen Interessen anerkennt«.

Foranstaltning 3 (rullebane og rullebro E7), foranstaltning 4 (udvidelse af den nordlige start- og landingsbane (planlægningsomkostninger), foranstaltning 5 (rydning af område med henblik på anlæg af rullebanen Victor), foranstaltning 6 (parallel rullebane Victor), foranstaltning 12 (plangodkendelsesprocedure for den sydlige udvidelse (bane og forplads)), foranstaltning 13 (udvidelse af den nordlige forplads), foranstaltning 14 (udvidelse af den østlige forplads), foranstaltning 15 (tilpasning af infrastruktur) og foranstaltning 16 (yderligere infrastrukturforanstaltninger såsom udvidelse af hangar i den nordlige zone og opførelse af en ny lufthavnsterminal og en hangar til små fly)

- (225) I denne sag skal udvidelsen af start- og landingsbanen sikre, at fragtfly med en høj maksimal tilladt startvægt (MTOW) kan lette uden nyttelastrestriktioner, og udvidelsen af forpladsen skal sikre en bedre fordeling af flyvninger. Med hensyn til rullebaner bemærker Kommissionen desuden, at rullebaner forbinder start- og landingsbaner med ramper, hangarer, terminaler og andre faciliteter i en lufthavn. Disse forbindelser giver luftfartøjet mulighed for at forlade banen, således at et andet luftfartøj kan lande eller lette. Rullebaner og broer er derfor uløseligt knyttet til start- og landingsbaner, og lufthavnsoperatøren opkræver afgifter herfor. Oplysningerne fra Tyskland bekræfter desuden, at disse foranstaltninger er afgørende i lyset af trafikmængden og -strømmene. Hvis anlæggene ikke blev opført, ville lufthavnen ikke drage fordel af den forventede stigning i trafikstrømme, eller også ville det blive nødvendigt at reducere den nuværende trafikmængde for at sikre flyets driftssikkerhed. Kommissionen mener, at dette er i overensstemmelse med den kendsgerning, at nogle rullebaner og broer kun anvendes sikkert, hvis trafikmængden er begrænset.
- (226) I den forbindelse minder Kommissionen om, at start- og landingsbaner, rulleveje og forpladser er grundlæggende elementer for den økonomiske aktivitet, som udøves af en lufthavnsoperatør. Anlæg af start- og landingsbaner, rullebaner og forpladser giver således lufthavnsoperatøren mulighed for at udøve sin primære økonomiske aktivitet.
- (227) Kommissionen bemærker, at foranstaltning 3-6 og 12-16 drives kommercielt af lufthavnsoperatøren. Der er dermed tale om infrastruktur, der kan udnyttes kommercielt, og som ikke kan anses for at henhøre under det offentlige myndighedsområde.

Foranstaltning 11 (fase I i udvikling af landsiden i den sydøstlige zone)

- (228) Kommissionen bemærker, at foranstaltning 11 omfatter installation af el- og vandforsyning, spildevandsanlæg og regnvandsdræning samt yderligere støjbekæmpelsesforanstaltninger i eksisterende bygninger.
- (229) På baggrund af vurderingen i betragtning 215 og 220 vedrører disse foranstaltninger ikke aktiviteter, som normalt henhører under statens ansvar under udøvelsen af dens beføjelser som offentlig myndighed. De bidrager snarere til forbedringen af infrastruktur, der anvendes til kommercielle formål, og er derfor en økonomisk aktivitet, og de kan således ikke anses for at henhøre under det offentlige myndighedsområde.

Foranstaltning 5 (ny brandstationsbygning) og foranstaltning 9 (brandslukningsudstyr)

- (230) Med hensyn til brandstationsbygningen og brandslukningsudstyr kan denne aktivitet som anført i betragtning 218 i almindelighed anses for at henhøre under det offentlige myndighedsområde.
- (231) Med hensyn til de juridiske rammer har Tyskland påpeget, at der ikke eksisterer nogen retsregler, der utvetydigt pålægger lufthavnsoperatøren omkostningerne forbundet med brandstationsbygningen og brandslukningsudstyret. Endvidere bemærker Kommissionen, at dækningen af omkostninger til den nye brandstationsbygning og brandslukningsudstyr henhører under delstatens kompetence, og disse omkostninger dækkes normalt af de relevante regionale myndigheder som anført af Tyskland. Dækningen af disse omkostninger er begrænset til det, der er nødvendigt til at dække omkostningerne.
- (232) Omkostningerne til opførelse af den nye brandstationsbygning og omkostningerne til køb af brandbekæmpelsesudstyr kan derfor anses for at henhøre under det offentlige myndighedsområde.

Foranstaltning 5 (multifunktionel hangar) og foranstaltning 9.3 (vinterserviceudstyr)

- (233) Med hensyn til den multifunktionelle hangar anførte Tyskland, at den henhører under det offentlige myndighedsområde, da den i nødsituationer vil blive anvendt til nødindkvartering. Ifølge Tyskland henhører omkostningerne til opførelse af denne hangar også under det offentlige myndighedsområde, da den i øjeblikket anvendes til at opbevare vinterserviceudstyr, der er nødvendigt for en sikker drift af lufthavnen i vinterperioden.

- (234) For så vidt angår opførelsen af det multifunktionelle hangar i Leipzig/Halle Lufthavn, bemærker Kommissionen, at denne bygning kan anvendes til forskellige formål. Som allerede anført i betragtning 215 er omkostninger til vinterserviceudstyr (foranstaltning 9.3), der er nødvendigt for en sikker drift af lufthavnen, endvidere normale driftsomkostninger, og de kan ikke anses for at henhøre under det offentlige myndighedsområde. Kommissionen mener derfor heller ikke, at omkostningerne til opførelse af den multifunktionelle hangar henhører under det offentlige myndighedsområde.
- (235) Denne konklusion er imidlertid ikke til hinder for, at Tyskland i nødsituationer overdrager specifikke opgaver, der falder ind under tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, til lufthavnen.

Foranstaltning 7 (yderligere afisningsarealer)

- (236) Tyskland gør gældende, at der skal etableres yderligere afisningsarealer for at sikre en sikker og rettidig drift af fly i lufthavnen. Ifølge Tyskland er det nødvendigt at udvide de eksisterende afisningsarealer på grund af den øgede trafik i lufthavnen for at undgå forsinkelser på ruteflyvninger. Tyskland understreger desuden, at indtægterne fra lufthavnens afisningstjenester ikke dækker omkostningerne til etablering af infrastrukturen.
- (237) Kommissionen bemærker for det første, at det ikke er afgørende for kvalificeringen af den økonomiske aktivitet (»økonomiske virksomhed«), om en aktivitet er rentabel⁽⁴⁵⁾. Kommissionen bemærker for det andet, at afisningstjenester leveres mod betaling til luftfartsselskaber. Der er tale om væsentlige tjenester, som lufthavnen leverer som led i sin økonomiske aktivitet. Jo flere af disse tjenester, desto flere flyvninger fra lufthavnen og dermed desto højere indtægt til lufthavnen.
- (238) Kommissionen mener derfor, at afisningstjenester er uløseligt forbundet med den økonomiske udnyttelse af en lufthavn og ikke kan adskilles fra denne aktivitet, og at de derfor skal betragtes som en økonomisk aktivitet.

Foranstaltning 8 (helikopterflyveplads)

- (239) Foranstaltningen omfatter etablering af en helikopterflyveplads, som kun vil blive anvendt som base for luftredningstjenester.
- (240) Kommissionen er af den opfattelse, at etableringen af en helikopterflyveplads letter luftredning. Etablering af en helikopterflyveplads til redningstjenester kan derfor anses for at henhøre under det offentlige myndighedsområde. Kompensationen skal hænge nøje sammen med omkostningerne forbundet med disse tjenester.

Foranstaltning 9 (yderligere infrastrukturforanstaltninger)

- (241) De yderligere infrastrukturforanstaltninger omfatter genopbygning af kontrolsted I, opførelse af en bygning til sikkerhedsfunktioner til brug for forbundspolitiet, det regionale politi, toldvæsenet og den veterinære tjeneste og hegnet omkring lufthavnen (digitalt videoovervågningsudstyr og bevægelsesdetektorer). Ifølge Tyskland er disse foranstaltninger nødvendige for at beskytte civil luftfart mod ulovlige handlinger, og de falder derfor inden for anvendelsesområdet for § 8 i LuftSiG.
- (242) Med hensyn til foranstaltninger i henhold til § 8 i LuftSiG mener Tyskland tilsyneladende, at alle omkostninger i forbindelse med de deri foreskrevne foranstaltninger kan afholdes af de relevante offentlige myndigheder. Kommissionen bemærker imidlertid, at det i henhold til § 8, stk. 3, i LuftSiG kun er omkostninger til anlæg og vedligeholdelse af de nødvendige områder og lokaler til gennemførelse af aktiviteterne, jf. § 5 i LuftSiG, der kan dækkes. Alle øvrige omkostninger skal afholdes af lufthavnsoperatoren. I det omfang offentlig finansiering ydet til DHL har fritaget den pågældende virksomhed for omkostninger, den skulle afholde i henhold til § 8, stk. 3, i LuftSiG, er den offentlige finansiering således ikke fritaget for kontrol ifølge EU's statsstøtteregele.
- (243) For så vidt angår omkostningerne forbundet med den tyske meteorologiske tjenestes brug af bygningen til sikkerhedsfunktioner, bemærker Kommissionen, at omkostningerne i forbindelse med foranstaltningerne i § 27, litra c), i LuftVG dækkes af staten i en række specifikke lufthavne, jf. § 27, litra f), i LuftVG. Lufthavne er berettiget til omkostningsdækning som »anerkendte lufthavne« i henhold til § 27, litra f), i LuftVG, hvis forbundstransportministeriet har anerkendt, at foranstaltningerne er nødvendige af hensyn til sikkerheden og transportpolitiske interesser. Tyske lufthavne, som ikke er blevet anerkendt, er ikke berettiget til omkostningsdækning i henhold til § 27, litra f), i LuftVG og skal derfor i princippet selv afholde omkostningerne i forbindelse med foranstaltningerne i § 27, litra c), i LuftVG. Disse omkostninger er normalt forbundet med driften af lufthavnene. Eftersom nogle

⁽⁴⁵⁾ Leipzig/Halle-dommen, præmis 115.

lufthavne skal afholde disse omkostninger selv, mens andre lufthavne ikke skal, kunne sidstnævnte få en fordel, selv om den tyske meteorologiske tjeneste kan betragtes som ikkeøkonomisk. Leipzig/Halle Lufthavn er blevet anerkendt som en sådan lufthavn og er således berettiget til omkostningsdækning i henhold til § 27, litra f), i LuftVG. Andre lufthavne skal selv bære disse omkostninger. Dækning af omkostningerne til meteorologiske tjenester i Leipzig/Halle Lufthavn i henhold til § 27, litra f), i LuftVG giver således Leipzig/Halle Lufthavn en fordel.

6.1.3. Konklusion

- (244) I lyset af konklusionen i afsnit 6.1.1 er FLH en virksomhed i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1.
- (245) På baggrund af konklusionen i afsnit 6.1.2 kan finansieringen af følgende foranstaltninger ikke anses for at henhøre under det offentlige myndighedsområde: Foranstaltning 1 (erhvervelse af jord, flytning, støjbekæmpelse og planlægning af landskabsbevarelse), foranstaltning 2 (motorprøvningsfacilitet), foranstaltning 3 (rullebane og rullebro E7), foranstaltning 4 (udvidelse af den nordlige start- og landingsbane (planlægningsomkostninger)), foranstaltning 5 (rydning af område med henblik på anlæg af rullebanen Victor), foranstaltning 5 (multifunktionel hangar), foranstaltning 6 (parallel rullebane Victor), foranstaltning 7 (yderligere afisningsarealer), foranstaltning 9.3 (yderligere vinterserviceudstyr), foranstaltning 10 (yderligere støjbekæmpelsesforanstaltninger), foranstaltning 11 (fase I i udvikling af landsiden i den sydøstlige zone), foranstaltning 12 (plangodkendelsesprocedure for den sydlige udvidelse (bane og forplads)), foranstaltning 13 (udvidelse af den nordlige forplads), foranstaltning 14 (udvidelse af den østlige forplads), foranstaltning 15 (tilpasning af infrastruktur) og foranstaltning 16 (yderligere infrastrukturforanstaltninger såsom udvidelse af hangar i den nordlige zone og opførelse af en ny lufthavnsterminal og en hangar til små fly). Finansieringen af disse aktiviteter giver lufthavnsoperatøren mulighed for at udøve sin primære økonomiske aktivitet og kan ikke adskilles fra denne aktivitet.
- (246) Med hensyn til foranstaltning 5 vedrørende en ny brandstationsbygning, foranstaltning 9 vedrørende brandslukningsudstyr og foranstaltning 8 vedrørende en helikopterflyveplads mener Kommissionen, at disse kan betragtes som foranstaltninger, der henhører under det offentlige myndighedsområde (jf. afsnit 6.1.2).
- (247) Hvad angår foranstaltning 9 vedrørende yderligere infrastrukturforanstaltninger såsom genopbygning af kontrolsted I, opførelse af en bygning til sikkerhedsfunktioner til brug for forbundspolitiet, det regionale politi, toldvæsenet og den veterinære tjeneste og hegnet omkring lufthavnen (digitalt videoovervågningsudstyr og bevægelsesdetektorer), mener Kommissionen, at disse aktiviteter kan henhøre under det offentlige myndighedsområde. I det omfang disse foranstaltninger falder ind under § 8, stk. 3, i LuftSiG, er det i henhold til denne bestemmelse i den tyske lovgivning kun omkostninger til anlæg og vedligeholdelse af de nødvendige områder og lokaler til gennemførelse af de opstillede aktiviteter, jf. § 5 i LuftSiG, der kan dækkes. Alle øvrige omkostninger skal afholdes af lufthavnsoperatøren. I det omfang offentlig finansiering ydet til DHL har fritaget den pågældende virksomhed for omkostninger, den skulle afholde i henhold til § 8, stk. 3, i LuftSiG, er den offentlige finansiering således ikke fritaget for kontrol ifølge EU's statsstøttere regler.
- (248) For så vidt angår omkostningerne forbundet med den tyske meteorologiske tjenestes brug af bygningen til sikkerhedsfunktioner (foranstaltning 9), mener Kommissionen af de grunde, der er anført i betragtning 243, at dækning af omkostningerne til meteorologiske tjenester i Leipzig/Halle Lufthavn i henhold til § 27, litra f), i LuftVG giver Leipzig/Halle Lufthavn en fordel, selv om meteorologiske tjenester kan betragtes som ikkeøkonomiske.

6.2. AKTIONÆRLÅNENES KARAKTER AF STATSSTØTTE TIL FORDEL FOR FLH

6.2.1. Sammenhængen mellem aktionærlånene og kapitaltilførslerne

- (249) Inden vurderingen af, hvorvidt aktionærlånene til fordel for FLH udgør statsstøtte, er det nødvendigt at fastslå, hvorvidt aktionærlånene og kapitaltilførslerne skal betragtes som særskilte foranstaltninger eller som en enkelt foranstaltning.
- (250) Dokumentation viser, at begge foranstaltninger blev besluttet samtidigt som led i en større plan vedrørende finansiering af infrastrukturforbedringer i lufthavnen, og at aktionærerne i FLH havde til hensigt at konvertere deres lån til aktiekapital. Tyskland har imidlertid anført, at kapitaltilførslerne ikke er blevet bindende tildelt, og at FLH ikke har nogen direkte ret til kapitalforhøjelsen.
- (251) På denne baggrund er Kommissionen af den opfattelse, at aktionærlånene og kapitaltilførslerne kan betragtes som særskilte foranstaltninger.

6.2.2. Økonomisk fordel

- (252) Kommissionen undersøger i henhold til »det markedøkonomiske investorprincip«, om en virksomhed har opnået en økonomisk fordel via et lån på præferencevilkår. I henhold til dette princip bør kapital, som staten direkte eller indirekte stiller til rådighed for en virksomhed under forhold, der svarer til de normale markedsbetingelser, ikke betragtes som statsstøtte ⁽⁴⁶⁾.
- (253) I denne sag skal Kommissionen vurdere, hvorvidt vilkårene for aktionærlånene til FLH (jf. tabel 3) giver den støttemodtagende virksomhed en økonomisk fordel, som den ikke ville have opnået på normale markedsvilkår.
- (254) Tyskland mener, at »det markedøkonomiske investorprincip« blev overholdt fuldt ud, da aktionærlånene blev ydet på markedsvilkår. Som begrundelse for vilkårene for de omhandlede lån sammenligner Tyskland vilkårene for aktionærlånene med andre bankers vilkår (jf. argumenterne i afsnit 3.3.1 og 3.3.2).
- (255) For at bedømme, om de pågældende finansieringsmidler er ydet på præferencevilkår, kan Kommissionen i mangel af andre sammenlignelige indikatorer i henhold til sin afgørelsespraksis undersøge, om rentesatsen for det pågældende lån er i overensstemmelse med Kommissionens referencesats. Kommissionens referencesats fastsættes i henhold til den fastlagte metode i referencesatsmeddelelsen fra 2008.
- (256) Referencesatsmeddelelsen fra 2008 indeholder en metode til fastsættelse af de referencesatser og kalkulationsrenter, som anvendes i stedet for markedssatserne. Da Kommissionens referencesats imidlertid er en reference, kan Kommissionen, når der i en bestemt sag foreligger andre indikatorer for den rentesats, som låntager kan opnå på markedet, lægge disse indikatorer til grund for sin vurdering.

FLH's rating:

- (257) For at kunne vurdere vilkårene for aktionærlånene skal Kommissionen først undersøge FLH's kreditværdighed.
- (258) FLH's kreditværdighed er ikke blevet vurderet af et kreditvurderingsbureau. Tyskland anfører imidlertid, at der på baggrund af aftalerne om overførsel af overskud og dækning af underskud, som er indgået mellem FLH og MFAG, skal tages højde for moderselskabernes rating.
- (259) Kommissionen bemærker, at MFAG i henhold til tysk lov stadig hæfter for ethvert lån, som FLH har optaget i den periode, hvor aftalen om overførsel af overskud og dækning af underskud har eksisteret, også selv om aftalen efterfølgende opsiges.
- (260) På den baggrund mener Kommissionen, at FLH's rating som minimum svarer til moderselskabet MFAG's rating.
- (261) MFAG's kreditværdighed er heller ikke blevet vurderet af kreditvurderingsbureauer. Tyskland har ikke desto mindre fremlagt en række bankers interne ratings af MFAG, der er sammenfattet i tabel 4.
- (262) På baggrund af betragtning 257-261 mener Kommissionen, at FLH som minimum har MFAG's laveste rating, dvs. [...] på Standard & Poor's kreditvurderingsskala i 2006 og [...] på Standard & Poor's kreditvurderingsskala i perioden 2007-2012.

Tab givet misligholdelse (eller sikkerhedsniveauet):

- (263) Hvis de pågældende aktionærlån har en høj sikkerhedsstilling, hæves ratingen for det pågældende gældsinstrument (»udstedelsesratingen«) i praksis ét trin i forhold til udstederratingen ⁽⁴⁷⁾. Kommissionen er derfor nødt til at fastslå de pågældende aktionærlåns tab givet misligholdelse (»LGD«) ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁶⁾ Meddelelse til medlemsstaterne fra Kommissionen: Anvendelse af EØF-traktatens artikel 92 og 93 og af artikel 5 i Kommissionens direktiv 80/723/EØF på offentlige virksomheder i fremstillingssektoren (EFT C 307 af 13.11.1993, s. 3, punkt 11). Denne meddelelse vedrører fremstillingssektoren, men finder tilsvarende anvendelse på andre økonomiske sektorer. Jf. endvidere sag T-16/96, Cityflyer mod Kommissionen, Sml. 1998 II, s. 757, præmis 51.

⁽⁴⁷⁾ Jf. f.eks. Moody's, »Updated Summary Guidance for Notching Bonds, Preferred Stocks and Hybrid Securities of Corporate Issuers« (februar 2007).

⁽⁴⁸⁾ Ifølge undersøgelsen kan sikkerhedsniveauet måles som tab givet misligholdelse (LGD), som er det forventede tab i procent af debtors engagement under hensyntagen til de beløb, der kan inddrives fra sikkerhedsstillelsen og i konkursboet. LGD er således omvendt proportionalt med sikkerhedsstillelsens kvalitet.

- (264) Da lånene blot var tænkt som en kortfristet midlertidig finansieringsfacilitet, var de ikke sikrede. Tyskland gjorde imidlertid gældende, at LGD som minimum bør være under 30 %, fordi værdien af FLH's aktiver ([...] mio. EUR i 2010), der ikke er stillet som sikkerhed, overstiger værdien af passiverne ([...] mio. EUR i 2010).
- (265) I denne forbindelse bemærker Kommissionen, at aktivernes bogførte værdi ikke er tilstrækkelig til at vurdere likvidationsværdien i tilfælde af lufthavnens insolvens eller konkurs. I rapporten offentliggjort af Baselkomitéen for Banktilsyn i juni 2006 anbefales det at anvende et LGD på ca. 45 % på privilegerede fordringer på virksomheder, som ikke er sikret ved anerkendt sikkerhedsstillelse⁽⁴⁹⁾. I henhold til referencesatsmeddelelsen fra 2008 har de pågældende aktionærlån en »normal« sikkerhedsstillelse med et LGD i den mellemste kategori (30 % < LGD < 60 %).
- (266) Kommissionen mener således ikke, at sikkerhedsstillelsen er tilstrækkelig til at hæve selskabets rating et trin.

Benchmarking af vilkårene for FLH's aktionærlån med markedsreferencer på grundlag af credit default swap (CDS)-spreads:

- (267) Kommissionen har med henblik på at undersøge, om FLH's aktionærlån blev ydet på markedsvilkår, gennemført en benchmarking med markedsreferencer på grundlag af credit default swap (CDS)-spreads.
- (268) I overensstemmelse med den metode, der ligger til grund for referencesatsmeddelelsen fra 2008, mener Kommissionen, at lånerenterne kan anses for at være i overensstemmelse med markedsvilkårene, når lånene ydes til en rentesats, der som minimum svarer til en referencesats, som er beregnet ud fra følgende formel:

Referencesats = basissats + risikotillæg + gebyr

- (269) Basissatsen svarer til bankernes omkostninger til tilførsel af likviditet (finansieringsomkostninger). I forbindelse med fastforrentet finansiering (dvs. når rentesatsen fastsættes for hele lånets løbetid) skal basissatsen fastlægges på grundlag af swaprenter⁽⁵⁰⁾ med samme løbetid og valuta som den pågældende forpligtelse. Risikotillægget kompenserer långiver for de risici, der er forbundet med den pågældende finansiering, især kreditrisikoen. Risikotillægget kan udledes af en passende stikprøve af CDS-spreads⁽⁵¹⁾, som er baseret på referenceenheder (f.eks. virksomhedsobligationer), hvis rating kan sammenlignes med ratingen for lånene til FLH. Endelig synes det hensigtsmæssigt at tilføje 10-20 basispoint som tilnærmet værdi for de bankgebyrer, som virksomheden sædvanligvis skal betale⁽⁵²⁾.
- (270) Kommissionen mener ikke, at de pågældende investeringsforanstaltninger er et typisk lån. Ved denne vurdering antages det, at lånene ydes som en revolverende kreditfacilitet, der fornyes hvert år på nye rentevilkår. Løbetiden antages derfor at være et år.
- (271) Lånene ydes med en variabel basissats med den 1-årige Euribor som referencesats. Risikotillægget kan udledes af en stikprøve af CDS-spreads for hvert relevant tidspunkt. I tabel 7 sammenfattes antal observationer (virksomheder med rating af FLH fra alle økonomiske sektorer med undtagelse af finanssektoren og den offentlige sektor) og de tilsvarende CDS-spreads.

⁽⁴⁹⁾ »International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards«, offentliggjort af Baselkomitéen for Banktilsyn i juni 2006.

⁽⁵⁰⁾ Swaprenten svarer til interbankrenten (IBOR), dog med en længere løbetid. Den anvendes på finansmarkederne som referencesats til fastsættelse af finansieringssatsen.

⁽⁵¹⁾ En credit default swap (CDS) er en (omsættelig) kreditderivatkontrakt, der indgås mellem en sikkerhedsgiver og en sikkerhedshaver, og som overfører kreditrisikoen for en underliggende referenceenhed fra sikkerhedshaveren til sikkerhedsgiveren. Sikkerhedshaveren betaler regelmæssigt en præmie til sikkerhedsgiveren, indtil CDS-kontrakten udløber, eller (hvis følgende betingelse er opfyldt) indtil der opstår en kreditbegivenhed for den underliggende referenceenhed. Den præmie, som sikkerhedshaveren betaler regelmæssigt (udtrykt som procentsats eller i basispoint for det sikrede beløb, »nominalværdien«), kaldes CDS-spread. CDS-spreads kan anvendes som en passende reference for prisen på kreditrisikoen.

⁽⁵²⁾ Jf. f.eks. Oxera, »Estimating the cost of capital for Dutch water companies«, 2011 (s. 3), eller Bloomberg-dataene vedrørende tegningsgebyrer i forbindelse med obligationsudstedelse. I det følgende anvendes et gebyr på 20 basispoint med henblik på et konservativt skøn.

Tabel 7

Oversigt over observationer fra virksomheder med rating af FLH

Dato	Rating	Antal observationer	Kvartil 1 (basispoint)	Kvartil 2 (basispoint)	Kvartil 3 (basispoint)
13.12.2006	[...]	34	4	5	7
1.1.2008	[...]	4	10	12	22
1.1.2009	[...]	15	73	107	141
1.1.2010	[...]	16	16	19	24
1.1.2011	[...]	18	12	17	21
1.1.2012	[...]	21	15	20	39

(272) Referencerentens risikotillæg beregnes på grundlag af et vægtet gennemsnit af CDS-spreads for 2. kvartil (jf. tabel 7).

(273) I tabel 8 sammenholdes den faktisk opkrævede rente på de pågældende aktionærlån og referencesatsen.

Tabel 8

Sammenlignende oversigt over FLH's faktiske rentesats og referencesats

Dato	Faktisk rentesats (%)				Referencesats (%)			
	Basissats	Risikotillæg	Gebyr	I alt	Basissats	Risikotillæg	Gebyr	I alt
13.12.2006	3,90	[...]	0	[...]	3,90	[...]	[...]	[...]
1.1.2008	4,73	[...]	0	[...]	4,73	[...]	[...]	[...]
1.1.2009	3,03	[...]	0	[...]	3,03	[...]	[...]	[...]
1.1.2010	1,25	[...]	0	[...]	1,25	[...]	[...]	[...]
1.1.2011	1,50	[...]	0	[...]	1,50	[...]	[...]	[...]
1.1.2012	1,94	[...]	0	[...]	1,94	[...]	[...]	[...]

(274) I henhold til markedspraksis skal der ved beregningen af referencesatsen på grundlag af CDS-spreads tages hensyn til et bankgebyr på ca. [...] basispoint⁽⁵³⁾. I denne sag anvendes et gebyr på [...] basispoint med henblik på et konservativt skøn.

(275) Efter Kommissionens opfattelse tyder resultaterne i tabel 8 på, at lånene faktisk var i overensstemmelse med markedsvilkårene. I denne henseende bemærker Kommissionen, at FLH's faktiske sats lå over referencesatsen i alle årene bortset fra i 2009. Den lavere faktiske rentesats i 2009 opvejes imidlertid af højere satser i perioden 2010-2012 på større aktionærlån.

(276) Kommissionen bemærker endvidere, at disse resultater ligeledes blev bekræftet af de benchmarklån, som Tyskland har anført i afsnit 3.3.1 og 3.3.2.

6.2.3. Konklusion

(277) I lyset af betragtningerne i afsnit 6.2.1 og 6.2.2 finder Kommissionen, at FLH's aktionærlån blev ydet på markedsvilkår og derfor ikke udgør statsstøtte i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1.

⁽⁵³⁾ Jf. f.eks. Oxera, »Estimating the cost of capital for Dutch water companies«, 2011 (s. 3), eller Bloomberg-dataene vedrørende tegningsgebyrer i forbindelse med obligationsudstedelse.

6.3. KAPITALTILFØRSLERNES KARAKTER AF STATSSTØTTE TIL FORDEL FOR FLH

6.3.1. Statsmidler og tilregnelser til staten

- (278) For at udgøre statsstøtte skal de pågældende foranstaltninger finansieres af statsmidler, og beslutningen om at bevilge foranstaltningen skal kunne tilregnes staten.
- (279) Støttebegrebet omfatter enhver begunstiggelse, som finansieres af statsmidler og ydes af staten selv eller af organer, der optræder på vegne af staten og handler i henhold til de beføjelser, som er overdraget til dem⁽⁵⁴⁾. Lokale myndigheders midler er med henblik på anvendelse af traktatens artikel 107, stk. 1, statsmidler⁽⁵⁵⁾.
- (280) Domstolen har også fastslået, at det for så vidt angår vurderingen af, om en foranstaltning anses for at være statsstøtte, er irrelevant, om foranstaltningen ydes direkte af staten eller gennem offentlige eller private organer, der er oprettet eller udpeget af denne til at forvalte foranstaltningen⁽⁵⁶⁾.
- (281) I denne sag vil de pågældende foranstaltninger, nemlig kapitaltilførsler til fordel for FLH, til dels blive finansieret direkte over de lokale myndigheders budget (Land Sachsen-Anhalt, Freistaat Sachsen og de relevante byer og kommuner) og til dels over de lokale myndigheders budget kanaliseret til FLH via MFAG som et mellemliggende organ. I denne forbindelse bemærker Kommissionen, at midlerne kanaliseret via MFAG blev øremærket af de lokale myndigheder til FLH.
- (282) Staten udøvede således til enhver tid direkte eller indirekte kontrol over de pågældende midler. Kommissionen mener således, at de pågældende foranstaltninger finansieres ved hjælp af statsmidler. Beslutningerne om at yde disse statsmidler kan også tilskrives offentlige myndigheder, da FLH's offentlige aktionær indvilligede i at indskyde kapital.

6.3.2. Økonomisk fordel

- (283) En fordel i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, er en økonomisk fordel, som en virksomhed ikke ville have opnået på normale markedsbetingelser, dvs. uden statslig indgriben⁽⁵⁷⁾. Det er kun foranstaltningens indvirkning på virksomheden, der er relevant, ikke årsagen til eller formålet med statens indgriben⁽⁵⁸⁾. Hver gang en virksomheds finansielle situation forbedres som følge af statslig indgriben, er der tale om en fordel.
- (284) Kommissionen erindrer videre om, at »den kapital, som staten direkte eller indirekte indskyder i en virksomhed på vilkår, der svarer til normale markedsvilkår, ikke kan anses for statsstøtte«⁽⁵⁹⁾. Med henblik på at fastslå, om den offentlige finansiering af Leipzig/Halle Lufthavn giver FLH en fordel, som den ikke ville have fået under normale markedsvilkår, skal Kommissionen i denne sag sammenligne den adfærd, der udvises af de offentlige myndigheder, som yder den direkte investeringsstøtte og indskyder kapital, med den adfærd, der udvises af en erhvervsdrivende under markedøkonomiske forhold, som styres af udsigterne til rentabilitet på lang sigt⁽⁶⁰⁾.
- (285) Ved vurderingen skal der ses bort fra eventuelle positive virkninger på økonomien i den region, hvor lufthavnen ligger, eftersom Domstolen har præciseret, at det relevante spørgsmål ved anvendelse af det markedøkonomiske princip er, om »en privat virksomhed ud fra udsigterne til rentabel drift under lignende omstændigheder ville have foretaget en sådan kapitalforhøjelse, idet der herved skal ses bort fra ethvert socialt, politisk eller regionalt hensyn til den pågældende sektor«⁽⁶¹⁾.
- (286) I sin dom i Stardust Marine-sagen fastslog Domstolen, at »[...] der ved bedømmelsen af, om en stat har iagttaget en handlemåde, som en fornuftig investor ville have fulgt under markedøkonomiske vilkår, og af, om statens handlemåde er økonomisk rationel, skal foretages en vurdering af situationen, som den var på det tidspunkt, da de finansielle støtteforanstaltninger blev truffet, og at der ikke må tages hensyn til omstændighederne, som de har udviklet sig sidenhen«⁽⁶²⁾.

⁽⁵⁴⁾ Sag C-482/99 Frankrig mod Kommissionen (»Stardust Marine«), Sml. 2002 I, s. 4397.

⁽⁵⁵⁾ Forenede sager T-267/08 og T-279/08, Nord-Pas-de-Calais, Sml. 2011 II, s. 1999, præmis 108.

⁽⁵⁶⁾ Sag 78/76, Steinike & Weinlig mod Tyskland, Sml. 1977, s. 595, præmis 21.

⁽⁵⁷⁾ Sag C-39/94, Syndicat français de l'Express international (SFEI) m. fl. mod La Poste m. fl., Sml. 1996 I, s. 3547, præmis 60, og sag C-342/96, Kongeriget Spanien mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Sml. 1999 I, s. 2459, præmis 41.

⁽⁵⁸⁾ Sag 173/73, Den Italienske Republik mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Sml. 1974, s. 709, præmis 13.

⁽⁵⁹⁾ Sag C-482/99, Frankrig mod Kommissionen (Stardust Marine), Sml. 2002 I, s. 4397, præmis 69.

⁽⁶⁰⁾ Sag C-305/89, Italien mod Kommissionen (Alfa Romeo), Sml. 1991 I, s. 1603, præmis 23, sag T-296/97, Alitalia mod Kommissionen, Sml. 2000 II, s. 3871, præmis 84.

⁽⁶¹⁾ Sag 40/85, Belgien mod Kommissionen, Sml. 1986 I, s. 2321.

⁽⁶²⁾ Stardust Marine-dommen, præmis 71.

- (287) I EDF-sagen fastslog Domstolen endvidere, at »[...] økonomiske vurderinger foretaget efter tildelingen af nævnte fordel, den efterfølgende konstatering af, at den af den pågældende medlemsstat foretagne investering reelt var rentabel, eller efterfølgende begrundelser for valget af den fremgangsmåde, som blev fulgt, ikke [er] tilstrækkelige til at godtgøre, at denne medlemsstat forud for eller samtidigt med denne tildeling har truffet en sådan beslutning i sin egenskab af aktionær«⁽⁶³⁾.
- (288) For at kunne vurdere, om det markedsøkonomiske princip er efterlevet, må Kommissionen sætte sig ind i situationen det tidspunkt, hvor de enkelte beslutninger om at stille offentlige midler til rådighed for FLH blev truffet. Kommissionen må også basere sin vurdering på de oplysninger og antagelser, som de relevante lokale myndigheder havde adgang til på det tidspunkt, hvor beslutningen om kapitaltilførslerne blev truffet.
- (289) Tyskland understregede endvidere, at infrastrukturen er nødvendig for jobskabelsen (5 106 arbejdspladser afhænger direkte af lufthavnen). Kommissionen bemærker imidlertid, at der ikke kan tages sociale eller regionalpolitiske hensyn ved vurderingen af, om det markedsøkonomiske princip er efterlevet.
- (290) I denne sag om infrastruktur- og infrastrukturrelaterede investeringer synes Tyskland at sætte spørgsmålstegn ved, om det markedsøkonomiske investorprincip finder anvendelse.
- (291) Tyskland har gjort gældende, at dette princip ikke kan anvendes på transportinfrastrukturer, da der ikke findes sammenlignelige private investorer. Efter Tysklands opfattelse har private investorer ingen interesse i lufthavne, navnlig ikke når omfattende investeringer er nødvendige. I denne forbindelse anførte Tyskland, at investeringer, som private virksomheder ikke vil foretage, således automatisk falder uden for statsstøttereklernes anvendelsesområde.
- (292) Kommissionen er ikke enig med Tyskland. Anvendelsen af det markedsøkonomiske investorprincip kan ikke udelukkes, blot fordi den private sektor ikke deltager i finansieringen af lufthavnsinfrastrukturer. En økonomisk vanskelig situation fritager ikke den offentlige investor for at handle lige så fornuftigt, som en privat investor ville have gjort i samme situation. I denne forbindelse bemærker Kommissionen, at det fastslås i EU-Domstolens retspraksis, at investeringer i økonomiske aktiviteter, som ikke ville blive foretaget af private investorer i en markedsøkonomi, indeholder elementer af statsstøtte⁽⁶⁴⁾.
- (293) Tyskland mener ikke, at FLH's aktionærer handlede som markedsøkonomiske aktører ved at beslutte at forhøje lufthavnens egenkapital og konvertere aktionærlånene til egenkapital. Kommissionen bemærker, at de tyske myndigheder har oplyst, at kapitalforhøjelserne blev foretaget uden nogen underliggende forretningsplan og udsigter til rentabilitet på længere sigt.
- (294) På trods af den iboende og væsentlige usikkerhed forbundet med projektet såsom investeringsprojektets langsigtede karakter (ca. 50 år) var der hverken en på forhånd udarbejdet forretningsplan eller en følsomhedsanalyse af de underliggende antagelser om rentabilitet. Dette er ikke i overensstemmelse med den analyse, som en forsigtig investor ville have foretaget for et projekt af denne størrelsesorden.
- (295) På dette grundlag finder Kommissionen, at kapitaltilførslerne fra de offentlige ejere og MFAG til FLH gav FLH en økonomisk fordel (i det omfang investeringsstøtten ikke udelukkende var knyttet til aktiviteter, der henhører under det offentlige myndighedsområde, som konkluderet i afsnit 6.1.2).

6.3.3. Selektivitet

- (296) For at være omfattet af traktatens artikel 107, stk. 1, skal en statslig foranstaltning »begunstige visse virksomheder eller visse produktioner«. Det er således kun de foranstaltninger, som giver virksomheder en selektiv fordel, der falder ind under begrebet »statsstøtte«.
- (297) I denne sag begunstiger kapitaltilførslerne kun FLH. Foranstaltningen er derfor selektiv efter traktatens artikel 107, stk. 1.

6.3.4. Fordrejning af konkurrencevilkårene og påvirkning af samhandelen

- (298) Når støtte, der ydes af en medlemsstat, styrker en virksomheds position i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med i samhandelen på det indre marked, må det antages, at denne samhandel påvirkes af støtten⁽⁶⁵⁾. Den økonomiske fordel, som kapitaltilførslerne giver lufthavnsoperatøren, styrker dennes økonomiske stilling, eftersom lufthavnsoperatøren vil kunne etablere sin forretning uden at skulle afholde de dermed forbundne investeringsomkostninger.

⁽⁶³⁾ Sag C-124/10 P, Europa-Kommissionen mod Électricité de France (EDF), Sml. 2012, endnu ikke offentliggjort i EUT, præmis 85.

⁽⁶⁴⁾ Leipzig/Halle-dommen, præmis 115.

⁽⁶⁵⁾ Sag T-214/95, Het Vlaamse Gewest mod Kommissionen, Sml. 1998 II, s. 717.

- (299) Som anført i afsnit 6.1.1 er drift af en lufthavn en økonomisk aktivitet. På den ene side konkurrerer lufthavnene om at tiltrække flyselskaber og den tilhørende flytrafik (passagerer og fragt), og på den anden side konkurrerer lufthavnsselskaberne indbyrdes om at få overdraget forvaltningen af en bestemt lufthavn. Kommissionen understreger desuden, at lufthavne, som ikke ligger i det samme opland og endog i forskellige medlemsstater, også kan konkurrere om at tiltrække luftfartselskaber, især speditører, luftfartsselskaber specialiseret i luftfragt, luftfartsselskaber specialiseret i passagerbefordring og charterselskaber.
- (300) Retten bekræftede, at Leipzig/Halle Lufthavn er i konkurrence med lufthavne i andre medlemsstater, i særdeleshed lufthavnen i Bruxelles (Belgien) og Vatry (Frankrig), navnlig hvad angår fragtflyvninger ⁽⁶⁶⁾. Leipzig/Halle Lufthavn håndterer i øjeblikket ca. 890 000 t luftfragt og er den næststørste fragtlufthavn i Tyskland.
- (301) Tyskland gjorde gældende, at Leipzig/Halle Lufthavn var i begrænset konkurrence med andre tyske fragtlufthavne, da de store tyske luftfragtknudepunkter (Frankfurt/Main, München og Köln/Bonn), som var i konkurrence med lufthavnen, havde kapacitetsflaskehalse eller natflyvningsbegrænsninger.
- (302) Ifølge Tyskland var der heller ingen konkurrencemæssig overlapning med de andre europæiske fragtlufthavne, navnlig lufthavnen i Bruxelles og Vatry. Med hensyn til lufthavnen i Vatry påpegede Tyskland, at Vatry var en meget lille lufthavn, og at luftfragtmængden i Leipzig/Halle Lufthavn i 2010 var over 80 gange større end luftfragtmængden i lufthavnen i Vatry. Med hensyn til Bruxelles Lufthavn anførte Tyskland, at selv om fragtmængden i Leipzig/Halle Lufthavn havde været stigende i de seneste år, oplevede Bruxelles Lufthavn også et fald i samme periode. Ifølge Tyskland var der desuden betydelige natflyvningsbegrænsninger i Bruxelles Lufthavn, og konkurrencen var således begrænset.
- (303) Kommissionen har på baggrund af de interesserede parter bemærkninger noteret sig, at Leipzig/Halle Lufthavn anvendes af forskellige internationale luftfragtselskaber, bl.a. Wirtschaftsallianz i forbindelse med SALIS-projektet, Jade Cargo, Volga-Dnepr Group og Baring. Leipzig/Halle Lufthavn er desuden DHL's europæiske knudepunkt. De anmeldte infrastrukturforanstaltninger indebærer en yderligere udvidelse af lufthavnens infrastruktur til brug for større fly uden MTOW-restriktioner. I denne forbindelse bemærker Kommissionen endvidere, at lufthavnen har to start- og landingsbaner (en sydlig bane og nordlig bane med en længde på 3 600 m).
- (304) På grundlag af ovenstående mener Kommissionen, at den mulige økonomiske fordel, som FLH måtte opnå gennem kapitaltilførsler til finansiering af de forskellige projekter til udvikling og udvidelse af infrastrukturen i Leipzig/Halle Lufthavn, styrker selskabets stilling i forhold til konkurrenterne på det europæiske marked for lufthavnstjenester, navnlig på fragtområdet.
- (305) Kommissionen er derfor af den opfattelse, at den undersøgte offentlige finansiering fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

6.3.5. Konklusion

- (306) I lyset af overvejelserne i betragtning 278-305 finder Kommissionen, at den offentlige finansiering ydet til FLH i form af kapitaltilførsler udgør statsstøtte i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1.

6.4. STØTTENS LOVLIGHED

- (307) I henhold til traktatens artikel 108, stk. 3, skal medlemsstaterne underrette Kommissionen om enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger, og de må ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte fremgangsmåde har ført til endelig afgørelse.
- (308) Da kapitaltilførslerne skal godkendes af Kommissionen og endnu ikke er blevet stillet til rådighed for FLH, finder Kommissionen, at Tyskland har overholdt forbuddet i traktatens artikel 108, stk. 3 ⁽⁶⁷⁾.

6.5. STØTTENS FORENELIGHED

6.5.1. Relevante retsregler

- (309) Da kapitaltilførslerne til FLH udgør statsstøtte, skal Kommissionen undersøge, om denne i betragtning 306 identificerede støtte kan anses for at være forenelig med det indre marked.

⁽⁶⁶⁾ Leipzig/Halle Lufthavn, præmis 93, og beslutning 2008/948/EF, betragtning 8.

⁽⁶⁷⁾ Sag T 109/01, Fleuren Compost mod Kommissionen, Sml. 2004 II, s. 127.

- (310) Der fastsættes i traktatens artikel 107, stk. 3, visse undtagelser fra den generelle regel i traktatens artikel 107, stk. 1, om, at statsstøtte ikke er forenelig med det indre marked. Den pågældende støtte kan vurderes på grundlag af traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), hvori det hedder, at: »støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene eller økonomiske regioner, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse« kan anses for at være forenelig med det indre marked.
- (311) I denne henseende udgør luftfartsretningslinjerne fra 2014 et grundlag for vurderingen af, hvorvidt støtte til lufthavne kan erklæres forenelig i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra c).
- (312) I henhold til luftfartsretningslinjerne fra 2014 vil Kommissionen i forbindelse med investeringsstøtte til lufthavne anvende principperne i disse retningslinjer på al anmeldt investeringsstøtte, som den skal tage stilling til fra den 4. april 2014, selv hvor projekterne blev anmeldt før denne dato ⁽⁶⁸⁾.
- (313) Kommissionen har allerede i betragtning 308 konkluderet, at de direkte og årlige kapitaltilførsler ikke udgør ulovlig statsstøtte ydet før den 4. april 2014.
- (314) I denne sag bemærker Kommissionen imidlertid, at Leipzig/Halle Lufthavn med over 800 000 t er en fragtlufthavn. Kommissionen bemærker endvidere, at de pågældende foranstaltninger er et led i lufthavnens ekspansionsstrategi, der skal sikre adgang til fragtmarkedet.
- (315) Som anført i punkt 22 i luftfartsretningslinjerne fra 2014 har Kommissionen endnu ikke tilstrækkelige erfaringer med at vurdere foreneligheden af støtte til lufthavne, der er specialiseret i fragttransport, til at kunne opsummere sin praksis i specifikke kriterier for forenelighed. For disse virksomhedskategorier vil Kommissionen anvende de almindelige forenelighedsprincipper i afsnit 5 i luftfartsretningslinjerne fra 2014 ved gennemgangen af de konkrete sager.

6.5.2. Vurdering af forenelighed

- (316) For at vurdere, om en statsstøtteforanstaltning kan anses for at være forenelig med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), analyserer Kommissionen almindeligvis, om støtteforanstaltningen er indrettet sådan, at det sikres, at den positive virkning med henblik på at nå et mål af fælles interesse overstiger eventuelle negative påvirkninger af samhandelen og konkurrencevilkårene.
- (317) I meddelelsen om modernisering af EU's statsstøttepolitik ⁽⁶⁹⁾ udtrykte Kommissionen ønske om, at der blev opstillet og fastlagt fælles principper for Kommissionens vurdering af alle støtteforanstaltningers forenelighed. En støtteforanstaltning vil blive anset for at være forenelig med det indre marked efter traktatens artikel 107, stk. 3, hvis den opfylder følgende kumulative krav:
- a) bidrag til et veldefineret mål af fælles interesse
 - b) behov for statslig indgriben
 - c) støtteforanstaltningens egnethed
 - d) tilskyndelsesvirkning
 - e) støttens proportionalitet (begrænsning af støtten til det nødvendige minimum)
 - f) undgåelse af unødvendige negative påvirkninger af konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne
 - g) støttens gennemsigtighed: Medlemsstaterne, Kommissionen, de økonomiske aktører og den berørte offentlighed skal have nem adgang til alle relevante retsakter og til relevante oplysninger om den støtte, som gives i medfør af disse, jf. afsnit 8.2 i luftfartsretningslinjerne fra 2014.

6.5.2.1. Bidrag til et veldefineret mål af fælles interesse

- (318) En statsstøtteforanstaltning skal have et mål af fælles interesse, jf. traktatens artikel 107, stk. 3. Investeringsstøtte til lufthavne anses normalt for at bidrage til at opnå et mål af fælles interesse, hvis den enten i) øger unionsborgernes mobilitet og forbindelsen til og fra regionerne ved at etablere et adgangspunkt for flyvninger inden for Unionen, ii) modvirker trafiktætheden i EU's store hovedlufthavne, eller iii) fremmer regional udvikling.

⁽⁶⁸⁾ Punkt 173 i luftfartsretningslinjerne fra 2014.

⁽⁶⁹⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om modernisering af EU's statsstøttepolitik (COM(2012) 209 final).

- (319) Kapitaltilførslerne omfattet af denne afgørelse har til formål at finansiere infrastrukturforanstaltninger i Leipzig/Halle Lufthavn, en lufthavn, der er specialiseret i fragtttransport. Tyskland anførte, at luftfragtsektoren, navnlig eksprestjenester, oplever en betydelig vækst. Tyskland påpegede endvidere, at der er natflyvningsbegrænsninger i de tre store luftfragtknudepunkter i Tyskland — Frankfurt/Main, München og Köln/Bonn. I denne forbindelse anførte Tyskland, at Frankfurt/Main Lufthavn ifølge en dom fra den tyske Bundesverwaltungsgericht (forbundsforvaltningsdomstol) af 4. april 2012 ikke længere må udføre natflyvninger. På denne baggrund anførte Tyskland, at FLH bidrager til at afhjælpe en alvorlig kapacitetsklemme i forbindelse med luftfragt i Tyskland.
- (320) Tyskland anførte endvidere, at det planlagte projekt indgår i den strategi til udvikling af lufthavnen, der er indeholdt i oversigtsplanen for det transeuropæiske transportnet (Horisont 2020) fra 2004, hvori den er udpeget som »fællesskabslufthavn«. Leipzig/Halle Lufthavn er beliggende i det centrale Tyskland (i nærheden af fem hovedstrækninger i det transeuropæiske transportnet og paneuropæiske korridorer) og ligger i skæringspunktet mellem to føderale motorveje, som forbinder Nord- og Sydeuropa (A 9) og Vest- og Østeuropa (A 14) med hinanden med transportforbindelse til jernbane- og vejnettet.
- (321) Ifølge Tyskland har lufthavnen, der er placeret centralt i Europa og har et marked på ca. 7 mio. mennesker i en omkreds af 100 km og forbindelser til et jernbane- og vejnet, et stort vækstpotentiale. Som anført i betragtning 319 oplever luftfragtsektoren en betydelig vækst (i den internationale passagertrafik lå den gennemsnitlige vækst mellem 2007 og 2011 på ca. 5 % og på fragtområdet på 4,3 %) ⁽⁷⁰⁾. Som følge af natflyvningsbegrænsninger er den aktuelle lufthavnskapacitet imidlertid begrænset (jf. betragtning 319).
- (322) Som nævnt i betragtning 319 forventes det, at lufthavnen vil opleve en gradvis, men betydelig stigning i fragtrafikken. Med hensyn til fragtmængder anførte Tyskland, at Leipzig/Halle i modsætning til andre lufthavne er i stadig vækst (lufthavnen håndterede 101 364 t fragt i 2007, og dette tal steg til 442 453 t i 2008, 524 084 t i 2009 og 663 059 t i 2010). Tyskland påpegede desuden, at luftfragtmængden steg med 18,5 % i 2009 og 26,5 % i 2010. Tyskland forventede en yderligere stigning i fragtmængden. Tyskland præciserede i denne forbindelse, at luftfragtmængden forventes at stige til omkring 820 000 t i 2020 ⁽⁷¹⁾. Tyskland gjorde imidlertid gældende, at denne prognose allerede vil blive indfriet i 2015 ⁽⁷²⁾. Fragttrafikken forventes ligeledes at stige fremover, navnlig i betragtning af yderligere natflyvningsbegrænsninger i andre tyske lufthavne (Frankfurt/Main m.fl.).
- (323) Kommissionen bemærker, at gennemførelsen af projektet vil indvirke positivt på hele regionen og på regionens økonomiske og sociale udvikling. Tyskland anførte, at der i øjeblikket er 133 virksomheder i lufthavnen med i alt 5 106 ansatte i 2010 (en stigning på 14,4 % i forhold til 2009). Tyskland anførte endvidere, at investeringsprojektet navnlig vil forbedre regionens tilgængelighed og øge dens evne til at tiltrække investorer og besøgende. Kommissionen bemærker, at de interesserede parter støttede dette synspunkt i deres bemærkninger (jf. afsnit 4). Det vil desuden få en positiv indvirkning på beskæftigelsen, især under hensyntagen til at arbejdsløsheden er væsentlig højere i Leipzig/Halle-regionen (arbejdsløsheden i Sachsen er 10,3 % og 11,2 % i Sachsen-Anhalt) end det nationale gennemsnit (6,9 %).
- (324) Kommissionen kan derfor konkludere, at opførelsen og driften af infrastrukturen opfylder et veldefineret mål af fælles interesse, nemlig udviklingen af en lufthavn med en stor fragtandel i overensstemmelse med EU's politik på området og under behørig hensyntagen til miljømæssige aspekter, og at forenelighedskriteriet er opfyldt i denne sag.

6.5.2.2. Behov for statslig indgriben

- (325) En statsstøtteforanstaltning skal målrettes de situationer, hvor støtten kan føre til en væsentlig forbedring, som markedsmekanismen ikke i sig selv kan frembringe, f.eks. afhjælpning af et markedssvigt eller et retfærdigheds- eller samhørighedsproblem.

⁽⁷⁰⁾ IATA, »Passenger and freight forecasts 2007 to 2011«, oktober 2007.

⁽⁷¹⁾ Baseret på skøn før 2011.

⁽⁷²⁾ Baseret på skøn fra 2011.

- (326) Tyskland påpegede, at Leipzig/Halle Lufthavn lider under et historisk investeringsefterslæb. Tyskland var af den opfattelse, at finansieringen er begrænset til det nødvendige og retligt fastsatte minimum, både med hensyn til støttebeløb og støtteintensitet. Ifølge Tyskland vedrører foranstaltningerne desuden langsigtede infrastrukturinvesteringer, der imødegår lufthavnens behov i forbindelse med den fremtidige stigning i fragt- og passagertransport. Tyskland hævdede, at foranstaltningerne ikke er uforholdsmæssigt omfattende eller uforholdsmæssigt omkostningskrævende. Tyskland anførte, at omkostningerne er blevet reduceret til et minimum på grundlag af grundige forudgående planlægnings- og omkostningsoverslag. Efter Tysklands opfattelse er det ikke muligt at reducere den statslige finansiering yderligere, da infrastruktur af dette omfang ikke kan finansieres af lufthavnsoperatører med egne midler.
- (327) Tyskland hævdede, at indtægter fra tjenesteydelserne ikke dækker omkostningerne til opførelse af infrastrukturen, og underbyggede denne påstand under henvisning til finansieringsbehovet og en kontrafaktisk vurdering.
- (328) Kommissionen konkluderer, at støtten vil føre til en væsentlig forbedring af investeringsprojektet, som markedsmekanismene ikke i sig selv kan frembringe, og at der er behov for statslig indgriben.

6.5.2.3. Støtteforanstaltningens egnethed

- (329) Støtteforanstaltningen skal være et egnet politikinstrument til at opnå målet af fælles interesse.
- (330) Som anført i afsnit 6.5.2.2 har Tyskland påvist, at finansieringen af projektet gennem kapitaltilførsler er et egnet instrument til at forbedre infrastrukturen i Leipzig/Halle Lufthavn. Der findes ingen andre mindre fordrejende former for støtte, som kan sikre finansieringen af de nødvendige infrastrukturarbejder.
- (331) Kommissionen konkluderer, at den pågældende støtteforanstaltning er et egnet politikinstrument.

6.5.2.4. Tilskyndelsesvirkning

- (332) Støtten skal ændre de berørte virksomheders adfærd på en sådan måde, at de iværksætter yderligere aktiviteter, som de ikke ville have iværksat uden støtten, eller som de ville have iværksat i mere begrænset omfang, på en anden måde eller et andet sted.
- (333) For det første må et individuelt investeringsprojekt ikke påbegyndes, før der er indsendt en ansøgning til den støttetildelende myndighed. Hvis projektet påbegyndes, før ansøgningen er indsendt til den støttetildelende myndighed, vil enhver støtte ydet til det pågældende projekt ikke blive betragtet som forenelig med det indre marked.
- (334) Tyskland fremførte, at projektet ikke blev påbegyndt, før ansøgningen om støtte blev indsendt til den støttetildelende myndighed. Kommissionen kan derfor konkludere, at dette kriterium er opfyldt.
- (335) For det andet kan et investeringsprojekt i en lufthavn være økonomisk attraktivt i sig selv. Det skal derfor undersøges, om investeringen ville være blevet foretaget, og i hvilket omfang dette ville være sket uden statsstøtte. Hvis det ikke er tilfældet, finder Kommissionen, at støtteforanstaltningen har en tilskyndelsesvirkning.
- (336) Tilskyndelsesvirkningen kan påvises ved en kontrafaktisk analyse, hvor det sammenlignes, i hvilket omfang den tilstræbte aktivitet ville finde sted med og uden støtte.
- (337) Hvis der ikke foreligger nogen kontrafaktisk situation, er der en formodning for, at støtten virker som incitament, hvis der er et behov for finansiering af kapitalomkostninger, dvs. når det på grundlag af en på forhånd udarbejdet forretningsplan kan påvises, at der er en difference mellem nettoudtidsværdien af de positive og de negative pengestrømme (inklusive omkostninger til investering i anlægsaktiver) i løbet af investeringsens levetid⁽⁷³⁾.
- (338) I denne sag har Tyskland fremlagt en beregning af finansieringsbehovet, der viser et finansieringsbehov på mindst 142,1 mio. EUR (jf. tabel 5 og tabel 6). En vurdering i et kontrafaktisk scenario viser desuden, at lufthavnen, hvis infrastrukturinvesteringerne udelukkende finansieres gennem lån, ikke vil være i stand til at tilvejebringe den nødvendige finansiering.
- (339) Kommissionen kan derfor konkludere, at investeringsstøtten har en tilskyndelsesvirkning.

⁽⁷³⁾ Dette udelukker ikke, at der tages hensyn til, at fremtidige økonomiske gevinster kan udligne tab, der lides i begyndelsen.

6.5.2.5. Støttens proportionalitet (begrænsning af støtten til det nødvendige minimum)

- (340) Støttebeløbet skal være begrænset til det minimum, som er nødvendigt for, at en yderligere investering eller aktivitet gennemføres inden for det pågældende område.
- (341) For at være proportionel skal investeringsstøtte til lufthavne være begrænset til ekstraomkostningerne (fratrasket ekstrairtdtægterne) ved at gennemføre de støttemodtagende projekter/aktiviteter snarere end alternative projekter/aktiviteter, som støttemodtageren ville have gennemført i en kontrafaktisk situation, dvs. hvis der ikke blev ydet støtte. Hvis der ikke foreligger nogen kendt kontrafaktisk situation, må støttebeløbet for at være proportionelt ikke overstige behovet for finansiering af kapitalomkostninger i forbindelse med investeringsprojektet, som beregnes på grundlag af en på forhånd udarbejdet forretningsplan som nettonutidsværdien af differencen mellem de positive og de negative pengestrømme (inklusive investeringsomkostninger) over investeringsens levetid. Er der tale om investeringsstøtte, bør denne forretningsplan dække den periode, som aktivet kan udnyttes økonomisk i.
- (342) Støtteintensiteten må under alle omstændigheder ikke overskride investeringsprojektets faktiske finansieringsbehov.
- (343) Som anført i afsnit 6.5.2.2 og 6.5.2.3 har Tyskland fremlagt en supplerende beregning af det anmeldte projekts finansieringsbehov på 142,1 mio. EUR, der berettiger en støtteintensitet på 75 % (jf. tabel 6), forudsat at kapitalen blev indskudt samtidig med de gennemførte investeringer. Da kapitaltilførslerne imidlertid først foretages efter Kommissionens godkendelse i 2014, beløber det finansieringsbehov, som Tyskland har beregnet, sig til 166,9 mio. EUR, som berettiger en støtteintensitet på 88,1 % (jf. tabel 5).
- (344) Da der ikke er fastsat en tærskel for tilladte maksimale støtteintensiteter i fragtlufthavne, er støtteintensiteten begrænset til investeringsprojektets finansieringsbehov. Kommissionen kan derfor konkludere, at støttebeløbet er proportionelt og begrænset til et minimum.

6.5.2.6. Undgåelse af unødvendige negative påvirkninger af konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne

- (345) Støttens negative virkninger skal være tilstrækkelig begrænsede, så støtteforanstaltningens samlede resultat er positivt.
- (346) For yderligere at begrænse en eventuel konkurrencefordrejning skal lufthavnen inklusive enhver investering, hvortil der er ydet støtte, være åben for alle potentielle brugere, og den må ikke være forbeholdt en bestemt bruger. Hvis der er fysiske begrænsninger for kapaciteten, skal den fordeles på grundlag af relevante, objektive, gennemsigtige og ikkediskriminerende kriterier.
- (347) Tyskland gjorde gældende, at foranstaltningernes samlede indvirkning på konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne er positiv. Tyskland bekræftede i denne forbindelse for det første, at den nye infrastruktur vil blive stillet til rådighed for alle potentielle brugere (luftfartsselskaber og luftfragtselskaber) på lige vilkår og uden forskelsbehandling.
- (348) For det andet påpegede Tyskland, at de pågældende infrastrukturforanstaltninger ikke vedrørte udvidelse. Med hensyn til eventuelle virkninger for Leipzig/Halle Lufthavnens konkurrenter anførte Tyskland, at lufthavnene i nærheden af Leipzig/Halle ikke var specialiseret i luftfragt. Hvad angår Altenburg-Nobitz, Berlin Brandenburg, Dresden, Erfurt, Hof, Magdeburg, Magdeburg-Cochstedt og Prag Lufthavn, anførte Tyskland desuden, at der for en række af disse lufthavnes vedkommende var for store geografiske afstande, lufthavnene var beliggende i forskellige økonomiske regioner, oplandene var meget forskellige eller lufthavnene var meget små.
- (349) Tyskland gjorde gældende, at Leipzig/Halle Lufthavn var i begrænset konkurrence med de andre tyske fragtlufthavne, da de store tyske luftfragtknudepunkter (Frankfurt/Main, München og Köln/Bonn), som var i konkurrence med Leipzig/Halle, havde kapacitetsflaskehalse eller natflyvningsbegrænsninger.
- (350) Ifølge Tyskland var der heller ingen konkurrencemæssig overlapning med de andre europæiske fragtlufthavne, navnlig lufthavnen i Bruxelles og Vatry. Med hensyn til lufthavnen i Vatry påpegede Tyskland, at Vatry var en meget lille lufthavn, og at luftfragtmængden i Leipzig/Halle Lufthavn i 2010 var over 80 gange større end luftfragtmængden i lufthavnen i Vatry. Med hensyn til Bruxelles Lufthavn anførte Tyskland, at selv om luftfragtmængden i Leipzig/Halle Lufthavn havde været stigende i de seneste år, oplevede Bruxelles Lufthavn også et fald i samme periode. Ifølge Tyskland var der desuden betydelige natflyvningsbegrænsninger i Bruxelles Lufthavn, og konkurrencen var således begrænset.

- (351) Kommissionen kan således konkludere, at støttens negative virkninger er tilstrækkelig begrænsede. Kommissionen kan derfor konkludere, at forenelighedskriteriet er opfyldt.

6.5.2.7. Støttens gennemsigtighed

- (352) Tyskland gøres opmærksom på kravene om åbenhed og offentliggørelse af oplysninger om tildelt støtte, jf. afsnit 8.2 i luftfartsretningslinjerne fra 2014.

6.5.3. Konklusion

- (353) Kommissionen finder således, at alle de generelle betingelser om forenelighed i traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), er opfyldt i denne sag.
- (354) På baggrund af vurderingen konkluderer Kommissionen, at foranstaltningen er forenelig med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), i det omfang den er begrænset til finansieringen af investeringsprojektets finansieringsbehov.

7. KONKLUSION

- (355) I lyset af konklusionen i afsnit 6.1.1 er FLH en virksomhed i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1. På baggrund af vurderingen i afsnit 6.1.2 finder Kommissionen, at finansieringen af foranstaltning 5 vedrørende en ny brandstationsbygning, foranstaltning 9 vedrørende brandslukningsudstyr og foranstaltning 8 vedrørende en helikopterflyveplads kan betragtes som foranstaltninger, der henhører under det offentlige myndighedsområde. På baggrund af vurderingen i afsnit 6.1.2 kan finansieringen af alle andre foranstaltninger ikke fritages for kontrol ifølge EU's statsstøtteregler.
- (356) I lyset af betragtningerne i afsnit 6.2.1 finder Kommissionen, at FLH's aktionærlån blev ydet på markedsvilkår og derfor ikke udgør statsstøtte i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1.
- (357) I lyset af betragtningerne i afsnit 6.3 finder Kommissionen, at den offentlige finansiering ydet til FLH i form af kapitaltilførsler udgør statsstøtte i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1. Da kapitaltilførslerne skal godkendes af Kommissionen og ikke er blevet stillet til rådighed for FLH, finder Kommissionen, at Tyskland har overholdt forbuddet i traktatens artikel 108, stk. 3.
- (358) På baggrund af vurderingen i afsnit 6.5 finder Kommissionen således, at alle de generelle forenelighedsbetingelser i traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), er opfyldt i denne sag. Kommissionen konkluderer derfor, at disse foranstaltninger er forenelige med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), i det omfang de er begrænset til finansieringen af investeringsprojektets finansieringsbehov.
- (359) Kommissionen bemærker, at Tyskland den 17. juni 2014 meddelte Kommissionen, at man undtagelsesvis accepterer, at denne afgørelse vedtages på engelsk —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Aktionærlånene ydet til Flughafen Leipzig/Halle GmbH udgør ikke statsstøtte som defineret i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Artikel 2

1. I det omfang kapitaltilførslerne til Flughafen Leipzig/Halle GmbH kun dækker omkostninger, der henhører under det offentlige myndighedsområde, og som lufthavnsoperatøren har ret til at få dækket i henhold til § 8, stk. 3, i LuftSiG, og omkostninger til helikopterflyvepladsen, udgør de ikke statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

2. I det omfang kapitaltilførslerne til Flughafen Leipzig/Halle GmbH er begrænset til finansieringen af investeringsprojektets finansieringsbehov og ikke dækker omkostninger, der henhører under det offentlige myndighedsområde, jf. stk. 1, udgør de statsstøtte, som er forenelig med det indre marked i henhold til artikel 107, stk. 3, litra c), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

3. I det omfang kapitaltilførslerne overstiger de beløb, der er erklæret forenelige med det indre marked i stk. 1 og 2 udgør de statsstøtte, som er uforenelig med det indre marked i henhold til artikel 107, stk. 3, litra c), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Artikel 3

Denne afgørelse er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 23. juli 2014.

På Kommissionens vegne
Joaquín ALMUNIA
Næstformand

KOMMISSIONENS AFGØRELSE (EU) 2015/1470**af 30. marts 2015****om statsstøtte SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) gennemført af Rumænien — Voldgiftskendelse i Micula mod Rumænien af 11. december 2013***(meddelt under nummer C(2015) 2112)***(Kun den rumænske udgave er autentisk)****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 108, stk. 2, første afsnit ⁽¹⁾,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler ⁽²⁾, under hensyntagen til de indkomne bemærkninger og

ud fra følgende betragtninger:

1. PROCEDURE

- (1) I kendelsen af 11. december 2013 (»kendelsen«) pålagde en voldgiftsret (»voldgiftsretten«), der blev nedsat under Det Internationale Center til Bilæggelse af Investeringstvister (»ICSID«), i sagen Micula m.fl. mod Rumænien ⁽³⁾, Rumænien at betale 376 433 229 RON (ca. 82 mio. EUR ⁽⁴⁾) i skadeserstatning til de fem sagsøgere (brødrene Viorel og Ioan Micula samt virksomhederne S.C. European Food S.A., S.C. Starmill S.R.L. og S.C. Multipack, alle ejet af Micula-brødrene, samlet benævnt »sagsøgerne«), fordi Rumænien havde undladt at sikre en retfærdig og rimelig behandling af sagsøgernes investeringer og således havde overtrådt artikel 2, stk. 3, i den bilaterale investeringsaftale mellem Sverige og Rumænien om fremme og gensidig beskyttelse af investeringer (»investeringsaftalen«) ⁽⁵⁾. Endvidere besluttede voldgiftsretten, at Rumænien skulle betale renter frem til udbetalingen af hele det tilkendte beløb. Den 11. december 2013 skyldte Rumænien dermed sagsøgerne 791 882 452 RON (ca. 178 mio. EUR ⁽⁶⁾).
- (2) I et brev af 31. januar 2014 meddelte Kommissionens tjenestegrene de rumænske myndigheder, at enhver gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen ville udgøre ny støtte, og Kommissionen ville i så fald skulle underrettes herom.
- (3) Den 20. februar 2014 meddelte de rumænske myndigheder Kommissionens tjenestegrene, at de delvist havde gennemført voldgiftskendelsen ved at modregne en del af den erstatning, som voldgiftsretten havde tilkendt sagsøgerne, i den skat, som de havde til gode hos en af sagsøgerne, nemlig S.C. European Food S.A. Den skattegæld, der dermed blev modregnet, beløb sig til 337 492 864 RON (ca. 76 mio. EUR ⁽⁷⁾). Rumænien bad Kommissionen om at præcisere muligheden for at betale de udestående beløb til en fysisk person (brødrene Viorel og Ioan Micula eller en anden fysisk person, som kravet eventuelt overdrages til).
- (4) Den 12. marts 2014 anmodede Kommissionens tjenestegrene om yderligere oplysninger fra Rumænien vedrørende den planlagte videre gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen. Rumænien fremsendte disse oplysninger den 26. marts 2014.

⁽¹⁾ Med virkning fra den 1. december 2009 er EF-traktatens artikel 87 og 88 blevet til henholdsvis artikel 107 og 108 i traktaten. De to sæt artikler er indholdsmæssigt identiske. For så vidt angår denne afgørelse skal henvisninger til artikel 107 og 108 i traktaten forstås som henvisninger til artikel 87 og 88 i EF-traktaten, når det er relevant. I traktaten blev der også foretaget visse terminologiske ændringer, bl.a. blev »Fællesskabet« erstattet af »Unionen«, og »fællesmarkedet« af »det indre marked«. Terminologien i traktaten vil blive benyttet i hele denne afgørelse.

⁽²⁾ EUT C 393 af 7.11.2014, s. 27.

⁽³⁾ ICSID-sag nr. ARB/05/20, Ioan Micula, Viorel Micula, SC European Food SA, SC Starmill SRI, SC Multipack SRL mod Rumænien, endelig voldgiftskendelse af 11. december 2013.

⁽⁴⁾ Den Europæiske Centralbanks referencekurs pr. 11. december 2013: 1 EUR = 4,45 RON.

⁽⁵⁾ Investeringsaftalen trådte i kraft den 1. april 2003.

⁽⁶⁾ Se fodnote 4.

⁽⁷⁾ Den Europæiske Centralbanks referencekurs pr. 15. januar 2014: 1 EUR = 4,52 RON.

- (5) Den 1. april 2014 underrettede Kommissionens tjenestegrene de rumænske myndigheder om muligheden for at udstede et påbud om indstilling for at sikre, at der ikke ville blive udbetalt mere uforenelig statsstøtte, og udbad sig Rumæniens kommentarer til dette. I et brev af 7. april 2014 angav Rumænien, at man ikke ønskede at kommentere muligheden for, at Kommissionen udstedte et påbud om indstilling.
- (6) Den 26. maj 2014 sendte Kommissionen et brev til Rumænien, hvori den meddelte, at den havde besluttet at udstede et påbud om indstilling (»påbuddet om indstilling«) i overensstemmelse med artikel 11, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999⁽⁸⁾, og hermed forpligtede Rumænien til at afbryde enhver handling, som kunne føre til fuldbyrdelse eller gennemførelse af den del af voldgiftskendelsen, som endnu ikke var betalt, da dette ville udgøre ulovlig statsstøtte, indtil Kommissionen har truffet en endelig afgørelse om statsstøttens forenelighed med det indre marked.
- (7) I et brev af 1. oktober 2014 underrettede Kommissionen Rumænien om, at den havde besluttet at indlede proceduren i artikel 108, stk. 2, i traktaten (»beslutningen om at indlede proceduren«) vedrørende Rumæniens delvise gennemførelse af kendelsen, som fandt sted i starten af 2014⁽⁹⁾, samt vedrørende eventuel yderligere gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen.
- (8) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende*⁽¹⁰⁾ den 7. november 2014. I denne afgørelse opfordrede Kommissionen interesserede parter til at fremsætte bemærkninger.
- (9) Rumænien fremsendte sine bemærkninger til beslutningen om at indlede proceduren den 26. november 2014. Sagsøgerne fremsatte bemærkninger som interesseret part den 8. december 2014, efter at Kommissionen havde afvist deres anmodning om at få længere tid til at fremsætte deres bemærkninger. Sagsøgernes bemærkninger blev fremsendt til Rumænien, som fik mulighed for at svare. Rumæniens kommentarer til sagsøgernes bemærkninger blev modtaget den 27. januar 2015.
- (10) Sagsøgerne anmodede også om aktindsigt i al skriftlig korrespondance mellem Kommissionen og Rumænien i sagsakterne. Denne anmodning blev afvist den 19. december 2014, og afvisningen blev bekræftet den 2. marts 2015.
- (11) I breve af 9. og 11. marts 2015 underrettede de rumænske myndigheder Kommissionen om, at den eksekutor, som retten havde udpeget, i perioden 5. februar til 25. februar 2015 havde beslaglagt yderligere 9 197 482 RON fra finansministeriet, og at finansministeriet foretog en frivillig indbetaling af det resterende beløb (dvs. 466 760 066 RON)⁽¹¹⁾ til en spærret konto i de fem sagsøgers navn.

2. BAGGRUND

Gældende statsstøttestøtlovgivning i Rumænien før tiltrædelse af Unionen

- (12) Den 1. februar 1995 trådte Europaaføften (»EA«) mellem De Europæiske Fællesskaber (»Fællesskabet«) og deres medlemsstater på den ene side og Rumænien på den anden side i kraft⁽¹²⁾. Formålet med EA var at forberede Rumænien til tiltrædelse af Unionen. I artikel 64, stk. 1, litra iii), i EA erklæres al offentlig støtte, som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med aftalens rette funktion, i det omfang det kan påvirke samhandelen mellem Fællesskabet og Rumænien. Ifølge artikel 64, stk. 2, i EA skulle alle former for praksis, der strider mod den artikel, vurderes »på grundlag af kriterier, som udformes på basis af anvendelsen af artikel 85, 86 og 92 i Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab« (nu artikel 101, 102 og 107 i traktaten). Den dynamiske henvisning til »kriterier, som udformes på basis af anvendelsen af artikel 85, 86 og 92« henviser til alle EU-regler om statsstøtte, herunder reglerne om regional statsstøtte⁽¹³⁾. Ud over den materielle forpligtelse til at overholde EU-lovgivningen

⁽⁸⁾ Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.)

⁽⁹⁾ Se betragtning 3.

⁽¹⁰⁾ Se fodnote 2.

⁽¹¹⁾ Yderligere 6 028 608 RON var blevet overført til den spærrede konto til dækning af sagsomkostninger.

⁽¹²⁾ EFT L 357 af 31.12.1994, s. 2.

⁽¹³⁾ Se også artikel 2 i gennemførelsesbestemmelserne til afgørelse nr. 4/2000 truffet af Associeringsrådet EU-Rumænien af 10. april 2001 om vedtagelse af gennemførelsesbestemmelser til reglerne om statsstøtte i artikel 64, stk. 1, nr. iii), og stk. 2, jf. artikel 64, stk. 3, i Europaaføften om oprettelse af en associering mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Rumænien på den anden side samt i artikel 9, stk. 1, nr. iii), og stk. 2, i protokol 2 til denne aftale om produkter henhørende under traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSf) (EFT L 138 af 22.5.2001, s. 16).

om statsstøtte, forpligtede artikel 69 og 71 i EA også Rumænien til at tilnærme sin nationale lovgivning Fællesskabets, hvor Unionens konkurrencelovgivning og dermed statsstøttelovgivningen, som indgår deri, udtrykkeligt nævnes. Dermed forpligtede EA Rumænien, og Rumænien forpligtede sig til at overholde hele Unionens statsstøttelovgivning. Endvidere har EA været en del af den nationale retsorden efter at være blevet ratificeret ved lov 20/1993 vedtaget af parlamentet og offentliggjort i den nationale lovtidende den 12. april 1993 ⁽¹⁴⁾.

- (13) Med henblik på opfyldelse af tilnærmelsesforpligtelsen i EA vedtog Rumænien lov nr. 143/1999 om statsstøtte (»statsstøtteloven«) i 1999, og denne trådte i kraft den 1. januar 2000. Loven indeholdt samme definition af statsstøtte som definitionen i artikel 64 i EA og i EU-retten. I loven blev det rumænske konkurrenceråd ⁽¹⁵⁾ og det rumænske konkurrencekontor ⁽¹⁶⁾ også udpeget som tilsynsmyndigheder for statsstøtte i Rumænien med ansvar for vurdering af foreneligheden af statsstøtte bevilget til virksomheder ⁽¹⁷⁾, ligesom proceduren for anmeldelse og godkendelse af statsstøtte, baseret på artikel 108 i traktaten, blev fastlagt.

Investeringsstøtteordning

- (14) Den 2. oktober 1998 vedtog Rumænien hastebekendtgørelse 24/1998 (»EGO 24«) om en række investeringsincitamenter til fordel for visse investorer i ugunstigt stillede regioner, bl.a.:

— artikel 6, stk. 1, litra a): fritagelse for betaling af told og moms på maskiner, værktøjer, anlæg, udstyr, transportmidler, andre produkter, der skal afskrives, og som er importeret eller fremstillet nationalt, med henblik på at foretage investeringer i regionen (»maskinordningen«)

— artikel 6, stk. 1, litra b): refusion af told på råmateriale, reservedele og/eller komponenter, som er nødvendige for investorens egen produktion i regionen (»råmaterialeordningen«)

— artikel 6, stk. 1, litra c): fritagelse for betaling af skat af overskud i den periode, hvor det relevante område er udpeget som en ugunstigt stillet region (»skatteordningen«).

- (15) Den rumænske regering besluttede, hvilke regioner der skulle udpeges som værende ugunstigt stillede regioner og hvor længe, dog op til højst 10 år. Ved afgørelse af 25. marts 1999 udpegede regeringen mineområdet Ștei-Nucet i Bihor amt som en ugunstigt stillet region i 10 år fra den 1. april 1999.

- (16) Den 15. maj 2000 vedtog det europæiske konkurrenceråd afgørelse nr. 244/2000, hvori det vurderede, at flere af de incitamenter, der indgik i EGO 24, fordrejede konkurrencen: Det udtalte at: »[f]ritagelse for told på råmateriale anses for at være statsstøtte til driftsformål, (...) hvilket medfører forurening af konkurrencen«, og besluttede, at »refusion af told på importerede råmaterialer, reservedele og/eller komponenter, som er nødvendige for egen produktion i et område, (...) skal udgå«. Denne afgørelse blev vedtaget efter en anmeldelse fra det nationale agentur for regional udvikling (støtteyderen i henhold til EGO 24) til konkurrencerådet i overensstemmelse med lov nr. 143/1999 vedrørende de planlagte ændringer til EGO 24 som omhandlet i udkastet til hastebekendtgørelse 75/2000 (»EGO 75«). Blandt andre anmeldte ændringer foreslog den rumænske lovgiver at erstatte refusionen af told i artikel 6, stk. 1, litra b), i EGO 24 (råmaterialeordningen) med en fritagelse for told på importerede råmaterialer, reservedele og/eller komponenter, som er nødvendige for egne produktionsformål. I afgørelse nr. 244/2000 udstedte konkurrencerådet betinget godkendelse af udkastet til EGO 75, forudsat at følgende betingelser blev opfyldt: i) ordningerne i artikel 6, stk. 1, litra b), i EGO 24 skulle ophæves, og den foreslåede ændring om at erstatte refusion af told med en fritagelse for told bør ophæves, og ii) de foreslåede ændringer til artikel 6, stk. 1, litra c), i EGO 24 (skatteordningen) skulle kun gælde for overskud, som geninvesteres.

⁽¹⁴⁾ Monitorul Oficial, første del, nr. 73 af 12. april 1993.

⁽¹⁵⁾ Konkurrencerådet var og er en uafhængig administrativ myndighed inden for konkurrencelovgivningen og statsstøttelovgivningen med tilsyns- og undersøgelsesbeføjelser, som svarer til Kommissionens på disse områder.

⁽¹⁶⁾ Konkurrencekontoret var en specialiseret myndighed under regeringen. Kontorets primære ansvarsområder var: i) at gennemføre undersøgelser og overvåge håndhævelsen af lovgivningen og af konkurrencerådets afgørelser i praksis, ii) at overvåge offentlige enheders og offentlige virksomheders prisfastsættelse og iii) at sikre gennemsigtighed i statsstøtten og overvåge og rapportere om statsstøtteudgifter.

⁽¹⁷⁾ I medfør af artikel 1 i gennemførelsesbestemmelserne til afgørelse nr. 4/2000 truffet af Associeringsrådet EU-Rumænien blev konkurrencerådet og konkurrencekontoret udpeget som de rumænske myndigheder med ansvar for undersøgelse og vurdering af, om statsstøtteforanstaltninger er forenelige med Europaftalen af 1995.

- (17) EGO 75 trådte i kraft den 1. juli 2000. Den version af EGO 75, som blev vedtaget, opfyldte imidlertid ikke konkurrencerådets betingelser for ophævelse af råmaterialeordningen og ophævelse af den foreslåede ændring dertil. I stedet ændrede den artikel 6, stk. 1, litra b), i EGO 24 ved at erstatte refusionen af told i råmaterialeordningen med en fritagelse for told på importerede råmaterialer, hvilket er i direkte strid med afgørelse nr. 244/2000.
- (18) Konkurrencerådet indbragte den manglende gennemførelse af sin afgørelse for appelretten i Bukarest, som imidlertid den 26. januar 2001 erklærede, at sagen ikke kunne antages til behandling ⁽¹⁸⁾. Begrundelsen herfor var, at EGO 75 blev anset for at være en lovgivningsmæssig og ikke en administrativ foranstaltning, hvorfor konkurrencerådet ikke kunne anfægte dens lovlighed i henhold til lov nr. 143/1999, og at eventuelle uoverensstemmelser mellem lovbestemmelser skulle behandles af regeringen og parlamentet uden retternes indblanding. Rumæniens kassationsdomstol afviste med samme begrundelse konkurrencerådets appel af appelrettens afgørelse den 19. februar 2002 ⁽¹⁹⁾.
- (19) I februar 2000 indledte Rumænien tiltrædelsesforhandlinger med Unionen. Konkurrencepolitikken, herunder overholdelse af Unionens statsstøtteregele, indgik i disse forhandlinger. I forbindelse med forhandlingerne blev det i EU's fælles holdning af 21. november 2001 bemærket, at »der findes en række eksisterende samt nye uforenelige støtteordninger, som ikke er bragt på linje med fællesskabsretten«, herunder »ordningerne i [EGO 24 og EGO 75]« ⁽²⁰⁾.
- (20) Den 31. august 2004 ophævede Rumænien alle incitamentsordninger i EGO 24, som ændret ved EGO 75, bortset fra skatteordningen. Ophævelsen af incitamentsordningerne i EGO 24 trådte i kraft den 22. februar 2005. Den rapport, som ledsagede loven om ophævelse af EGO 24, som ændret ved EGO 75, forklarede følgende: »For at opfylde kriterierne i fællesskabsreglerne om statsstøtte samt afslutte forhandlingerne under kapitel nr. 6 — Konkurrencepolitik, er det nødvendigt at fjerne alle former for statsstøtte i den nationale lovgivning, som er uforenelige med fællesskabets regelværk på dette område, og derfor foreslås det, at (...) bestemmelserne i artikel 6, stk. 1, litra b), d) og e), i hastebekendtgørelse nr. 24/1998 om ugunstigt stillede regioner ophæves (...)« ⁽²¹⁾.

Sagsøgernes investeringer og ICSID-voldgiftssagen

- (21) Sagsøgerne foretog visse investeringer i området Ștei-Nucet, Bihor amt, Rumænien, i starten af 2000'erne. Den 1. juni 2000 fik S.C. European Food S.A. et certifikat som permanent investor, mens S.C. Starmill S.R.L. og S.C. Multipack fik deres certifikater som permanent investor (»PIC-certifikat«) den 17. maj 2002, hvormed disse virksomheder blev berettiget til at bruge ordningen ifølge EGO 24, som ændret ved EGO 75, i forbindelse med deres investeringer fra disse datoer i regionen Ștei-Nucet, Bihor amt, Rumænien.
- (22) I 2003 indgik Rumænien og Sverige investeringsaftalen, hvor de to landes investorer (herunder også investeringer foretaget før investeringsaftalens ikrafttræden ⁽²²⁾) fik indrømmet en vis beskyttelse i forbindelse med investeringer i det andet land. Investeringsaftalen garanterede bl.a., at de relevante investeringer ville blive behandlet rimeligt og retfærdigt i værtslandet, hvilket blev fortolket som om, at de også omfattede beskyttelse af investorernes berettigede forventninger. Den gav også investorer mulighed for at anlægge sag ved en international voldgiftsret, hvis de mente, at deres rettigheder i medfør af investeringsaftalen blev krænkede af værtsstaten. Eftersom Micula-brødrene er svenske statsborgere, gjorde de gældende, at deres investeringer i Rumænien var omfattet af investeringsaftalen.
- (23) Den 28. juli 2005 anmodede sagsøgerne som reaktion på ophævelsen af investeringsincitamenterne i EGO 24 om nedsættelse af en voldgiftsret i overensstemmelse med tvistbilægelsesbestemmelserne i investeringsaftalen. Ved afgørelse af 24. september 2008 fandt voldgiftsretten, at sagsøgernes sag ikke kunne antages til behandling. Sagsøgerne havde i første omgang anmodet om genindførelse af investeringsincitamenterne i EGO 24, som

⁽¹⁸⁾ Civilretlig afgørelse nr. 26, se kendelsen, præmis 219.

⁽¹⁹⁾ Se kendelsen, præmis 224.

⁽²⁰⁾ EU's fælles holdning af 21. november 2001, CONF-RO 43/01, s. 4. Under et ansøgerlands tiltrædelsesproces foreslår Kommissionen regelmæssigt såkaldte fælles holdninger, som Rådet vedtager, hvori kandidatlandets fremskridt med hensyn til overholdelse af tiltrædelseskriterierne evalueres.

⁽²¹⁾ Baggrundsrapport til EGO 94/2004, 26. august 2004, s. 12-13.

⁽²²⁾ Artikel 9, stk. 1, i investeringsaftalen.

blev ophævet den 22. februar 2005. Sagsøgerne trak delvist deres krav tilbage i 2009 og anmodede derefter om erstatning for skade som følge af ophævelsen af EGO 24-incidenterne. Sagsøgerne gjorde gældende, at Rumænien ved at ophæve incitamenterne havde krænket deres berettigede forventninger om, at incitamenterne ville gælde frem til 1. april 2009. Ifølge sagsøgerne havde Rumænien på denne måde overtrådt sin forpligtelse til at behandle dem rimeligt og retfærdigt som svenske investorer i henhold til artikel 2, stk. 3, i investeringsaftalen.

- (24) Kommissionen intervererede i voldgiftssagen som *amicus curiae*. Kommissionen forklarede i sit indlæg af 20. juli 2009, at incitamenterne i EGO 24 var: »uforenelige med fællesskabsreglerne om regional støtte. Incitamenterne opfyldte navnlig ikke kravene i fællesskabsretten om støtteberettigede omkostninger og støtteintensiteter. Endvidere udgjorde ordningerne driftsstøtte, hvilket er forbudt i henhold til reglerne om regional støtte«.
- (25) Kommissionen bemærkede også, at »[e]nhver afgørelse, som genindfører de privilegier, som Rumænien har afskaffet, eller kompenserer sagsøgerne for tabet af disse privilegier, ville udgøre ny støtte, som ikke ville være forenelig med EF-traktaten«. Den meddelte også voldgiftsretten, at »fuldbyrdelse af [en kendelse om, at Rumænien skal genindføre investeringsordninger, som er blevet vurderet at være uforenelige med det indre marked i forbindelse med tiltrædelsesforhandlingerne] er derfor ikke muligt, da dette ville være i strid med EU's statsstøtteregler«.
- (26) I sin kendelse af 11. december 2013 erklærede voldgiftsretten, at Rumænien ved at ophæve incitamenterne i EGO 24 »krænkede sagsøgernes berettigede forventninger om, at incitamenterne i EGO 24 var gældende« frem til den 1. april 2009 ⁽²³⁾. Voldgiftsretten konkluderede endvidere, at bortset fra opretholdelse af investorerne forpligtelser i henhold til EGO 24 efter ophævelse af de relevante incitament, »var Rumæniens ophævelse af incitamenterne en rimelig foranstaltning som led i en fornuftig politik« ⁽²⁴⁾. Voldgiftsretten anførte imidlertid videre ⁽²⁵⁾: »[D]enne konklusion ændrer ikke ved rettens udtalelse (...) ovenfor, om at Rumænien underminerede sagsøgernes berettigede forventninger med hensyn til, at incitamenterne ville være gældende frem til den 1. april 2009. Følgelig var Rumæniens handlinger, selv om de overvejende var led i en korrekt og nøje skræddersyet fornuftig politik, urimelige og uretfærdige i forhold til sagsøgerne.«

Voldgiftsretten sluttede sin analyse ved at anføre, at ⁽²⁶⁾: »[V]ed at ophæve incitamenterne i EGO 24 før den 1. april 2009 handlede Rumænien ikke urimeligt eller i ond tro (bortset fra, at [Rumænien] handlede urimeligt ved at opretholde investorerne forpligtelser efter ophævelse af incitamenterne). Rettens flertal konkluderer imidlertid, at Rumænien krænkede sagsøgernes berettigede forventninger om, at disse incitament ville være gældende i væsentligt samme form frem til den 1. april 2009. Rumænien har heller ikke handlet gennemsigtigt, idet sagsøgerne ikke i god tid blev underrettet om, at ordningen ville blive ophævet før den fastsatte udløbsdato. Derfor finder voldgiftsretten, at Rumænien har undladt at »sikre retfærdig og rimelig behandling« af sagsøgernes investeringer som anført i artikel 2, stk. 3, i investeringsaftalen.«

- (27) Voldgiftsretten bestemte endvidere, at Rumænien skulle betale erstatning til sagsøgerne ⁽²⁷⁾. Voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne en erstatning på i alt 376 433 229 RON plus rente. Erstatningen er opgjort som følger: Voldgiftsretten fandt, at Rumænien skulle betale sagsøgerne 85,1 mio. RON ⁽²⁸⁾ i erstatning for den øgede pris på sukker (som sagsøgerne skulle betale told på importen af efter ophævelse af råmaterialeordningen), 17,5 mio. RON ⁽²⁹⁾ i erstatning for den øgede pris på andre råmaterialer end sukker og PET ⁽³⁰⁾, 18,1 mio. RON ⁽³¹⁾ i erstatning for tab af evnen til at etablere store lagre af sukker til lavere priser og 255,7 mio. RON ⁽³²⁾ i erstatning for tab af fortjeneste fra mistet salg af færdigvarer. Desuden pålagde voldgiftsretten Rumænien at betale rente

⁽²³⁾ Kendelsen, præmis 725.

⁽²⁴⁾ Kendelsen, præmis 827.

⁽²⁵⁾ Se fodnote 24.

⁽²⁶⁾ Kendelsen, præmis 872.

⁽²⁷⁾ Kendelsen, præmis 875 ff.

⁽²⁸⁾ Beløbet omfatter import mellem den 22. februar 2005 og den 31. marts 2009.

⁽²⁹⁾ Se fodnote 28.

⁽³⁰⁾ Sagsøgerne søgte erstatning for den øgede pris på PET. Voldgiftsretten afviste imidlertid dette krav, fordi sagsøgerne i realiteten aldrig havde udnyttet råmaterialeordningen med hensyn til import af PET.

⁽³¹⁾ Dette beløb er baseret på tolden på import af sukker, som ikke ville være blevet opkrævet, hvis sagsøgeren havde haft mulighed for at etablere store lagre af sukker før den fastsatte udløbsdato for EGO (dvs. den 1. april 2009). Dette benchmark er baseret på lagre i 2004/05.

⁽³²⁾ Tab af fortjeneste er beregnet for perioden 2004-2008 for tab af markedsandele på læskedrikke og andre produkter, som indeholdt sukker. Ifølge påstanden steg omkostningerne efter afskaffelse af EGO-incitamenterne, hvilket førte til højere priser og dermed lavere markedsandele.

(ROBOR plus 5 %) fra den 1. marts 2007 med hensyn til den øgede pris på sukker og andre råmaterialer, fra den 1. november 2009 med hensyn til tab af evnen til at etablere store lagre af sukker, og fra den 1. maj 2008 med hensyn til tab af fortjeneste. På datoen for kendelsen beløb erstatningsbeløbet plus rente til sagsøgerne sig til 791 882 452 RON, som vist i tabellen.

Erstatning og rente tilkendt sagsøgerne i kendelsen

Tilkendt erstatning	Beløb (RON)	Rente fra
Øget pris på sukker	85 100 000	1. marts 2007
Øget pris på andre råmaterialer end sukker eller PET	17 500 000	1. marts 2007
Mistet evne til at etablere lagre af sukker	18 133 229	1. november 2009
Tabt fortjeneste på salg af færdigvarer	255 700 000	1. maj 2008
I ALT	376 433 229	I alt med rente pr. 11. december 2013: 791 882 452 RON

ICSID-annullationsøgsmål

- (28) Den 18. april 2014 indgav Rumænien en begæring om annullation af kendelsen i medfør af artikel 52 i konventionen om bilæggelse af investeringstvister mellem stater og andre landes statsborgere af 18. marts 1965 (»ICSID-konventionen«) til et ad hoc-udvalg. I medfør af procesreglementet for sådanne sager har Rumænien ikke fremsendt denne begæring til Kommissionen. Det er imidlertid fremkommet, at Rumænien i sin begæring også anmodede ad hoc-udvalget om at indstille fuldbyrdelsen af kendelsen, indtil udvalget havde truffet afgørelse om begæringen om annullation. I et brev af 18. august 2014 underrettede Rumænien Kommissionen om, at ad hoc-udvalget ved afgørelse af 7. august 2014 havde udsat fuldbyrdelsen af kendelsen, forudsat at Rumænien inden for én måned opfyldt følgende betingelser: »Rumænien forpligter sig til uden nogen betingelser (herunder med hensyn til [EU-lovgivningen eller -afgørelser] at foretage fuld betaling af den erstatning, der blev tilkendt sagsøgerne i medfør af kendelsen i ICSID-sag nr. ARB/05/20, i det omfang kendelsen ikke annulleres, efter meddelelse af afgørelsen om annullation.«
- (29) Kommissionen forklarede på anmodning fra Rumænien, at Rumænien ikke betingelsesløst kunne forpligte sig til at betale erstatningen til sagsøgerne i medfør af kendelsen, selv om Rumæniens forpligtelser i henhold til EU-retten ville blive krænkede, og uanset en afgørelse fra Kommissionen. Rumænien meddelte dette til ad hoc-udvalget, som ophævede indstillingen af fuldbyrdelsen af kendelsen pr. 7. september 2014.
- (30) Den 15. oktober 2014 indgav Kommissionen begæring til ad hoc-udvalget om tilladelse til at biintervenere i annullationsøgsmålet. Ad hoc-udvalget gav den 4. december 2014 Kommissionen tilladelse til at intervenere, og Kommissionen indgav sit *amicus curiae*-indlæg i sagen den 9. januar 2015.

Sagsøgernes anerkendelses- og fuldbyrdelsessøgsmål i Rumænien og USA

- (31) De rumænske myndigheder underrettede endvidere Kommissionen om, at sagsøgerne havde indgivet et fuldbyrdelsessøgsmål i Rumænien. I februar 2014 anlagde Viorel Micula først sag om fuldbyrdelse af kendelsen i medfør af den nye civile retsplejelov (§§ 1124-1132) ⁽³³⁾. Den 7. maj 2014 intervenerede Kommissionen i denne sag i medfør af artikel 23a, stk. 2, i forordning (EF) nr. 659/1999. Viorel Micula trak imidlertid sit søgsmål tilbage den 28. maj 2014, hvorfor der ikke er afsagt dom i sagen. Den 18. marts 2014 anlagde de fire andre sagsøgere (S.C. European Food S.A., S.C. Starmill S.R.L., S.C. Multipack og Ion Micula) separat retssag i Rumænien om fuldbyrdelse af kendelsen i medfør af artikel 54 i ICSID-konventionen med krav om betaling af 80 % af det udestående beløb (dvs. 301 146 583 RON) plus rente.

⁽³³⁾ Sag nr. 3456/3/2014, retten i Bukarest.

- (32) Den 24. marts 2014 gav retten i Bukarest de fire sagsøgere medhold med den begrundelse, at ifølge artikel 54 i ICSID-konventionen, som er blevet ratificeret af Rumænien og er en del af Rumæniens nationale retsorden, kan kendelsen umiddelbart fuldbyrdes og skal behandles som en endelig national dom, hvilket betyder, at proceduren til anerkendelse af kendelsen i medfør af Rumæniens nye civile retsplejelov (§§ 1123-1132) er overflødig ⁽³⁴⁾. Den 30. marts 2014 indledte en eksekutor fuldbyrdesproceduren ved at fastsætte en frist på seks måneder for det rumænske finansministeriums betaling af 80 % af kendelsen plus rente og andre omkostninger til sagsøgerne.
- (33) Rumænien gjorde indsigelse mod fuldbyrdelsen af kendelsen over for retten i Bukarest og anmodede om foreløbige foranstaltninger, dvs. en midlertidig indstilling af fuldbyrdelsen, indtil sagen var blevet realitetsbehandlet ⁽³⁵⁾. Den 14. maj 2014 indstillede retten i Bukarest fuldbyrdelsen af kendelsen, indtil der var truffet en realitetsafgørelse om Rumæniens indsigelse og anmodning om indstilling af fuldbyrdelsen. Den 26. maj 2014 intervererede Kommissionen i denne sag i medfør af artikel 23a, stk. 2, i forordning (EF) nr. 659/1999. Kommissionen opfordrede retten i Bukarest til at indstille og annullere tvangsfuldbyrdelsen af kendelsen. Alternativt opfordrede Kommissionen retten i Bukarest til at forelægge et præjudicielt spørgsmål for EU-Domstolen («Domstolen»).
- (34) Den 23. september 2014 ophævede retten i Bukarest i sagen om foreløbige foranstaltninger indstillingen og afviste Rumæniens begæring om indstilling af fuldbyrdelsen af kendelsen. Den primære grund til afvisningen var, at indstillingen af fuldbyrdelsen af kendelsen var blevet ophævet af ad hoc-udvalget under ICSID den 7. september 2014 (se betragtning 29). Den 30. september 2014 besluttede Rumænien at appellere retten i Bukarests afgørelse af 23. september 2014 ⁽³⁶⁾. Den 13. oktober 2014 afviste retten i Bukarest begæringen om forelæggelse af præjudicielle spørgsmål for Domstolen i medfør af traktatens artikel 267. På grundlag af Kommissionens beslutning af 1. oktober 2014 om at åbne den formelle undersøgelsesprocedure i forbindelse med sag nr. 15755/3/2014 ved retten i Bukarest anmodede Rumænien den 17. oktober 2014 igen om foreløbige foranstaltninger i form af indstilling af tvangsfuldbyrdelsen af kendelsen.
- (35) Selv om alle rumænske myndigheder, herunder også domstolene, er forpligtet til at efterkomme Kommissionens afgørelser af 26. maj 2014 og 1. oktober 2014, udstedte den eksekutor, som retten i Bukarest udpegede, den 31. oktober 2014 påbud om at indefryse det rumænske finansministeriums konti og fuldbyrde 80 % af kendelsen. Som følge af eksekutorens arrest er nogle dele af finansministeriets statslige midler og bankkonti i øjeblikket indefrosset.
- (36) Den 24. november 2014 afviste retten i Bukarest også Rumæniens hovedsag mod fuldbyrdeskendelsen af 24. marts 2014, herunder anmodningen om foreløbige foranstaltninger af 17. oktober 2014. Den 14. januar 2015 appellerede Rumænien også afgørelsen fra retten i Bukarest ⁽³⁷⁾. Den 24. februar 2015 ophævede appelretten i Bukarest afgørelsen fra retten i Bukarest af 23. september 2014 og udsatte tvangsfuldbyrdelsen indtil afgørelsen af appellen af afgørelsen fra retten i Bukarest af 24. november 2014. Kommissionen har besluttet at anmode om tilladelse til at intervenere i appelsagen i medfør af artikel 23a, stk. 2, i forordning (EF) nr. 659/1999.
- (37) Den 5. januar 2015 beslaglagde den af retten udpegede eksekutor 36 484 232 EUR (ca. 8,1 mio. EUR ⁽³⁸⁾) fra Rumæniens finansministerium. Heraf overførte eksekutoren efterfølgende 34 004 232 RON (ca. 7,56 mio. EUR) i lige store dele til tre af de fem sagsøgere og beholdt resten til dækning af sagsomkostninger. Mellem den 5. februar og den 25. februar 2015 beslaglagde eksekutoren 9 197 482 EUR (ca. 2 mio. EUR) ⁽³⁹⁾ fra Rumæniens finansministerium. Den 9. marts 2015 overførte finansministeriet frivilligt det resterende beløb på 472 788 675 RON (ca. 106,5 mio. EUR ⁽⁴⁰⁾) (inklusive omkostninger til den af retten udpegede eksekutor på 6 028 608 RON) til en spærret konto i de fem sagsøgernes navn til gennemførelse af kendelsen. De fem sagsøgere kan imidlertid kun hæve pengene, hvis Kommissionen finder, at den statsstøtte, der er givet på grundlag af kendelsen, er forenelig med det indre marked.

⁽³⁴⁾ Kendelse afsagt af retten i Bukarest i sag nr. 9261/3/2014, afdeling IV Civil.

⁽³⁵⁾ Sag nr. 15755/3/2014, retten i Bukarest, afdeling III Civil.

⁽³⁶⁾ Sag nr. 15755/3/2014/al, appelretten i Bukarest, afdeling IV Civil.

⁽³⁷⁾ Se fodnote 36.

⁽³⁸⁾ Den Europæiske Centralbanks referencekurs pr. 5. januar 2015: 1 EUR = 4,49 RON.

⁽³⁹⁾ Se fodnote 38.

⁽⁴⁰⁾ Den Europæiske Centralbanks referencekurs pr. 9. marts 2015: 1 EUR = 4,44 RON.

- (38) Kommissionen har endvidere opdaget, at Viorel Micula også har anlagt fuldbyrdelsessag mod Rumænien ved distriktsdomstolen i District of Columbia i USA ⁽⁴¹⁾. Denne sag verserer stadig. Kommissionen har til hensigt at anmode om tilladelse til at indgive et *amicus curiae*-indlæg i den sag. Viorel Micula anlagde også den 3. oktober 2014 en anden fuldbyrdelsessag mod Rumænien ved de rumænske domstole, men denne blev afvist af retten i Bukarest den 3. november 2014.

3. BESKRIVELSE AF FORANSTALTNINGEN OG BEGRUNDELSE FOR INDLEDNING AF PROCEDUREN

Beskrivelse af foranstaltningen

- (39) Den foranstaltning, der vurderes, er den erstatning, der blev tilkendt sagsøgerne af voldgiftsretten i medfør af kendelsen, enten ved gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen, plus påløbne renter siden afsigelse af kendelsen.
- (40) Som bemærket i betragtning 3 betalte Rumænien allerede en del af erstatningen i starten af 2014 ved modregning af en af sagsøgernes (S.C. European Food S.A.) skattegæld til den rumænske stat. Den skattegæld, der dermed blev modregnet, beløber sig til 337 492 864 RON (ca. 76 mio. EUR ⁽⁴²⁾).
- (41) Som bemærket i betragtning 37 beslaglagde den af retten udpegede eksekutor 45 681 714 EUR (ca. 10,17 mio. EUR ⁽⁴³⁾) fra Rumæniens finansministerium til fuldbyrdelse af kendelsen. Endvidere har de rumænske myndigheder frivilligt overført det resterende beløb på 472 788 675 RON (ca. 106,5 mio. EUR ⁽⁴⁴⁾) (inklusive omkostninger til den af retten udpegede eksekutor på 6 028 608 RON) til en spærret konto i de fem sagsøgers navn.
- (42) Ifølge de rumænske myndigheder er voldgiftskendelsen gennemført fuldt ud.

Begrundelse for indledning af den formelle undersøgelsesprocedure

- (43) I beslutningen om at indlede proceduren drog Kommissionen den foreløbige konklusion, at betaling af den erstatning, som voldgiftsretten havde tilkendt sagsøgerne ved gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen, udgør statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 107, stk. 1. Denne foreløbige konklusion er baseret på de foreløbige resultater af undersøgelsen:
- de fem sagsøgere udgør én økonomisk enhed, som skal betragtes som en virksomhed
 - betaling af den tilkendte erstatning ville give sagsøgerne en økonomisk fordel, som de ellers ikke ville kunne opnå på markedet
 - forekomsten af en fordel udelukkes ikke af det faktum, at den erstatning, voldgiftsretten tilkendte, kaldes skadeserstatning, eftersom kendelsen ikke falder ind under Asteris-sagen, hvor der sondres mellem erstatning og statsstøtte
 - fordelene er selektiv, eftersom det kun er sagsøgerne, der ville drage fordel af foranstaltningen
 - fordelene blev tildelt ved hjælp af statsmidler, eftersom de relevante betalinger ville være kommet fra statsbudgettet, og beslutningen om at tildele fordelene kan tilregnes Rumænien, uanset om Rumænien har gennemført kendelsen frivilligt eller efter påbud fra en domstol
 - betaling af den erstatning, der blev tilkendt sagsøgerne, fordrejer konkurrencevilkårene og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.
- (44) Kommissionen konstaterede derefter, at anvendelsen af statsstøttereglerne på denne sag ikke påvirker rettigheder og forpligtelser, som er beskyttet af traktatens artikel 351. Kommissionen fandt endvidere, at betaling af den erstatning, der blev tilkendt sagsøgerne, ville udgøre ny støtte, eftersom gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen ville finde sted efter Rumæniens tiltrædelse til Unionen, og at det var uden betydning, at sagsøgerne afholdt nogle af de omkostninger, som foranstaltningen reelt ville godtgøre, før tiltrædelsen. Endelig traf Kommissionen den foreløbige konklusion, at betaling af den erstatning, voldgiftsretten havde tilkendt sagsøgerne, gennem gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen ikke ville være forenelig med det indre marked, eftersom den ikke ville opfylde de gældende forenelighedsbetingelser for regional støtte.

⁽⁴¹⁾ Sag nr. 1-14-cv-600 Viorel Micula mod Rumæniens regering ved United States District Court for the District of Columbia — Begæring om stadfæstelse af ICSID-kendelse og afsigelse af dom.

⁽⁴²⁾ Se fodnote 7.

⁽⁴³⁾ Se fodnote 38.

⁽⁴⁴⁾ Se fodnote 40.

4. BEMÆRKNINGER FRA RUMÆNIEN

- (45) Rumænien påpeger, at i henhold til artikel 54, stk. 1, i ICSID-konventionen, som Rumænien tiltrådte i 1975, skal de enkelte stater anerkende en kendelse, der er afsagt i henhold til konventionen, som værende bindende og fuldbyrde pengekrav i medfør af kendelsen inden for deres område, som om det var en endelig dom afsagt af en domstol i den pågældende stat. Rumænien gør gældende, at denne bestemmelse betyder, at hver enkelt stat har en forpligtelse til at anerkende og fuldbyrde en ICSID-voldgiftskendelse, hvis fuldbyrdelsen ikke er blevet udsat i henhold til reglerne i ICSID-konventionen, idet der ikke er mulighed for at appellere en sådan kendelse ved de nationale domstole.
- (46) For det andet understreger Rumænien, at den rumænske regering er forpligtet til at overholde den rumænske forfatning, ifølge hvilken den ikke må påvirke de nationale domstole med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt kendelsen skal fuldbyrdes. Den fremhæver, at den nationale domstol enstemmigt har afgjort, at de forskellige dokumenter, som Kommissionen udstedte i 2014, ikke kunne indstille fuldbyrdelsen af kendelsen i henhold til rumænsk lovgivning. Rumænien angiver videre, at selv om EU-retten i henhold til den rumænske forfatning generelt har forrang for den (almindelige) rumænske lovgivning, kan EU-retten ikke tilsidesætte den rumænske forfatning.
- (47) For det tredje gør Rumænien gældende, at den erstatning, som voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, ikke bør betragtes som ny, uforenelig støtte, men som skadeserstatning som omhandlet i Asteris-sagen. Rumænien anfægter navnlig anvendelsen af Lucchini-sagen i denne sag og angiver, at sagens omstændigheder i denne sag ikke er de samme, som gjaldt i Lucchini-sagen ved Domstolen ⁽⁴⁵⁾.
- (48) Endelig fremhæver Rumænien flere gange konflikten i denne sag mellem Rumæniens forpligtelser i henhold til ICSID-konventionen og EU-retten. Rumænien gør gældende, at indtil det inden for rammerne af ICSID er blevet afgjort, hvorvidt ICSID-konventionen eller EU-retten har forrang, bør gennemførelse eller fuldbyrdelse af en ICSID-kendelse ikke anses for at udgøre ulovlig statsstøtte.

5. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

- (49) Den eneste interesserede part, som har indsendt bemærkninger til beslutningen om at indlede proceduren, var sagsøgerne i den voldgiftssag, der førte til kendelsen. Sagsøgerne bestrider de foreløbige konklusioner i beslutningen om at indlede proceduren. De har især bemærkninger om i) sagens baggrund og ii) den påståede forkerte beskrivelse af foranstaltningen; de gør gældende, at iii) der ikke er nogen konflikt mellem Unionens statsstøtteregler og bilaterale investeringsaftaler mellem EU's medlemsstater; den anfører, at iv) gennemførelsen eller fuldbyrdelsen af kendelsen ikke udgør statsstøtte eller v) i det mindste ikke ny støtte; de gør gældende, at hvis det karakteriseres som støtte, vi) ville gennemførelsen eller fuldbyrdelsen af kendelsen være forenelig støtte; de fremfører, at vii) beskyttelsen af berettigede forventninger betyder, at Kommissionen ikke må træffe en negativ afgørelse; og endelig gør de gældende, at viii) Kommissionen skal tage skridt til at inddrage sagsøgerne i undersøgelsesproceduren.

Vedrørende sagens baggrund

- (50) Sagsøgerne forklarer, at Rumænien efter kommuniststyrets fald i 1989 havde store økonomiske problemer. Situationen var så slem, at da Rumænien indledte tiltrædelsesprocessen til Den Europæiske Union i 1995, var landet langt fra at opfylde Unionens tiltrædelseskriterier. For at fremskynde den økonomiske udvikling og reducere de regionale forskelle udstak den rumænske regering en ramme for regional udvikling og vedtog kort tid derefter EGO 24 for at tilskynde den private sektor til at investere i ugunstigt stillede regioner. EGO 24-incitamenterne var primært rettet mod investorer, som skabte arbejdspladser i de mest ugunstigt stillede regioner i et af Europas fattigste lande. I denne forbindelse fremhæver sagsøgerne især, at EGO 24 ikke kun gav investorerne fordele, men også forpligtelser, såsom forpligtelsen til at skabe arbejdspladser og ansætte tidligere arbejdsløse arbejdstagere, udvikle og producere nye materialer i en ugunstigt stillet region, beholde de nystartede virksomheders hovedkvarter i den ugunstigt stillede region samt forpligtelsen til at ansøge om og modtage et PIC-certifikat.
- (51) Sagsøgerne forklarer videre, at deres virksomheder fik PIC-certifikater mellem 2000 og 2002 til at investere i Bihor amt. I henhold til betingelserne for disse PIC-certifikater, som udløb den 1. april 2009, forpligtede sagsøgerne sig til at fastholde investeringerne i »dobbelt så lang tid, som den periode, hvor [sagsøgerne] havde fordelene«, som de fik med EGO 24. Sagsøgerne hævder at have skabt ca. 9 000 nye arbejdspladser, hvoraf 7 000 stadig eksisterer i dag, med deres investeringer. Sagsøgerne gør desuden gældende, at deres investeringer har medført afsmittende

⁽⁴⁵⁾ Se beslutningen om at indlede proceduren, betragtning 39.

virksomheder i regionen. Den konklusion, som sagsøgerne drager af disse bemærkninger, er, at de gennem deres investeringer bidrog til at lette de prøvelser, som de hårde økonomiske betingelser i Bihor amt medførte, og har højnet livskvaliteten i regionen.

- (52) Med hensyn til statsstøttelovene i Rumænien før landets tiltrædelse til Unionen gør sagsøgerne gældende, at eftersom EGO 24 blev vedtaget, før lov nr. 143/1999 trådte i kraft, var EGO 24 eksisterende støtte i henhold til den lov og skulle ikke godkendes af konkurrencerådet. Sagsøgerne minder også om, at konkurrencerådet forsøgte at gøre indsigelse mod EGO 75 ved de rumænske domstole, men bestred ikke foreneligheden af EGO 24 med lov nr. 143/1999. Sagsøgerne minder også om, at bortset fra EU's fælles holdning af 21. november 2001 fremkom Unionen i løbet af tiltrædelsesprocessen ikke med nogen udtalelser om, at EGO 24 skulle være problematisk med hensyn til statsstøtte.
- (53) Endelig anfører sagsøgerne, at hvis kendelsen ikke gennemføres fuldt ud, eller hvis den del, der allerede er gennemført ved modregning af sagsøgerens skattegæld i den skyldige erstatning, tilbagesøges, ville det være katastrofalt for sagsøgerne og regionen, bringe tusindvis af arbejdspladser i fare og vende den økonomiske udvikling, regionen har oplevet.

Vedrørende beskrivelsen af foranstaltningen

- (54) Klagerne gør gældende, at beslutningen om at indlede proceduren ikke er konsekvent med hensyn til at identificere den relevante foranstaltning. Under henvisning til betragtning 25 og 26 i beslutningen om at indlede proceduren fremhæver sagsøgerne, at Kommissionen, selv om den siger, at den kun undersøger gennemførelsen eller fuldbyrdelsen af kendelsen, i realiteten anfægter den underliggende EGO 24-ordning. Sagsøgerne gør også gældende, at det under alle omstændigheder aldrig er blevet fastslået, at EGO 24 udgjorde uforenelig statsstøtte.
- (55) Sagsøgerne hævder, at kendelsen opfattes forkert i beslutningen om at indlede undersøgelsen, idet den kun giver erstatning for skader som følge af Rumæniens krænkelse af investeringsaftalen og ikke gentager fordelene i EGO 24. Ifølge sagsøgerne tilkendte voldgiftsretten faktisk ikke erstatning for den tidlige ophævelse af EGO 24-incitamenterne som sådan, men de foranstaltninger, der var i strid med investeringsaftalen, var, at Rumænien handlede urimeligt ved i) at fastholde investorens forpligtelser i henhold til EGO 24, selv om næsten alle fordelene var fjernet, ii) at underminere sagsøgernes berettigede forventninger om, at EGO 24-incitamenterne fortsat ville være gældende, og iii) at være utilstrækkeligt åbne over for sagsøgerne.
- (56) Sagsøgerne anfører endvidere, at beslutningen om at indlede proceduren er baseret på den antagelse, at EGO 24 udgjorde uforenelig støtte, og at denne antagelse er forkert, fordi det aldrig er blevet fastslået, om EGO 24 er forenelig som regional støtte.

Vedrørende manglende konflikt mellem Unionens statsstøtteregler og investeringsaftalen inden for EU

- (57) Under henvisning til betragtning 51-55 i beslutningen om at indlede proceduren gør sagsøgerne gældende, at EU-reglerne om medlemsstaternes forpligtelser i henhold til international ret er irrelevante i denne sag, fordi der ikke er nogen konflikt mellem Unionens statsstøtteregler og investeringsaftalen. Sagsøgerne hævder navnlig, at der ikke kan være nogen konflikt, fordi den pågældende voldgiftssag blev indledt, før Rumænien tiltrådte Unionen. Rumæniens forpligtelse til at gennemføre kendelsen stammer øjensynligt fra det tidspunkt, hvor den påståede krænkelse af investeringsaftalen fandt sted, dvs. før Rumæniens tiltrædelse til Unionen, hvilket betyder, at den ikke berøres af EU-retten.

Vedrørende karakterisering af gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen som statsstøtte

- (58) Sagsøgerne gør gældende, at Rumæniens gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen ikke udgør statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i traktaten.
- (59) De bestrider ikke, at S.C. European Food S.A., S.C. Starmill S.R.L. og S.C. Multipack klassificeres som virksomheder, men mener ikke, at Ioan og Viorel Micula kan siges at udøve økonomisk virksomhed. Den omstændighed, at Micula-brødrene ejer aktier i forskellige virksomheder, er ikke tilstrækkelig til at betegne dem som virksomheder. Sagsøgerne anfører også, at de tre førnævnte virksomheder og Micula-brødrene ikke kan behandles som én økonomisk enhed, fordi brødrenes interesser ikke falder sammen med virksomhedernes.
- (60) For det andet fremhæver sagsøgerne, at gennemførelsen af kendelsen ikke giver dem nogen fordel. De gør gældende, at foranstaltninger, som iværksættes for at opfylde retlige forpligtelser, såsom betaling af skadeserstatning, ikke udgør fortrinsbehandling af virksomheder. I denne forbindelse gør sagsøgerne gældende, at Kommissionen ikke kan henholde sig til generaladvokat Colomers udtalelse i Atzeni-sagen, eftersom den sag vedrørte erstatning udbetalt til en støttemodtager som tilbagebetaling af uforenelig støtte, der allerede var udbetalt. Sagsøgerne gør gældende, at der i denne sag til gengæld ikke var udbetalt nogen statsstøtte — og slet ikke ulovlig

statsstøtte — til dem, hvorfor sagen ikke kan sammenlignes med Atzeni-sagen. Tilsvarende angiver sagsøgerne, at denne sag ikke kan sidestilles med de sager, der henvises til i beslutningen om at indlede proceduren, hvor kontraktlige bestemmelser, som godtgør støttemodtagerne for tilbagesøgning af uforenelig statsstøtte, blev vurderet at udgøre statsstøtte i sig selv.

- (61) Sagsøgerne gør endvidere gældende, at gennemførelsen eller fuldbyrdelsen af kendelsen ville falde direkte ind under retspraksis ifølge Asteris-sagen. De hævder, at rationalet bag Asteris-sagen samt sager som Denkavit⁽⁴⁶⁾ og ThyssenKrupp⁽⁴⁷⁾ er, at betaling af erstatning ikke hører under medlemsstaternes skønsmålinger, hvorfor det ikke kan betragtes som statsstøtte. Rumæniens forpligtelser i henhold til investeringsaftalen siges desuden at være et udtryk for generelle bestemmelser om erstatningsansvar, som Asteris-sagen omhandler. Hvad angår Kommissionens argument om, at Asteris ikke finder anvendelse på erstatning, der er tilkendt på grundlag af investeringsaftaler mellem EU's medlemsstater, som anses for at være forenelige med EU-retten, gør sagsøgerne gældende, at en sådan uforenelighed ikke betyder, at en kendelse, som er baseret på en sådan bilateral investeringsaftale, er ugyldig. Gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen kunne desuden ikke anses for at yde statsstøtte »ad bagdøren«, idet kendelsen ikke genindførte den ophævede EGO 24-ordning. Kendelsen siges i stedet at yde erstatning for Rumæniens selvstændige beslutning om bl.a. at opretholde en urimelig byrde for sagsøgerne.
- (62) Sagsøgerne gør desuden gældende, at Kommissionens argumenter vedrørende investeringsaftalens forenelighed med EU-retten er irrelevante, eftersom den tvist, der gav anledning til voldgiftssagen og i sidste ende kendelsen, opstod før Rumæniens tiltrædelse til Unionen. Sagsøgerne angiver, at Kommissionens argumentation i beslutningen om at indlede undersøgelsen fejlagtigt tager udgangspunkt i, at der er en sammenhæng mellem gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen og EGO 24-ordningens forenelighed, og gentager, at kendelsen under alle omstændigheder ikke tilkendte erstatning på grund af Rumæniens beslutning om at overholde Unionens statsstøtteregler.
- (63) Sagsøgerne anfægter også, at Domstolens afgørelse i Lucchini-sagen, som Kommissionen henviste til i beslutningen om at indlede undersøgelsen, har nogen relevans for denne sag. Efter deres mening fastslås det kun i Lucchini-sagen, at nationale lovbestemmelser ikke kan være til hinder for tilbagesøgning af uforenelig statsstøtte, og den har ingen betydning for gennemførelsen/fuldbyrdelsen af en voldgiftskendelse, som tilkender erstatning for overtrædelse af en investeringsaftale.
- (64) For det tredje med hensyn til tilregning af gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen til Rumænien gør sagsøgerne gældende, at Kommissionens vurdering ikke kan tage udgangspunkt i tilregnelsen for selve EGO 24-ordningen. De anfører endvidere, at gennemførelse/fuldbyrdelse af en ICSID-kendelse er en automatisk og ufrivillig konsekvens af Rumæniens forpligtelser i henhold til ICSID-konventionen. En ufrivillig handling kan ifølge sagsøgerne ikke tilregnes staten og kan ikke udgøre statsstøtte. De fremhæver videre, at ICSID-kendelser ikke kan prøves ved de nationale domstole, ligesom fuldbyrdelsen af dem ikke kan blokeres på grund af de nationale retsprincipper eller uforenelighed med EU-retten.
- (65) Sagsøgerne gør gældende, at Rumæniens forpligtelser i henhold til ICSID-konventionen ikke blev berørt af Rumæniens efterfølgende EU-medlemskab. De forklarer, at eftersom investeringsaftalen angiveligt blev krænkede, og proceduren blev indledt, før Rumænien tiltrådte Unionen, finder EU-retten ikke anvendelse på denne sag.
- (66) For det fjerde gør sagsøgerne med hensyn til selektivitet gældende, at gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen ikke er selektiv, eftersom bilaterale investeringsaftaler og ICSID-konventionen etablerer et system med generelt erstatningsansvar, som finder anvendelse på samme måde på alle investorer. Erstatning, der tilkendes i henhold til dette system, er dermed ikke selektiv. I denne forbindelse citerer sagsøgerne også en udtalelse, som angiveligt kommer fra Kommissionen, om, at bilaterale investeringsaftaler, selv om de giver en fordel ved at sikre ejendomsrettigheder i udlandet, teknisk set ikke kan anses for at være statsstøtte, som er forbudt i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, eftersom fordelene ikke begunstiger visse virksomheder eller visse produktioner, men gives generelt til alle investorer, uanset hvilken sektor de tilhører.
- (67) Endelig afviser klagerne, at gennemførelse af kendelsen ville kunne fordreje konkurrencen og påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. De gør gældende, at begrundelsen i beslutningen om at indlede proceduren ikke finder anvendelse på Micula-brødrene, som angiveligt ikke udøver økonomisk virksomhed, hvilket betyder, at betalinger til dem ikke kan fordreje konkurrencen eller påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. Mere generelt angiver sagsøgerne, at gennemførelse af kendelsen ikke ville give sagsøgerne en fordel, hvorfor det kan udelukkes, at konkurrencen eller samhandelen påvirkes.

⁽⁴⁶⁾ Sag 61/79 Amministrazione delle finanze dello Stato mod Denkavit italiana EU:C:1980:100.

⁽⁴⁷⁾ Kommissionens beslutning 2008/408/EF af 20. november 2007 om Italiens statsstøtte C 36/A/06 (ex NN 38/06) til ThyssenKrupp, Cementir og Nuove Terni Industrie Chimiche (EUT L 144 af 4.6.2008, s. 37).

Vedrørende karakterisering af gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen som ny støtte

- (68) Sagsøgerne anfægter desuden karakteriseringen af gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen som ny støtte. De bemærker, at de eneste hændelser, der fandt sted efter Rumæniens tiltrædelse, var afsigelsen af selve kendelsen og fuldbyrdelsen deraf. Navnlig Rumæniens fuldbyrdelse siges at være en automatisk konsekvens af kendelsen og ikke resultatet af en selvstændig beslutning. Ifølge sagsøgerne var de relevante tidspunkter ikrafttrædelsen af EGO 24, udstedelse af PIC-certifikater til sagsøgerne eller senest indgåelsen af investeringsaftalen. Sagsøgerne henholder sig også til retspraksis og Kommissionens praksis vedrørende statsgarantier (ifølge hvilke det relevante tidspunkt er der, hvor garantien gives, og ikke hvor den gøres gældende, eller betalingerne foretages), og gør gældende, at hvis der betales erstatning i henhold til en forpligtelse i en international aftale, bør datoen for indgåelse af den pågældende aftale være den afgørende.

Vedrørende foreneligheden af gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen

- (69) Sagsøgerne gør i første omgang gældende, at når Kommissionen undersøger ikkeanmeldt støtte, og den pågældende medlemsstat ikke har noget argumenter vedrørende forenelighed, er Kommissionen forpligtet til at overveje, om støtten kan være forenelig i henhold til gældende regler eller retningslinjer, om nødvendigt ved at anmode om yderligere oplysninger fra medlemsstaten eller støttemodtageren.
- (70) Hvad angår den foreløbige forenelighedsanalyse i beslutningen om at indlede proceduren, gør sagsøgerne gældende, at den forvirrer begreberne, fordi den anvender de gældende retningslinjer for statsstøtte med regionalt sigte på gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen, selv om det er helt tydeligt, at gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen ikke har noget regionaludviklingsmæssigt formål. Efter sagsøgernes mening, hvor de igen understreger, at det i beslutningen om at indlede proceduren fejlagtigt antages, at kendelsen ville genindføre EGO 24 med tilbagevirkende kraft, er den eneste støtte, der kan være blevet ydet, fordelene i medfør af EGO 24-ordningen. EGO 24 burde derfor være blevet vurderet i forhold til retningslinjerne fra 1998, i henhold til hvilke den burde være blevet fundet at være forenelig.
- (71) Sagsøgerne gør derefter gældende, at der aldrig er truffet en gyldig formel beslutning om, at EGO 24 udgør uforenelig statsstøtte. Det rumænske konkurrenceråds afgørelse (afgørelse nr. 244), hvor det ophævede EGO 24, var ifølge sagsøgerne mangelfuld, eftersom konkurrencerådet ikke vurderede foreneligheden og begrundede sine resultater. Desuden gjorde sagsøgerne gældende, at den rumænske regerings vedtagelse af EGO 75, som bekræftede EGO 24, tilsidesatte konkurrencerådets afgørelse. De anfører videre, at afvisningen af konkurrencerådets indsigelser mod EGO 75 ved de rumænske domstole også beviser, at EGO 24 og EGO 75 havde forrang for konkurrencerådets afgørelse.
- (72) Sagsøgerne angiver desuden, at Kommissionen ikke havde og ikke har kompetence til at prøve EGO 24, heller ikke lejlighedsvist, heller ikke parentetisk. De relevante dele af EGO 24 blev ophævet før Rumæniens tiltrædelse til Unionen. For så vidt som kendelsen anses for at genindføre støtte, som blev ydet i medfør af EGO 24, anfører sagsøgerne derfor, at Kommissionen ikke har kompetence til prøvelse. I denne forbindelse henviser de også til Kommissionens afgørelse i statsstøttesag N 380/2004, hvor Kommissionen konstaterede, at gennemførelse efter tiltrædelsen af en voldgiftskendelse, som var blevet afsagt før tiltrædelsen, og som kun var relateret til tiden før tiltrædelsen, ikke udgjorde ny støtte.
- (73) Endelig gør sagsøgerne gældende, at EGO 24 og de enkelte incitament i EGO 24 var forenelige med det indre marked i henhold til de gældende retningslinjer fra 1998, eftersom alle forenelighedsbetingelserne var opfyldt. I denne forbindelse gør de for det første gældende, at EGO 24 faktisk kan anses for at være forenelig investeringsstøtte og ikke driftsstøtte, og for det andet, at EGO 24 stadig var forenelig.

Vedrørende berettigede forventninger

- (74) Sagsøgerne gør gældende, at en afgørelse fra Kommissionen om, at gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen er i strid med statsstøttereglerne, ville krænke sagsøgernes berettigede forventninger. De angiver, at Unionen udtrykkeligt tilskyndede Rumænien til at indgå investeringsaftaler med medlemsstater før Rumæniens tiltrædelse, at Kommissionen fortsat støtter indgåelsen af investeringsaftaler, at sagsøgerne havde en forventning om, at voldgiftssagen ville betyde, at de ville få erstatning for den skade, de havde lidt som følge af Rumæniens beslutning om at opretholde alle investorerne forpligtelser i EGO 24, og at der ikke er nogen tungtvejende offentlig interesse i at tilsidesætte sagsøgernes berettigede forventninger.

Vedrørende sagsøgernes proceduremæssige rettigheder

- (75) Endelig gør sagsøgerne gældende, at interesserede parter i henhold til retspraksis »har ret til at blive inddraget i den administrative procedure i det omfang, det må anses for formålstjenligt under hensyn til sagens konkrete omstændigheder«⁽⁴⁸⁾. Sagsøgerne gør gældende, at Rumænien har undladt at inddrage sagsøgerne i statsstøtteproceduren, hvilket angiveligt har stillet sagsøgerne særligt ufordelagtigt, og advarer om, at det, at Kommissionen har undladt at give sagsøgerne mulighed for at forsvare deres interesser ved at inddrage dem bedre i proceduren, kunne betyde, at Kommissionens endelige afgørelse er ugyldig. Sagsøgerne slutter med at bemærke, at Kommissionens praksis i statsstøttesager generelt ikke i tilstrækkelig grad beskytter de angivelige støttemodtagers proceduremæssige rettigheder og er i strid med artikel 6, stk. 1, i den europæiske menneskerettighedskonvention og artikel 47 i EU's charter om grundlæggende rettigheder, fordi den ikke giver adgang til effektive retsmidler.

6. BEMÆRKNINGER FRA RUMÆNIEN OM BEMÆRKNINGER FRA TREDJEMAND

- (76) I sit svar på sagsøgernes bemærkninger afviser Rumænien først og fremmest påstanden om, at Ioan og Viorel Micula ikke selv kan anses for at være virksomheder med hensyn til anvendelsen af EU's statsstøtte Lovgivning. Rumænien gør gældende, at de fem sagsøgere i stedet bør betragtes som én økonomisk enhed, eftersom Micula-brødrene udøver direkte eller indirekte kontrol over de sagsøgende virksomheder. Til støtte for denne påstand forklarer Rumænien bl.a., at Micula-brødrene under forhandlingerne mellem Rumænien og sagsøgerne efter afsigelsen af kendelsen traf en formel beslutning på vegne af de tre sagsøgende virksomheder.
- (77) For det andet tilbageviser Rumænien sagsøgernes forsøg på at nægte, at der er en forbindelse mellem ophævelsen af EGO 24-incitamenterne og tilkendelsen af erstatning i kendelsen. Rumænien gør gældende, at det klart fremgår af kendelsen, at voldgiftsretten fastsatte erstatningen på grundlag af de økonomiske fordele, som sagsøgerne ville have fået, hvis incitamenterne var blevet videreført.
- (78) For det tredje nægter Rumænien med hensyn til sagsøgernes påstand om, at de ikke var blevet og ikke bliver tilstrækkeligt inddraget i statsstøtteundersøgelsen, at den ikke straks fremsendte beslutningen om at indlede proceduren til sagsøgerne. Rumænien gør endvidere gældende, at den ikke er retligt forpligtet til at inddrage sagsøgerne mere end det, den har gjort.

7. VURDERING**7.1. Forekomst af statsstøtte**

- (79) Det bestemmes i traktatens artikel 107, stk. 1, at »statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelig med det indre marked, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne«. Dermed udgør en foranstaltning statsstøtte, hvis følgende fire kumulative betingelser er opfyldt:

- Foranstaltningen skal give virksomheden en økonomisk fordel.
- Foranstaltningen skal kunne tilregnes staten og finansieres med statsmidler.
- Foranstaltningen skal fordreje eller true med at fordreje konkurrencen.
- Foranstaltningen kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

- (80) Kommissionen understreger, at begrebet statsstøtte er et objektivi og juridisk begreb, som defineres udtrykkeligt i traktaten. Hvorvidt en bestemt foranstaltning udgør statsstøtte, afhænger ikke af medlemsstaternes grunde til eller formål med at yde den, men af den pågældende foranstaltnings virkninger⁽⁴⁹⁾.

Virksomhed

- (81) Begrebet virksomhed omfatter enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde⁽⁵⁰⁾. Klassifikationen af en bestemt enhed afhænger dermed helt af, hvad dens aktiviteter består i.

⁽⁴⁸⁾ Under henvisning til sag T-68/03 Olympiaki Aeroporia Ypiresies, EU:T:2007:253, præmis 42.

⁽⁴⁹⁾ Sag C-487/06 P British Aggregates mod Kommissionen EU:C:2008:757, præmis 85 og 89 og den nævnte retspraksis, og sag C-279/08 P Kommissionen mod Nederlandene (NOx) EU:C:2011:551, præmis 51.

⁽⁵⁰⁾ Forenede sager C-180/98 til C-184/98 Pavlov m.fl. EU:C:2000:428, præmis 74.

- (82) Flere juridiske enheder kan anses for at udgøre én økonomisk enhed med henblik på statsstøttere reglerne. Den økonomiske enhed betragtes dermed som den relevante virksomhed. Som Domstolen tidligere har udtalt: »Begrebet virksomhed skal i en konkurrenceretlig kontekst forstås som en økonomisk enhed (...), også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske personer«⁽⁵¹⁾. For at fastslå, om flere enheder udgør en økonomisk enhed, ser Domstolen på, om en enhed ejer kontrollerende kapitalandele, eller om der er funktionelle, økonomiske eller organisatoriske forbindelser⁽⁵²⁾.
- (83) Sagsøgerne i den voldgiftssag, der førte til kendelsen, er brødrene Ioan Micula og Viorel Micula samt tre virksomheder, som de ejer (S.C. European Food S.A., S.C. Starmill S.R.L. og S.C. Multipack). Det står klart, at de tre virksomheder udøver økonomisk virksomhed, eftersom de beskæftiger sig med henholdsvis industriel fremstilling af fødevarer, mølleriprodukter og plastemballage. De tre virksomheder udgør derfor virksomheder. Sagsøgerne gjorde ikke indsigelse mod denne konklusion.
- (84) Klagerne gør imidlertid gældende, at Micula-brødrene som fysiske personer ikke selv kan betragtes som virksomheder som omhandlet i traktatens artikel 107, stk. 1, og at de beløb, der er udbetalt til dem til gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen, derfor ikke ville udgøre statsstøtte. Det angives navnlig, at Micula-brødrenes interesser ikke er sammenfaldende med de tre sagsøgende virksomheders interesser.
- (85) Kommissionen mener imidlertid, at de tre virksomheder og Micula-brødrene tilsammen udgør én økonomisk enhed med henblik på anvendelsen af statsstøttere reglerne. Denne økonomiske enhed betragtes dermed som den relevante virksomhed.
- (86) Denne konklusion er først og fremmest baseret på, at Micula-brødrene direkte eller indirekte er næsten eneejere af de tre sagsøgende virksomheder, hvilket viser, at de ejer en kontrollerende kapitalandel af disse virksomheder.
- (87) For det andet tager denne konklusion højde for, at de sagsøgende virksomheder indgår i en større gruppe virksomheder, nemlig European Food and Drinks Group (»EFDG«). Under voldgiftssagen krævede Micula-brødrene også erstatning for andre virksomheder i EFDG, som angiveligt led tab som følge af Rumæniens handlinger, der gav anledning til sagen. I stedet for at kræve og kvantificere separate tab for hver sagsøgende virksomhed og de to individuelle sagsøgere baserede sagsøgerne deres erstatningskrav på de tab, som EFDG som helhed angiveligt havde lidt. Efter at voldgiftsretten havde undersøgt ejerskabsstrukturen i EFDG og konstateret, at Micula-brødrene direkte eller indirekte ejede mindst 99,96 % af alle virksomhederne i EFDG, som Micula-brødrene krævede erstatning for (disse er European Drinks S.A., Rieni Drinks S.A., Scandic Distilleries S.A., Transilvania General Import-Export S.R.L., West Leasing S.R.L.), accepterede den denne tilgang og lod sagsøgerne søge erstatning for EFDG's tab som helhed⁽⁵³⁾. Denne adfærd fra sagsøgernes side under voldgiftssagen og voldgiftsrettens konklusioner viser, at Micula-brødrene og de tre sagsøgende virksomheder samt ovennævnte virksomheder i EFDG udgør én økonomisk enhed med en fælles økonomisk interesse.
- (88) For det tredje bekræftes det, at Micula-brødrene og deres virksomheder er én økonomisk enhed, også af den kendsgerning, at de faktisk fik tilkendt erstatning i kendelsen. I stedet for at fordele erstatningen ud på hver af de fem sagsøgere, fik de tilkendt den »samlet« på grundlag af deres »fælles rettighed«. Den omstændighed, at de fem sagsøgere samlet (dvs. herunder også de sagsøgende virksomheder) bad voldgiftsretten om at tilkende hele erstatningen til Micula-brødrene, viser, at de sagsøgende virksomheder ikke er selvstændige enheder i forhold til Micula-brødrene. Voldgiftsretten lod endelig hver enkelt sagsøger inddrive hele den tilkendte erstatning og derefter fordele den blandt sagsøgerne, som de ville, uanset hvilket tab den enkelte sagsøger faktisk havde lidt.
- (89) Ovenstående konklusion berøres ikke af sagsøgernes argument om, at denne sag ikke skal sammenlignes med Hydrotherm-dommen, fordi den fysiske person i den sag var en partner, der hæftede personligt for de finansielle forpligtelser for de forskellige virksomheder, som han blev anset for at udgøre en fælles økonomisk enhed med, hvorimod Micula-brødrene ikke hæfter personligt på den måde. Kommissionen minder her om, at Domstolen i de

⁽⁵¹⁾ Sag C-170/83 Hydrotherm EU:C:1984:271, præmis 11. Se også sag T-137/02 Pollmeier Malchow mod Kommissionen EU:T:2004:304, præmis 50.

⁽⁵²⁾ Sag C-480/09 P Acea Electrabell Produzione SpA mod Kommissionen EU:C:2010:787, præmis 47 til 55; sag C-222/04 Cassa di Risparmio di Firenze SpA m.fl. EU:C:2006:8, præmis 112.

⁽⁵³⁾ Se kendelsen, præmis 935-936 og 943.

relevante præmisser i Hydrotherm-dommen overhovedet ikke nævnte den fysiske persons personlige hæftelse, men kun påpegede, at den pågældende fysiske person udøver »fuld kontrol« over de pågældende virksomheder ⁽⁵⁴⁾. Som nævnt ovenfor udøver Micula-brødrene som følge af deres ejerskab også fuld kontrol over de sagsøgende virksomheder, ligesom over de andre relevante virksomheder i EFDG.

- (90) Kommissionen mener også, i modsætning til hvad sagsøgerne gør gældende, at den logik, der ligger til grund for Cassa di Risparmio di Firenze-dommen, også kan anvendes på denne sag. I denne dom anerkendte Domstolen, at en økonomisk aktivitet kan udøves af en enhed direkte eller indirekte, ved at kontrollere en erhvervsdrivende inden for rammerne af en økonomisk enhed, som de udgør tilsammen. Selv om Domstolen anerkender, at selve besiddelsen af kapitalandele – selv kontrollerende andele – ikke er tilstrækkelig til at udgøre en økonomisk virksomhed udøvet af den, der har disse kapitalandele i sin besiddelse, når besiddelsen kun danner grundlag for udøvelsen af de rettigheder, der er knyttet til at være aktionær eller medindehaver, samt for modtagelsen af udbytte, der blot er afkastet af ejendomsretten til et formuegode. Domstolen har udtalt, at »en enhed, som ejer kontrollerende kapitalandele i et selskab, og som rent faktisk udøver denne kontrol ved direkte eller indirekte indblanding i driften af dette selskab, anses for deltager i den erhvervsvirksomhed, der udøves af den kontrollerede virksomhed« ⁽⁵⁵⁾. Domstolen påpegede også, at »en simpel opdeling af en virksomhed i to adskilte enheder« ikke vil være tilstrækkeligt til at omgå statsstøttere reglerne ⁽⁵⁶⁾. Dette rationale gælder også, hvis en af de to enheder er en fysisk person. Ellers ville det ikke blive anset for at udgøre statsstøtte at yde støtte til en fysisk person, som er den kontrollerende aktionær i en virksomhed, selv om den fysiske person bruger støtten til fordel for de virksomheder, denne kontrollerer. I den foreliggende sag kan der i forbindelse med anvendelsen af statsstøttere reglerne ikke skelnes mellem, om den erstatning, voldgiftsretten tilkendte alle fem sagsøgere samlet, udbetales til Micula-brødrene eller til de virksomheder, de ejer.
- (91) Endelig mener Kommissionen, at Micula-brødrene og de tre sagsøgende virksomheder i fællesskab udgør én økonomisk enhed, som udgør en virksomhed ved anvendelsen af traktatens artikel 107, stk. 1. De andre EFDG-virksomheder, hvis tab Micula-brødrene fik tilkendt erstatning for i kendelsen, (European Drinks S.A., Rieni Drinks S.A., Scandic Distilleries S.A., Transilvania General Import-Export S.R.L., West Leasing S.R.L) ⁽⁵⁷⁾ indgår også i denne økonomiske enhed. Den endelige modtager af støtteforanstaltningen er denne økonomiske enhed bestående af de fem sagsøgere og disse EFDG-virksomheder.

Økonomisk fordel (1)

- (92) En fordel i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, er en økonomisk fordel, som en virksomhed ikke ville have opnået under sædvanlige markedsbetingelser, dvs. uden statslig indgriben ⁽⁵⁸⁾. Foranstaltningens form er irrelevant for spørgsmålet om, hvorvidt den giver virksomheden en økonomisk fordel. Begrebet »fordel« omfatter f.eks. alle situationer, hvor virksomheder fritages for omkostninger i tilknytning til deres økonomiske aktiviteter.
- (93) Ifølge kendelsen har voldgiftsretten tilkendt sagsøgerne en erstatning på 376 433 229 RON plus rente fra Rumænien. For at forstå, hvorfor gennemførelse eller fuldbyrdelse af denne kendelse giver sagsøgerne en økonomisk fordel, er det nyttigt at undersøge grundlaget for voldgiftsrettens konklusion om, at sagsøgerne skulle have erstatning.
- (94) Efter at voldgiftsretten havde besluttet, at Rumænien ikke havde opfyldt investeringsaftalen, forklarede den, at der skulle tilkendes erstatning efter princippet om, at »sagsøgeren skal stilles i den position, denne »efter al sandsynlighed« ville have været i, hvis den internationale krænkelse ikke havde fundet sted ⁽⁵⁹⁾. Den forklarede videre, at det kun er tab, der har en årsagssammenhæng med den handling, der udgør den internationale krænkelse, som kan erstattes, og at »alle overtrædelser af investeringsaftalen, som sagsøgerne gør gældende, har samme årsag, nemlig den førtidige ophævelse af [EGO 24-]incitamenterne eller i direkte forbindelse med denne førtidige ophævelse« ⁽⁶⁰⁾. Da voldgiftsretten skulle fastsætte erstatningens størrelse, tog den højde for, om sagsøgerne rent faktisk havde lidt

⁽⁵⁴⁾ Sag C-170/83 Hydrotherm EU:C:1984:271, præmis 10.

⁽⁵⁵⁾ Sag C-222/04 Cassa di Risparmio di Firenze SpA m.fl. EU:C:2006:8, præmis 112.

⁽⁵⁶⁾ Sag C-222/04 Cassa di Risparmio di Firenze SpA m.fl. EU:C:2006:8, præmis 114.

⁽⁵⁷⁾ Se betragtning 87 og 88.

⁽⁵⁸⁾ Sag C-39/94 SFEI m.fl. EU:C:1996:285, præmis 60; sag C-342/96 Spanien mod Kommissionen EU:C:1999:210, præmis 41.

⁽⁵⁹⁾ Kendelsen, præmis 917.

⁽⁶⁰⁾ Kendelsen, præmis 928.

et tab, og hvorvidt disse tab havde direkte forbindelse til ophævelsen af incitamentsordningen. Med hensyn til erstatningen for den øgede pris på sukker udtalte voldgiftsretten f.eks. ⁽⁶¹⁾: »Det er blevet bevist, at sagsøgerne har lidt et tab, og at der er en årsagssammenhæng mellem ophævelsen af incitamenterne og tabet. Der er ingen tvivl om, at sagsøgerne som følge af ophævelsen af råmaterialeordningen måtte betale en højere pris for det sukker, de købte efter februar 2005.«

- (95) I lyset af disse betragtninger er det klart, at Rumænien ved at gennemføre eller fuldbyrde kendelsen tilkender sagsøgerne et beløb, som svarer nøjagtigt til de fordele, de ville have haft med den ophævede EGO 24-ordning fra det øjeblik, den blev ophævet, (22. februar 2005) og indtil det fastsatte udløbstidspunkt (1. april 2009). Mere præcist vil gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen godtgøre told, der blev opkrævet på importeret sukker og andre råmaterialer mellem den 22. februar 2005 og den 31. marts 2009, samt told, der blev opkrævet på importeret sukker, som sagsøgerne ikke ville skulle betale, hvis de havde haft mulighed for at lagre sukker, før EGO 24-ordningerne skulle have været udløbet den 31. marts 2009. Endvidere tilkendte voldgiftsretten også rente og erstatning for den mistede evne til at etablere lagre af sukker og tabt fortjeneste for at sikre, at sagsøgerne ville få tilkendt et beløb, som svarer til det, de ville have fået med den ophævede ordning, og at de blev stillet i den position, de »efter al sandsynlighed« ville have været i ⁽⁶²⁾. Gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen genopretter den situation, sagsøgerne efter al sandsynlighed ville have været i, hvis EGO 24-ordningen aldrig var blevet ophævet.
- (96) Dermed giver gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen sagsøgerne en økonomisk fordel, som de ellers ikke ville kunne opnå på markedet. For det første udgør omkostningerne til råmaterialer som input til færdigvarer almindelige driftsudgifter for virksomheder, og at fritage dem for en del af deres almindelige driftsudgifter giver dem en særlig fordel. At give sagsøgerne erstatning for tabt fortjeneste, fordi de skulle afholde deres egne driftsudgifter, udgør for det andet også en økonomisk fordel, som de ikke ville have opnået under sædvanlige markedsbetingelser og uden kendelsen. Under sædvanlige markedsbetingelser ville virksomheden selv skulle betale omkostninger, som hænger sammen med dens økonomiske aktivitet, og ville derfor ikke have haft denne fortjeneste. For det tredje udgør det en særskilt og yderligere fordel at tilkende renter til sagsøgerne for betalinger, som de angiveligt var berettigede til, men som i sig selv må anses for at give dem en fordel. Under sædvanlige markedsbetingelser og uden kendelsen ville virksomheden skulle betale sine almindelige driftsudgifter selv, den ville ikke have haft den tabte fortjeneste, og den ville derfor ikke have fået rente på denne kapital. Ved at ophæve EGO 24-ordningen genoprettede Rumænien faktisk de normale konkurrencevilkår på det marked, som sagsøgerne virker på, og ethvert forsøg på at godtgøre sagsøgerne for konsekvenserne af ophævelsen af EGO 24-incitamenterne giver dem en fordel, som de ikke ville have haft under disse sædvanlige markedsbetingelser.
- (97) Sagsøgernes forsøg på at adskille tilkendelsen af erstatning fra ophævelsen af EGO 24-incitamenterne er ikke overbevisende. Sagsøgerne gør gældende: »[I] denne sag konkluderede ICSID-retten, at beslutningen om at overholde EU's statsstøtteregler opfyldte Rumæniens forpligtelser i henhold til investeringsaftalen, og tilkendte ikke erstatning til sagsøgerne på dette grundlag. I stedet tilkendte ICSID-retten erstatning for den rumænske stats forseelser, da den opretholdt forpligtelser, der havde tilknytning til EGO 24, efter ophævelsen af ordningen, og manglende gennemsigtighed over for investorerne.«
- (98) Denne beskrivelse af kendelsen er ikke rigtig og tager under alle omstændigheder ikke højde for virkningerne af at gennemføre/fuldbyrde kendelsen. Det er allerede blevet påpeget, at voldgiftsretten mente, at de påståede overtrædelser af investeringsaftalen alle skyldtes »den førtidige ophævelse af incitamenterne eller i direkte forbindelse med denne førtidige ophævelse« ⁽⁶³⁾, og tilkendte erstatning for tab, der var en direkte følge af ophævelsen af incitamentsordningen. Voldgiftsretten blev også citeret for at sige følgende ⁽⁶⁴⁾: »[V]ed at ophæve incitamenterne i EGO 24 før den 1. april 2009 handlede Rumænien ikke urimeligt eller i ond tro (bortset fra, at [Rumænien] handlede urimeligt ved at opretholde investorernes forpligtelser efter ophævelse af incitamenterne). Rettens flertal konkluderer imidlertid, at Rumænien krænkede sagsøgernes berettigede forventninger om, at disse incitament ville være gældende i væsentligt samme form frem til den 1. april 2009. Rumænien har heller ikke handlet gennemsigtigt, idet sagsøgerne ikke i god tid blev underrettet om, at ordningen ville blive ophævet før den fastsatte udløbsdato. Derfor finder voldgiftsretten, at Rumænien har undladt at »sikre retfærdig og rimelig behandling« af sagsøgernes investeringer som anført i artikel 2, stk. 3, i investeringsaftalen.«

⁽⁶¹⁾ Kendelsen, præmis 953.

⁽⁶²⁾ Betragtning 27 indeholder en beskrivelse af de skyldige beløb i medfør af kendelsen.

⁽⁶³⁾ Kendelsen, præmis 928.

⁽⁶⁴⁾ Kendelsen, præmis 872.

- (99) I lyset af denne konklusion kan det ikke gøres gældende, som sagsøgerne gør, at voldgiftsretten fandt, at Rumæniens beslutning om at overholde EU's statsstøtteregler ved at ophæve EGO 24 ikke var i strid med investeringsaftalen, eller at den ikke tilkendte erstatning på det grundlag ⁽⁶⁵⁾. Kommissionen bemærker, at voldgiftsretten som begrundelse for sin afgørelse om at tilkende erstatning for den mistede evne til at etablere lagre samt tab af fortjeneste kun henviste til sagsøgernes tab som følge af ophævelse af EGO 24-incitamenterne ⁽⁶⁶⁾. Det skal især bemærkes, at voldgiftsretten ikke henviste til eller tilkendte yderligere erstatning for sin konklusion om, at Rumænien handlede urimeligt ved at opretholde investorernes forpligtelser i medfør af EGO 24 og ved ikke at handle gennemsigtigt.

Økonomisk fordel (2): Erstatning og statsstøtte

- (100) I modsætning til hvad sagsøgerne gør gældende, er forekomsten af en fordel heller ikke udelukket af det faktum, at betalingen af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, ved gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen medfører betaling af skadeserstatning. Det centrale spørgsmål her er, hvorvidt principperne i Domstolens Asteris-dom ⁽⁶⁷⁾ finder anvendelse på den foreliggende sag. I sin dom i Asteris-sagen udtalte Domstolen, at statsstøtte »i retlig henseende er afgørende forskellig fra erstatning, som de nationale myndigheder i givet fald måtte blive tilpligtet at betale til private for tab, de har påført dem« ⁽⁶⁸⁾. Sagsøgerne gør gældende, at denne sag falder direkte ind under denne retspraksis, og at ethvert forsøg fra Kommissionens side på at skelne mellem denne og Asteris-sagen ikke er overbevisende. Kommissionen er ikke enig i denne holdning.
- (101) Kommissionen bemærker først og fremmest, at Asteris-sagen havde en noget anden baggrund end denne sag. I Asteris-sagen afsagde Domstolen dom efter en anmodning om præjudiciel afgørelse fra en græsk domstol, hvor Domstolen blev bedt om at udtale sig om, hvorvidt domstolene i en medlemsstat er kompetente til at behandle enkeltpersoners erstatningskrav mod nationale myndigheder som følge af, at støtte i forbindelse med den fælles landbrugspolitik ikke var blevet udbetalt. Den manglende udbetaling af støtten skyldtes ikke, at de græske myndigheder ikke havde overholdt deres løfte om at give støtten, men en teknisk fejl i en forordning fra Kommissionen. De berørte virksomheder havde allerede anlagt erstatningssag mod Kommissionen ved Domstolen, som havde afvist den som ubegrundet. Som svar på anmodningen om en præjudiciel afgørelse fastslog Domstolen i sin dom, at fordi den tidligere havde afvist erstatningssagen mod Kommissionen, ville en erstatningssag mod den græske stat skulle anlægges på et andet grundlag end den afviste sag mod Kommissionen, dvs. en retsstridig handling, som de græske myndigheder selv er ansvarlige for. Det skal især bemærkes, at Domstolen ikke anførte, at tilkendelse af erstatning svarende til et ulovligt statsstøttebeløb, som var blevet lovet, men ikke udbetalt, ikke i sig selv ville udgøre statsstøtte. Det følger dermed ikke af Asteris-sagen, at enhver tilkendelse af erstatning automatisk ligger uden for Unionens statsstøttereglers anvendelsesområde, hvilket sagsøgerne synes at mene. I sager omhandlede erstatningsansvar som følge af nationale myndigheders retsstridige adfærd er det snarere sådan, at en virksomhed ikke får en fordel, hvis erstatningen blot tilkendes for at give skadelidte det, denne er berettiget til, ligesom enhver anden virksomhed ville få i henhold til de almindelige civile retlige regler i den pågældende medlemsstat. Erstatning, som tilkendes i medfør af disse almindelige civile retlige regler, er ikke statsstøtte, fordi den ikke stiller skadelidte i en bedre position end før udbetaling af erstatningen.
- (102) Hvis erstatning skal falde uden for EU's statsstøtteregler i medfør af Asteris-dommen, skal den for det andet være baseret på en generel erstatningsregel ⁽⁶⁹⁾. I den foreliggende sag blev erstatningen tilkendt sagsøgerne på grundlag af en investeringsaftale mellem EU's medlemsstater, som efter Kommissionens mening blev ugyldig, da Rumænien tiltrådte Unionen. Kommissionen har hele tiden haft den holdning, at bilaterale investeringsaftaler mellem EU's medlemsstater som den, sagsøgerne baserer deres krav på ⁽⁷⁰⁾, er i strid med EU-retten, fordi de er uforenelige med

⁽⁶⁵⁾ Voldgiftsretten konkluderede, at ophævelsen af EGO 24-incitamenterne krænkede sagsøgernes berettigede forventninger, før den overhovedet vurderede, om Rumæniens handlinger var rimelige eller gennemsigtige (kendelsen, præmis 725, 726; rimelighed og gennemsigtighed blev kun omtalt i henholdsvis præmis 727 ff. og 837 ff.). Der er derfor ikke grundlag for at gøre gældende, som sagsøgerne foreslår, at voldgiftsrettens konklusion om, at investeringsaftalen blev overtrådt, tog udgangspunkt i, at det var urimeligt at opretholde investorernes forpligtelser i medfør af EGO 24, eller i, at Rumæniens handlinger ikke var tilstrækkeligt gennemsigtige.

⁽⁶⁶⁾ Kendelsen, præmis 953, 961, 971, 984, 1 016, 1 020, 1 136.

⁽⁶⁷⁾ Forenede sager 106/87 til 120/87 Asteris, EU:C:1988:457.

⁽⁶⁸⁾ Forenede sager 106/87 til 120/87 Asteris, EU:C:1988:457, præmis 23.

⁽⁶⁹⁾ Se Kommissionens beslutning af 16. juni 2004 om Nederlandenes støtte til Akzo-Nobel med henblik på at formindske transporten af klor (sag N 304/2003), resumé i EUT C 81 af 2.4.2005, s. 4; se også Kommissionens beslutning af 20. december 2006 om Nederlandenes støtte til flytning af autodemonteringsvirksomheden Steenbergen (sag N 575/05), resumé i EUT C 80 af 13.4.2007, s. 1.

⁽⁷⁰⁾ Af samme grunde ville Kommissionen også betragte de bilaterale investeringsaftaler mellem EU's medlemsstater som ugyldige som grundlag for voldgiftssagen, jf. fodnote 53 i begæringen.

bestemmelserne i EU's traktater, og derfor bør betragtes som ugyldige ⁽⁷¹⁾. Kommissionen har gentagne gange givet udtryk for denne holdning over for medlemsstaterne, herunder de pågældende medlemsstater.

- (103) For det tredje bemærker Kommissionen, at formålet med kendelsen er at godtgøre sagsøgerne for de incitamenter, som Rumænien havde lovet dem i medfør af EGO 24 (ændret ved EGO 75), men som efter krav fra Unionen skulle ophæves for at afslutte forhandlingerne om tiltrædelse af Unionen. I modsætning til Asteris-sagen kræver sagsøgerne i denne sag dermed erstatning, fordi de blev nægtet incitamenter, som Rumænien lovede at give dem i strid med sine forpligtelser i henhold til artikel 64 i Europaafalen og lov nr. 143/1999 som fortolket i det rumænske konkurrenceråds afgørelse nr. 244/2000 om ikke at tildele ulovlig statsstøtte. Som generaladvokat Ruiz-Jarabo Colomer imidlertid har forklaret ⁽⁷²⁾, vil tilkendelse af erstatning svarende til det støttebeløb, der skulle udbetales, udgøre indirekte støtte, som er fundet ulovlig og uforenelig med fællesmarkedet. Retten har fulgt denne linje og afgjort, at skadesløsholdelsesklausuler for tilbagesøgning af statsstøtte udgør statsstøtte ⁽⁷³⁾. Endvidere udtalte Domstolen i Lucchini-dommen, at en national domstol ikke kan anvende den nationale ret, hvis det ville »hindre anvendelse af fællesskabsretten, da den ville gøre det umuligt at tilbagesøge en statsstøtte, der er tildelt i strid med fællesskabsretten« ⁽⁷⁴⁾.
- (104) Sagsøgernes forsøg på at skelne mellem disse sager og den foreliggende sag er ikke overbevisende. Det afgørende er ikke, at de omstændigheder, der ligger til grund for de andre sager, er forskellige fra denne sag, men det princip, som ligger til grund for disse sager, nemlig at den nationale ret, herunder i forbindelse med skadeserstatning, ikke kan anvendes, hvis det ville hindre anvendelsen af EU's statsstøtteregler og i sidste ende betyde, at der ville blive ydet ulovlig statsstøtte. I lyset af dette fritager Asteris-sagen ikke erstatning, der tilkendes som kompensation for tilbagesøgning af ulovlig statsstøtte eller manglende udbetaling af ulovlig statsstøtte. Kommissionen mener, at samme princip finder anvendelse, hvis erstatningsansvaret stammer fra en aftale indgået i henhold til en international aftale mellem to medlemsstater (som f.eks. en bilateral investeringsaftale mellem to EU-medlemsstater), som giver anledning til statsstøtte. Hvis en medlemsstat anvender en aftale indgået mellem to medlemsstater, som hindrer anvendelse af EU-retten, skal den pågældende medlemsstat fortsat anvende EU-retten, eftersom EU's primære ret, som f.eks. traktatens artikel 107 og 108, har forrang for medlemsstatens internationale forpligtelser.
- (105) Sagsøgernes påstand om, at der aldrig er truffet nogen gyldig formel afgørelse om, at EGO 24 udgør ulovlig statsstøtte, eller at incitamenterne var uforenelige med det indre marked, er irrelevant i denne henseende, eftersom det er gennemførelsen/fuldbyrdelsen af kendelsen og ikke investeringsincitamenterne, der blev lovet i EGO 24, som er den anfægtede foranstaltning og danner grundlag for denne afgørelse. I betragtning af at EGO 24 blev ophævet den 22. februar 2005, og at der ikke blev udbetalt nogen støtte i henhold til den lovgivning efter denne dato, kunne hverken det rumænske konkurrenceråd eller Kommissionen konkludere i en formel afgørelse, at EGO 24 gav anledning til uforenelig statsstøtte i perioden 22. februar 2005 til 1. april 2009, hvilket er den periode, som sagsøgerne får erstatning for i medfør af kendelsen.
- (106) Af den grund er der heller ikke behov for, at Kommissionen træffer en formel afgørelse om, at der foreligger statsstøtte i sager, hvor en national domstol eller en voldgiftsret pålægger en medlemsstat at betale erstatning for afskaffelse af en støtteforanstaltning. Traktatens artikel 107, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod statsstøtte »under enhver tænkelig form«. Foranstaltningens form er derfor irrelevant for spørgsmålet om, hvorvidt den giver virksomheden en økonomisk fordel ⁽⁷⁵⁾. Hvis der derfor ydes statsstøtte ved gennemførelse eller fuldbyrdelse af en

⁽⁷¹⁾ Se kommissær De Gucht's svar på parlamentarisk spørgsmål O-000043/2013/rev.1, hvori han udtalte følgende: »Kommissionen er enig i, at bilaterale investeringsaftaler (BIT) mellem EU's medlemsstater ikke er forenelige med EU-retten«, forhandlinger i plenarforsamlingen den 22. maj 2013. Se også Kommissionens tjenestegrenes arbejdsdokument af 3. februar 2012 om kapitalbevægelser og investeringer i EU — Kommissionens tjenestegrenes rapport om markedsovervågning, SWD(2012) 6 final, side 13. Se også Kommissionens tjenestegrenes arbejdsdokument af 15. april 2013 om kapitalens frie bevægelighed i EU, SWD(2013) 146 final, side 11 og 14; Kommissionens tjenestegrenes arbejdsdokument af 18. marts 2014 om kapitalens frie bevægelighed i EU, SWD(2014) 115 final, side 12; og Europa-Kommissionen, Monitoring activities and analysis, Bilateral Investment Treaties between EU Member States (intra-EU BITs) 2012, på: http://ec.europa.eu/internal_market/capital/analysis/monitoring_activities_and_analysis/index_en.htm.

⁽⁷²⁾ Forslag til afgørelse af 28. april 2005 i forenede sager C-346/03 og C-529/03 Atzori ECLI:EU:C:2005:256, præmis 198.

⁽⁷³⁾ Sag T-384/08 Elliniki Nafpigokataskevastiki AE Chartofylakeiou mod Kommissionen EU:T:2011:650, og sag T-565/08 Corsica Ferries mod Kommissionen EU:T:2012:415, præmis 23, 114 og 120-131. Se analogt hermed også sag C-111/10 Kommissionen mod Rådet EU:C:2013:785, præmis 44.

⁽⁷⁴⁾ Sag C-119/05 Lucchini EU:C:2007:434, præmis 59.

⁽⁷⁵⁾ Sag C-280/00 Altmark Trans EU:C:2003:415, præmis 84.

dom eller en kendelse, hvilket Kommissionen mener er tilfældet med kendelsen, er det i forbindelse med denne gennemførelse eller fuldbyrdelse, at Kommissionen skal bevise, at de kumulative betingelser i traktatens artikel 107, stk. 1, er opfyldt, og at støtten er forenelig med det indre marked.

- (107) Kommissionen minder under alle omstændigheder om, at det rumænske konkurrenceråd, flere fælles holdninger og den rumænske regering i forbindelse med ophævelsen af EGO 24 alle konkluderede, at EGO 24 gav anledning til ulovlig statsstøtte i henhold til Europaaftalen, afgørelse nr. 4/2000 truffet af Associeringsrådet EU-Rumænien, lov nr. 143/1999 og fællesskabsretten. Endvidere er det rumænske konkurrenceråds afgørelse nr. 244/2000 aldrig blevet anfægtet eller annulleret. Den blev kun ignoreret af den rumænske lovgiver ved vedtagelsen af EGO 75 i strid med bestemmelserne i lov nr. 143/1999 om statsstøtte og dermed i strid med forpligtelserne i henhold til Europaftalen og afgørelse nr. 4/2000 truffet af Associeringsrådet EU/Rumænien. Unionen insisterede derefter i tiltrædelsesforhandlingerne på, at Rumænien skulle efterkomme afgørelsen, sine forpligtelser i henhold til Europaftalen og fællesskabsretten, hvilket Rumænien gjorde ved at ophæve EGO 24.
- (108) Af ovenstående grunde konkluderer Kommissionen, at udbetaling af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, ved gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen udgør en økonomisk fordel for sagsøgerne, som de ikke ville have opnået under sædvanlige markedsbetingelser.

Selektivitet

- (109) Det er ikke alle foranstaltninger, som giver en virksomhed en økonomisk fordel, der udgør statsstøtte, men kun foranstaltninger, som selektivt giver visse virksomheder eller kategorier af virksomheder eller visse økonomiske sektorer en økonomisk fordel.
- (110) Kendelsen giver kun sagsøgerne erstatning. Ved at betale den erstatning, enten ved gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen, giver Rumænien derfor kun sagsøgerne en fordel. Foranstaltningen er derfor selektiv.
- (111) Ifølge Asteris-dommen vil erstatning for tab ikke selektivt være til fordel for en enkelt virksomhed, i det omfang erstatningen tilkendes i henhold til en generel lovregel om statens erstatningsansvar, som alle enkeltpersoner kan støtte ret på, så den udelukker, at erstatning, der ydes, giver en selektiv fordel til visse grupper i samfundet. Den anfægtede foranstaltning, som følger af anvendelsen af bestemmelserne i investeringsaftalen, opfylder af alle ovenstående årsager ikke dette krav.
- (112) For det første giver investeringsaftalen kun denne erstatningsret til en vis gruppe investorer, dvs. investorer i de to medlemsstater, der er omfattet af investeringsaftalen, nemlig Sverige og Rumænien. Dermed var det ikke EU-investorer i en tilsvarende stilling, som kunne kræve erstatning på grundlag af den investeringsaftale svarende til de incitamenter, der var blevet lovet i den ophævede EGO 24-støtteordning, men kun investorer af en bestemt nationalitet. I det omfang betaling af erstatning tilkendt en investor i medfør af en bilateral investeringsaftale giver en fordel, er fordelene dermed selektiv. Hvad angår sagsøgernes påstand om, at Kommissionen tidligere havde anerkendt fordele, som gives i medfør af bilaterale investeringsaftaler (se betragtning 66), er den udtalelse, som sagsøgerne henholder sig til, slet ikke fra Kommissionen, men et uddrag fra en undersøgelse udført af en ekstern leverandør for temaafdelingen i Europa-Parlamentets Generaldirektorat for Eksterne Politikker. For det andet, for at fjerne enhver tvivl om ophævet til de holdninger, der udtrykkes i denne undersøgelse, indeholder den en ansvarsfraskrivelse, som angiver, at de kun kan tilskrives forfatteren, og at de ikke afspejler Europa-Parlamentets officielle holdning. Udtalelsen fra rapporten kan ikke tilskrives Kommissionen og er irrelevant for den foreliggende sag.
- (113) For det andet kompenserer den anfægtede foranstaltning sagsøgerne for ophævelse af investeringsincitamenter, som i sig selv er selektive. De incitamenter, der blev givet med EGO 24, var kun tilgængelige for virksomheder, som investerede i visse regioner. Derfor bør den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, i sig selv betragtes som selektiv, eftersom den svarer til de fordele, der blev lovet i den ophævede EGO 24.
- (114) Kommissionen mener under alle omstændigheder, at den investeringsaftale, som voldgiftsretten tilkendte erstatning på baggrund af, blev ugyldig, da Rumænien tiltrådte Unionen, hvilket betyder, at den ikke kan anses for at danne grundlag for en generel retsregel vedrørende statens erstatningsansvar, som alle investorer kan støtte ret på.
- (115) Af alle ovenstående grunde konkluderer Kommissionen, at gennemførelsen eller fuldbyrdelsen af kendelsen giver sagsøgerne en selektiv fordel.

Statsmidler

- (116) Kun fordele, der tildeles direkte eller indirekte gennem statsmidler, kan udgøre statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1. I den foreliggende sag har Rumænien allerede delvist gennemført kendelsen ved at modregne en del af den erstatning, som voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, i skat, som en af sagsøgerne skyldte den rumænske stat. Den af retten udpegede eksekutor har endvidere beslaglagt midler fra statens konti for at indfri sagsøgernes udestående krav i henhold til kendelsen. Direkte betalinger fra statsbudgettet, afkald på statslige indtægter ved at afskrive skyldig skat eller overførsel af andre statslige aktiver (såsom aktier i andre virksomheder eller overførsel af beslaglagte aktiver) til sagsøgerne, uanset om disse er frivillige eller påbudt af retten, skal alle betragtes som værende finansieret med statsmidler.

Tilregnelser til staten

- (117) Hvis en selektiv fordel skal udgøre støtte som omhandlet i traktatens artikel 107, stk. 1, skal den kunne tilregnes staten⁽⁷⁶⁾. I den foreliggende sag gør sagsøgerne gældende, at eftersom gennemførelsen af kendelsen er »en automatisk og ufrivillig konsekvens af Rumæniens forpligtelser i medfør af ICSID-konventionen, kan den helt klart ikke tilregnes staten og dermed ikke udgøre statsstøtte«. Det centrale i sagsøgernes argument er, at fordi Rumænien er underlagt en forpligtelse i henhold til folkeretten til at gennemføre kendelsen, kan det ikke tilregnes staten. Kommissionen er ikke enig i denne argumentation og mener af følgende grunde, at foranstaltningen kan tilregnes Rumænien.
- (118) Kommissionen bemærker først og fremmest, at Rumæniens frivillige indgåelse af investeringsaftalen, og navnlig artikel 7 deri, skabte betingelserne for den selektive fordel, der følger af kendelsen, som forklaret i betragtning 110 ff.
- (119) Hvis Rumænien frivilligt gennemfører kendelsen ved at betale den erstatning, som voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, er der endvidere ikke nogen tvivl om, at denne handling kan tilskrives den rumænske stat. Det er under alle omstændigheder tilfældet for den del af erstatningen, der blev tildelt sagsøgerne, som Rumænien modregnede i skat, som en af sagsøgerne, nemlig S.C. European Food S.A., skyldte de rumænske myndigheder. Det er også tilfældet med Rumæniens frivillige betaling af den udestående erstatning tilkendt af voldgiftsretten.
- (120) Endelig kan enhver handling foretaget af Rumæniens statslige organer tilregnes Rumænien. Disse statslige organer omfatter medlemsstatens regering og andre offentlige myndigheder. En stats nationale domstole samt eksekutorer udpeget af retten og fogeder betragtes også som statslige organer og er derfor i henhold til EU-traktatens artikel 4, stk. 3, forpligtet til at samarbejde loyalt med Unionen. Derfor kan nationale domstoles samt eksekutorers og fogeders handlinger også tilregnes den rumænske stat, så hvis Rumænien skal godtgøre sagsøgerne i henhold til kendelsen i medfør af sine domstoles eller eksekutorers og fogeders handling, kan den handling også tilskrives den rumænske stat. I EU-lovgivningen anerkendes kun en begrænset undtagelse fra dette tilregnelhedsprincip: En foranstaltning kan ikke tilskrives en medlemsstat, hvis medlemsstaten i henhold til EU-retten er forpligtet til at gennemføre foranstaltningen uden nogen skønsbeføjelse. I det tilfælde udspringer foranstaltningen af en retsakt vedtaget af EU-lovgiveren og kan ikke tilregnes staten. Det bestrides imidlertid ikke, at Rumænien ikke i henhold til EU-retten er forpligtet til at gennemføre kendelsen. En beslutning om at gennemføre eller fuldbyrde kendelsen, uanset om den er truffet af den rumænske regering eller Rumæniens nationale domstole, kan dermed tilskrives den rumænske stat.
- (121) I lyset af ovenstående konkluderer Kommissionen, at foranstaltningen kan tilskrives Rumænien.

Konkurrencefordrejning og påvirkning af samhandelen

- (122) Statsstøtte anses for at fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene, når det er sandsynligt, at den vil forbedre støttemodtagerens position i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med⁽⁷⁷⁾. Af praktiske grunde antages der således at være tale om konkurrencefordrejning i henhold til artikel 107 i traktaten, når staten giver en virksomhed en økonomisk fordel i en liberaliseret sektor, hvor den er eller kan være i konkurrence. En fordel, som gives til en virksomhed, og som fordrejer konkurrencen, vil normalt også kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. Samhandelen mellem medlemsstaterne påvirkes, når en foranstaltning styrker den støtte-modtagende virksomheds stilling i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med i samhandelen inden for Fællesskabet⁽⁷⁸⁾.

⁽⁷⁶⁾ Sag T-351/02 Deutsche Bahn AG mod Kommissionen EU:T:2006:104, præmis 101.

⁽⁷⁷⁾ Sag 730/79 Phillip Morris EU:C:1980:209, præmis 11. Forenede sager T-298/97 til T-312/97 m.fl. Alzetta, EU:T:2000:151, præmis 80.

⁽⁷⁸⁾ Sag T-288/97 Friulia Venezia Giulia EU:T:2001:115, præmis 41.

- (123) Kommissionen har allerede konkluderet (se betragtning 81 ff.), at sagsøgerne tilsammen udgør én økonomisk enhed, som udgør den relevante virksomhed med henblik på anvendelsen af statsstøttere reglerne. Denne virksomhed er aktiv på et liberaliseret marked og konkurrerer med andre virksomheder. Kommissionen har også konkluderet, at betaling af erstatning til sagsøgerne, enten ved at gennemføre eller fuldbyrde kendelsen, ville styrke deres stilling i forhold til andre virksomheder, som de konkurrerer med, og som ikke har modtaget tilsvarende kompensation for inddragelse af ulovlig statsstøtte. Den erstatning, der tilkendes i kendelsen, er baseret på et beløb, der svarer til den told, der blev opkrævet på råmaterialerne, tab af fortjeneste og rente på det samlede erstatningsbeløb. Omkostningerne til råmaterialer som input til færdigvarer udgør almindelige driftsudgifter for virksomheder. At fritage dem for en del af deres almindelige driftsudgifter giver dem en særlig konkurrencemæssig fordel, ligesom at godtgøre sagsøgerne for tab af fortjeneste og betaling af rente. Sagsøgerne beskæftiger sig med fremstilling af fødevarerprodukter, mølleriprodukter og plastemballage. Der findes et liberaliseret marked for alle disse produkter, så hvis sagsøgerne får en fordel, er det sandsynligt, at det vil fordreje konkurrencen. I betragtning af at de produkter, som sagsøgerne primært fremstiller, kan og bliver handlet mellem medlemsstaterne, er det klart, at hvis sagsøgerne får en fordel, er det sandsynligt, at det også vil påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- (124) Kommissionen bemærker, at sagsøgernes argumenter for, at konkurrencen ikke fordrejes, blot er en gentagelse af påstande om, at Micula-brødrene ikke kan betragtes som virksomheder, og at gennemførelsen af kendelsen ikke ville give sagsøgerne en fordel. Begge påstande er allerede blevet behandlet indgående ovenfor (se betragtning 81 ff. og 92 ff.) og kræver ikke yderligere kommentarer.

Konklusion

- (125) Af ovenstående grund mener Kommissionen, at betaling af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, udgør statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 107, stk. 1.

7.2. Anvendelsen af statsstøttere reglerne påvirker ikke rettigheder og forpligtelser, som er beskyttet af traktatens artikel 351

- (126) I traktatens artikel 351 hedder det, at »[d]e rettigheder og forpligtelser, der følger af konventioner, som (...) for tiltrædende medlemsstats vedkommende er indgået mellem på den ene side en eller flere medlemsstater og på den anden side et eller flere tredjelande, berøres ikke af bestemmelserne i traktaterne«. I den foreliggende sag støtter sagsøgerne ret på de rettigheder og forpligtelser, der er fastlagt i investeringsaftalen.
- (127) Det fremgår klart af ordlyden af traktatens artikel 351, at den ikke finder anvendelse i denne sag, eftersom investeringsaftalen er en aftale mellem to EU-medlemsstater, Sverige og Rumænien, og ikke en aftale »mellem på den ene side en eller flere medlemsstater og på den anden side et eller flere tredjelande«. Derfor påvirker anvendelsen af statsstøttere reglerne i denne sag ikke rettigheder og forpligtelser, som er beskyttet af traktatens artikel 351.
- (128) I denne forbindelse minder Kommissionen om, at der er forskellige EU-regler, der gælder for bilaterale investeringsaftaler mellem EU-medlemsstater på den ene side og bilaterale investeringsaftaler mellem en EU-medlemsstat og et tredjeland på den anden side. Med hensyn til bilaterale investeringsaftaler mellem EU-medlemsstater mener Kommissionen, at disse aftaler er i strid med EU-retten, uforenelige med bestemmelserne i traktaterne og derfor bør betragtes som ugyldige. I modsætning dertil er bilaterale investeringsaftaler mellem en EU-medlemsstat og et tredjeland underlagt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1219/2012 ⁽⁷⁹⁾ om indførelse af overgangsordninger for bilaterale investeringsaftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande, indtil disse aftaler gradvis erstattes af EU-aftaler om samme genstand, i lyset af Unionens enekompetence med hensyn til den fælles handelspolitik, som direkte udenlandske investeringer falder ind under ⁽⁸⁰⁾.
- (129) Rumænien er også part i den multilaterale ICSID-konvention, som den tiltrådte før tiltrædelsen til Unionen. Eftersom ingen tredjelande, der er part i ICSID-konventionen, er part i den bilaterale investeringsaftale, der er omhandlet i denne sag, er artikel 351 ikke relevant for sagen.

⁽⁷⁹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1219/2012 af 12. december 2012 om indførelse af overgangsordninger for bilaterale investeringsaftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande (EUT L 351 af 20.12.2012, s. 40).

⁽⁸⁰⁾ Traktatens artikel 3, stk. 1, litra e).

7.3. Ny støtte

- (130) I henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, er statsstøtte i princippet uforeneligt med det indre marked. Medmindre Kommissionen erklærer en støtteforanstaltning forenelig med det indre marked, må medlemsstaterne ikke iværksætte statsstøtteforanstaltninger. Ifølge traktatens artikel 108, stk. 3, skal en medlemsstat underrette Kommissionen om enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger og må ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før Kommissionen har truffet en endelig afgørelse om foreneligheden med det indre marked.
- (131) Forpligtelsen til ikke at gennemføre en støtteforanstaltning, før Kommissionen har truffet en endelig afgørelse om foreneligheden, gælder naturligvis for støtteforanstaltninger, der gennemføres efter, at traktaten er trådt i kraft for den pågældende medlemsstat. Traktaten trådte i kraft den 1. januar 2007 for Rumænien.
- (132) Sagsøgerne bestrider, at gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen ville udgøre »ny statsstøtte« i henhold til artikel 1, litra c), i forordning (EF) nr. 659/1999. De gør gældende, at, selv om Kommissionens vurdering er korrekt, hvilket ikke er tilfældet, og gennemførelsen eller fuldbyrdelsen af kendelsen ville udgøre støtte, ville datoen for ydelse af støtten være den dato, hvor sagsøgerne første gang fik tildelt fordele i medfør af EGO 24, hvilket var i 2000 og 2002 og dermed før Rumæniens tiltrædelse til Unionen. Ifølge sagsøgerne er det allerseneste tidspunkt, der kunne betragtes som den dato, hvor støtten blev ydet, ikrafttrædelsesdatoen for investeringstraktaten, som kendelsen er baseret på, og som trådte i kraft i 2003.
- (133) Kommissionen er uenig med sagsøgerne og mener, at betaling af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, enten gennem gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen, udgør ny støtte og dermed skal underkastes den fulde statsstøttekontrolmekanisme, som er omhandlet i traktatens artikel 107 og 108. Ifølge Domstolens retspraksis skal støtte anses for at være ydet på det tidspunkt, hvor støttemodtageren har opnået ret til at modtage støtten i henhold til den gældende nationale ordning⁽⁸¹⁾. Hverken vedtagelsen af EGO 24 den 2. oktober 1998 eller klassificeringen af Ștei-Nucet, Bihor amt, som en ugunstigt stillet region i 10 år (fra den 1. april 1999) eller udstedelsen af certifikater som permanent investor til S.C. European Food S.A. (den 1. juni 2000) og S.C. Starmill S.R.L. og S.C. Multipack (den 17. maj 2002) gav sagsøgerne en ubetinget ret til at gøre brug af råmaterialeordningen frem til den 1. april 2009. Denne ret blev først givet til en virksomhed, som var berettiget til støtte under den ordning, der blev oprettet med EGO 24:
- under den oprindelige ordning, der blev oprettet med EGO 24: når agenturet for regional udvikling godkendte virksomhedens produktionssalgsskemaer, som viste, at den havde importeret råmaterialer til anvendelse i intern produktion, hvilket gav ret til refusion af opkrævet told⁽⁸²⁾, og
 - efter råmaterialeordningen i EGO 24 blev ændret til en fritagelse fra told i EGO 75: når en virksomhed, som er berettiget til støtte under ordningen, importerede råmaterialer til brug i den interne produktion og anmodede grænsekontrolmyndighederne om fritagelse på grundlag af behørig dokumentation.
- (134) Da den ordning, der blev oprettet med EGO 24, som ændret ved EGO 75, blev ophævet den 22. februar 2005, kunne ingen virksomhed få ret til støtte efter den dato i henhold til de nationale regler ved at importere råmaterialer til Rumænien til brug i intern produktion. Dermed stammer sagsøgernes krav om erstatning fra den rumænske stat kun fra kendelsen samt den nationale rumænske lovgivning, der giver kendelsen retsvirkning i Rumæniens nationale retsorden. Eftersom kendelsen blev afsagt og risikerer at blive gennemført eller fuldbyrdet efter Rumæniens tiltrædelse til Unionen, fik sagsøgerne først efter tiltrædelsen en ubetinget ret i henhold til rumænsk lov til at modtage den erstatning, voldgiftsretten havde tilkendt, som hidrørte fra ratificeringen af ICSID-konventionen, hvor den blev gennemført i Rumæniens nationale retsorden og dermed gav kendelsen retsvirkning i Rumæniens nationale retsorden.

⁽⁸¹⁾ Sag C-129/12 Magdeburger Mühlenwerke EU:C:2013:200, præmis 40.

⁽⁸²⁾ Der findes en engelsk oversættelse af den oprindelige bestemmelse om råmaterialeordningen (som er det investeringsincitament, hvis ophævelse gav anledning til tilkendelse af erstatning til sagsøgerne) i kendelsens præmis 148. Ifølge den oversættelse fastlægges det i artikel 6, stk. 1, litra b), at »Privately held companies, Romanian legal entities, as well as small or family business, authorised pursuant to the Decree-Law no. 54/1990 concerning the organisation and operation of free initiative-based economic activities that are headquartered and conduct business within the disadvantaged region, will be granted the following advantages for their new investments in the these regions: (...) refunds of customs duties on raw materials, spare parts and/or components necessary of achieving the investor's own production in that region. The refunds will be made based on the approval by the regional development agencies of the companies' production sales documents. The funds necessary for the refund of the customs duties will be provided to the Agency for Regional Development from the Regional development Fund. In case of unprivileged regions belonging to two or more administrative-territorial units, the funds necessary for the refund of the customs duties will be provided by the National Agency for Regional Development from the National Development Fund [the »Raw Materials Incentive« or »Raw Materials Facility«].

- (135) Det er også vigtigt i denne forbindelse at bemærke, at kendelsen giver sagsøgerne en erstatning svarende til de fordele, de ville få med den ophævede råmaterialeordning i EGO 24 fra det øjeblik, den lovgivning blev ophævet (22. februar 2005), og indtil dens påståede fastsatte udløbsdato (1. april 2009). Denne periode løber over lidt mere end 49 måneder, og Rumænien var fuldgældigt medlem af Unionen i størstedelen af denne periode (27 måneder) og dermed direkte underlagt statsstøttereglerne i traktaten. Endvidere giver kendelsen sagsøgerne erstatning for den mistede evne til at etablere store lagre af sukker i 2009, idet det antages, at de dermed forbundne tab opstod mellem den 31. marts 2009 og den 1. juli 2010. Sagsøgerne led dermed alle disse påståede tab efter Rumæniens tiltrædelse til Unionen i 2007. Endelig tilkendte voldgiftsretten erstatning for tab af fortjeneste, hvor den tog højde for tab opstået mellem den 1. januar 2005 og den 31. august 2011. Denne periode løber over 80 måneder, og Rumænien var fuldgældigt medlem af Unionen i størstedelen af denne periode (56 måneder) og dermed direkte underlagt statsstøttereglerne i traktaten.
- (136) Endelig er EGO 24-ordningen ikke nævnt i bilag V, afsnit 2, nr. 1. i Rumæniens tiltrædelsesakt, som indeholder en udtømmende liste over statsstøtteforanstaltninger, der ville blive betragtet som eksisterende støtte ved Rumæniens tiltrædelse til Unionen ⁽⁸³⁾ ⁽⁸⁴⁾.
- (137) Det er irrelevant, at hverken tiltrædelsesakten eller traktaten fandt anvendelse på Rumænien på det tidspunkt, hvor Rumænien angiveligt misligholdte sine forpligtelse i henhold til investeringsaftalen ved at ophæve støtteordningen i EGO 24, eller da sagsøgerne anlagde sag under henvisning til investeringsaftalen ved voldgiftsretten. Sagsøgerne fik på ingen af disse tidspunkter en ubetinget ret til betaling af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte, som er den foranstaltning, der vurderes. Det var først, da voldgiftsretten konkluderede, at investeringsaftalens artikel 2, stk. 3, var blevet overtrådt, i sin kendelse af 11. december 2013, sammen med den rumænske lovgivning, der giver kendelsen retsvirkning i Rumæniens nationale retsorden, at sagsøgerne fik en ubetinget ret til erstatningen, som de kunne gøre gældende over for Rumænien. Denne dato var efter Rumæniens tiltrædelse til Unionen.
- (138) Sagsøgernes sag kan derfor ikke sammenlignes med Kommissionens afgørelse i sag N 380/04, som de henviser til. Sag N 380/04 vedrørte en kontrakt, der blev indgået mellem virksomheden Latvijas Gāze »LG« og Letland i 1997. Da der opstod en tvist mellem LG og Letland om sidstnævntes forpligtelser i henhold til kontrakten, blev der indledt en voldgiftssag i Stockholm i overensstemmelse med UNCITRAL-reglerne. Den nedsatte voldgiftsret besluttede den 19. juni 2003, at Letland skulle betale erstatning til LG for perioden 10. januar 2001 til 10. marts 2003. Letland efterkom ikke voldgiftskendelsen før tiltrædelsen til Unionen den 1. maj 2004 og underrettede Kommissionen om den planlagte gennemførelse af kendelsen efter tiltrædelsen. Kommissionen observerede i sin afgørelse, at erstatningspligten opstod på grundlag af kontrakten fra 1997, at den erstatning, som voldgiftsretten tilkendte, udelukkende vedrørte en periode før Letlands tiltrædelse, og at selve voldgiftskendelsen blev afsagt før Letlands tiltrædelse til Unionen. På dette grundlag konkluderede Kommissionen, at betaling af den erstatning, som voldgiftsretten tilkendte, blot udgjorde gennemførelse af en foranstaltning, som udelukkende fandt sted før tiltrædelsen, og at gennemførelse af voldgiftskendelsen fra 2003 ikke kunne betragtes som »ny støtte«. Endvidere påpeger Kommissionen i sin afgørelse i sag N 380/04, at den ikke vil foregribe analysen af mulige fremtidige betalinger i henhold til kontrakten, som vedrørte perioder før tiltrædelsen, hvilket betød, at den udelukkende henholdte sig til de specifikke kendsgerninger, som Letland havde oplyst.
- (139) I modsætning dertil er erstatningspligten opstået med kendelsen, som blev afsagt i 2013, den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, vedrører hovedsageligt perioden efter Rumæniens tiltrædelse til Unionen, og selve kendelsen blev afsagt næsten syv år efter Rumæniens tiltrædelse til Unionen. Endelig er den største forskel mellem afgørelsen i sag N 380/04 og den foreliggende sag, at der ikke i den tidligere sag var noget, der indikerede, at LG efter gennemførelse eller fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen fra 2003 ville modtage ulovlig statsstøtte, som Letland havde lovet at yde i strid med sine statsstøtteforpligtelser som kandidatland til tiltrædelse til Unionen.

⁽⁸³⁾ De tre kategorier af eksisterende støtte, der nævnes i tiltrædelsesakten, er:

- støtteforanstaltninger, der er trådt i kraft inden den 10. december 1994
- støtteforanstaltninger opregnet i tillægget til dette bilag

- støtteforanstaltninger, der inden tiltrædelsesdatoen er blevet vurderet af den nationale statsstøttekontrolmyndighed i den nye medlemsstat og fundet forenelige med gældende fællesskabsret, og som Kommissionen ikke har gjort indsigelse mod på grund af alvorlig tvivl om, hvorvidt foranstaltningen er forenelig med fællesmarkedet, jf. proceduren i stk. 2.

En beslutning om fuldbyrdelse af kendelsen er ikke omfattet af disse tre kategorier. Selv om det blev antaget, at gennemførelse af kendelsen blot genindfører sagsøgernes rettigheder i medfør af EGO 24, som om de relevante incitament er ikke var blevet ophævet før den fastsatte udløbsdato, ville denne retroaktive genindførelse stadig blive betragtet som »ny støtte« fra tidspunktet for Rumæniens tiltrædelse til Unionen.

⁽⁸⁴⁾ Se også forenede sager T-80/06 og T-182/09 Budapesti Erőmű EU:T:2012:65, præmis 54.

- (140) Kommissionen konkluderer derfor, at betaling af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, udgør ny støtte, og at foranstaltningen kun kan gennemføres, hvis og efter Kommissionen har godkendt den i overensstemmelse med statsstøttereglerne.

7.4. Ulovlighed i henhold til traktatens artikel 108, stk. 3

- (141) Rumænien har allerede betalt en del af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, ved at modregne en af sagsøgernes (S.C. European Food S.A.) skattegæld til den rumænske stat. Eftersom Rumænien ikke underrettede Kommissionen om den delvise gennemførelse af kendelsen, var det ulovligt og i strid med traktatens artikel 108, stk. 3, at gennemføre foranstaltningen. Yderligere betalinger af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte, enten ved gennemførelse eller fuldbyrdelse af kendelsen, som Kommissionen enten ikke er bekendt med, eller som foretages efter vedtagelsen af denne afgørelse, ville af samme grunde også være i strid med Rumæniens forpligtelse til at overholde traktatens artikel 108, stk. 3.

7.5. Forenelighed med det indre marked

- (142) Kommissionen minder først og fremmest om, at bevisbyrden hovedsageligt ligger hos medlemsstaten i forbindelse med vurderingen af en foranstaltnings forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107, stk. 2 og 3 ⁽⁸⁵⁾. I denne forbindelse minder Kommissionen også om, at en statsstøtteforanstaltning ikke kan erklæres forenelig med det indre marked, hvis den er i strid med andre særlige traktatbestemmelser ⁽⁸⁶⁾. Rumænien har indtil videre ikke fremlagt nogen argumenter, der begrundet foranstaltningen i henhold til traktatens artikel 107, stk. 2 og 3. For fuldstændighedens skyld mener Kommissionen ikke desto mindre, at det vil være hensigtsmæssigt at foretage en forenelighedsvurdering på eget initiativ.
- (143) Sagsøgerne gør gældende, at foranstaltningen udgør forenelig regional støtte. Kommissionen kan på grundlag af traktatens artikel 107, stk. 3, litra a) og c), betragte statsstøtte til fremme af den økonomiske udvikling i visse ugunstigt stillede områder i Unionen som forenelig med det indre marked. Betingelserne for at betragte støtte til fremme af den regionale udvikling som forenelig med det indre marked er beskrevet i retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte for 2014-2020. I betragtning 188 i disse retningslinjer forklares det, at de finder anvendelse på vurdering af foreneligheden af al regional støtte, der påtænkes tildelt efter den 30. juni 2014. Det betyder, at regional støtte, der er tildelt ulovligt, eller regional støtte, som påtænkes tildelt før den 1. juli 2014, skal vurderes i overensstemmelse med retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013 ⁽⁸⁷⁾.
- (144) Som forklaret i betragtning 134, fik sagsøgerne en ubetinget ret til støtten, da kendelsen blev afsagt den 11. december 2013, sammen med den rumænske lovgivning, der giver kendelsen retsvirkning i Rumæniens nationale retsorden, dvs. før ikrafttrædelsen af retningslinjerne for 2014-2020. Derfor bør betaling af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte, vurderes efter retningslinjerne for 2007-2013.
- (145) I disse retningslinjer beskriver Kommissionen, at regionalstøtte, der ydes med henblik på at nedbringe en virksomheds løbende udgifter, udgør driftsstøtte, som ikke vil blive betragtet som forenelig med det indre marked, medmindre den undtagelsesvis ydes for at afhjælpe handicap for virksomheder i ugunstigt stillede regioner, der falder ind under anvendelsesområdet for traktatens artikel 107, stk. 3, litra a) ⁽⁸⁸⁾.
- (146) I den foreliggende sag omfatter den erstatning, voldgiftsretten tildelte sagsøgerne, tab, som har direkte forbindelse til ophævelsen af EGO 24-incitamenterne, og har til formål at stille støttemodtageren i en position, som denne efter al sandsynlighed ville have været i, hvis EGO 24-incitamenterne ikke var blevet ophævet. Gennemførelsen af kendelsen genopretter i praksis den situation, sagsøgerne efter al sandsynlighed ville have været i, hvis Rumænien aldrig havde ophævet EGO 24. Eftersom de fordele, der blev givet med EGO 24, var knyttet til sagsøgernes faste udgifter og ikke en nyinvestering, udgjorde disse fordele driftsstøtte. Derfor udgør det driftsstøtte at stille støttemodtageren i den position, denne ville have været i, hvis EGO 24-incitamenterne ikke var blevet ophævet, og dermed godtgøre de tab, der er forbundet med ophævelsen. Som forklaret i betragtning 92 ff. reducerer betaling af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, i realiteten med tilbagevirkende kraft de driftsudgifter, de afholder i forbindelse med udøvelsen af deres økonomiske virksomhed under normale markedsbetingelser.

⁽⁸⁵⁾ Sag T-68/03 Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE mod Kommissionen EU:T:2007:253, præmis 34.

⁽⁸⁶⁾ Sag C-225/91 Matra mod Kommissionen EU:C:1993:239, præmis 41.

⁽⁸⁷⁾ Retningslinjer for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013 (EUT C 54 af 4.3.2006, s. 13).

⁽⁸⁸⁾ Retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013, punkt 76.

- (147) I henhold til punkt 76, 77 og 79 i retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013 er driftsstøtte normalt forbudt og kan kun undtagelsesvis ydes i de regioner, der er omhandlet i artikel 107, stk. 3, litra a), forudsat:
- at den er velbegrundet i kraft af dens bidrag til den regionale udvikling og dens karakter (målrettet)
 - at dens omfang står i forhold til de ulemper, den skal opveje
 - at den er af midlertidig karakter, reduceres i tidens løb og udfases, når de berørte regioner opnår reel konvergens med de mere velstående dele af EU
 - at den i princippet kun ydes til dækning af et sæt på forhånd afgrænsede støtteberettigede udgifter og er begrænset til en bestemt andel af disse udgifter
 - at medlemsstaten har forpligtet sig til at overholde detaljerede rapporteringsregler i retningslinjerne for 2007-2013's punkt 83.
- (148) Den økonomiske virksomhed, som drager fordel af gennemførelsen af kendelsen, udøves i et område, der falder ind under traktatens artikel 107, stk. 3, litra a), hvilket Kommissionen konkluderede i afgørelsen om regionalstøttekortet for Rumænien for 2007-2013 ⁽⁸⁹⁾ og for 2014-2020 ⁽⁹⁰⁾.
- (149) Kommissionen kan imidlertid ikke se, hvordan betaling af sagsøgernes erstatning kan være berettiget i forhold til bidraget til de pågældende områders regionale udvikling. Den driftsstøtte, betalingen indebærer, har ikke til formål at bidrage til den fælles interesse som krævet i traktatens artikel 107, stk. 3, litra a), men kun at godtgøre støttemodtageren for de tab, denne har lidt som følge af ophævelsen af EGO 24 før den fastsatte udløbsdato. Dette betyder, at sagsøgerne blot får gratis penge uden at have nogen positiv virkning på regionens udvikling.
- (150) Det er ikke tilstrækkeligt, at den økonomiske virksomhed udøves i »et område« for at antage, at foranstaltningen står i forhold til de ulemper, den skal opveje, eftersom det først skal påvises, hvad disse ulemper er, og derefter, hvordan de udgør en hindring for den pågældende regions udvikling. Eftersom der ikke findes nogen beviser, kan Kommissionen ikke identificere de ulemper, som støtteforanstaltningerne skulle opveje.
- (151) Betalingen af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, er midlertidig, idet den ikke har nogen virkning efter gennemførelsen eller fuldbyrdelsen af kendelsen. Den er imidlertid ikke begrænset til en vis del af nogen på forhånd afgrænsede udgifter, eftersom erstatningen har til formål at sikre, at sagsøgerne får dækket alle deres tab.
- (152) I lyset af ovenstående mener Kommissionen ikke, at betalingen af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, overholder retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013 og kan blive erklæret forenelig med det indre marked. Da der ikke findes andet grundlag for foreneligheden, konkluderer Kommissionen, at der ikke er ført bevis for støtteforanstaltningens forenelighed.

7.6. Konklusion om vurderingen af støtteforanstaltningen

- (153) Ovenstående analyse indikerer, at betalingen af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, udgør tildeling af ny støtte, som er uforenelig med traktaten. Kommissionen beklager, at Rumænien allerede har betalt en del af erstatningen ved at modregne en af sagsøgernes (S.C. European Food S.A.) skattegæld til den rumænske stat i en del af erstatningen samt ved den af retten udpegede eksekutors handlinger.

8. TILBAGESØGNING

- (154) I henhold til traktaten og Domstolens faste retspraksis er Kommissionen, når den har fundet støtte uforenelig med det indre marked, kompetent til at beslutte, at den pågældende medlemsstat skal ophæve eller ændre den ⁽⁹¹⁾. Ifølge Domstolens faste retspraksis har en medlemsstats forpligtelse til at ophæve den støtte, som Kommissionen anser for at være uforenelig med det indre marked, til formål at genetablere den tidligere situation ⁽⁹²⁾. I den sammenhæng har Domstolen fastslået, at dette mål er nået, når støttemodtageren har tilbagebetalt de beløb, der er tildelt

⁽⁸⁹⁾ Kommissionens beslutning N 2/07, resumé i EUT C 73 af 30.3.2007, s. 15.

⁽⁹⁰⁾ Kommissionens beslutning SA 38364, resumé i EUT C 233 af 18.7.2014, s. 1.

⁽⁹¹⁾ Sag C-70/72 Kommissionen mod Tyskland EU:C:1973:87, præmis 13.

⁽⁹²⁾ Forenede sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92 Spanien mod Kommissionen EU:C:1994:325, præmis 75.

som ulovlig støtte, hvorved den fordel fortæbes, som selskabet har haft i forhold til sine konkurrenter på markedet, og den situation, der herskede på markedet, før støtten blev ydet, genskabes⁽⁹³⁾. I overensstemmelse med retspraksis hedder det i artikel 14, stk. 1, i forordning (EF) nr. 659/1999, at »[i] negative beslutninger om ulovlig støtte bestemmer Kommissionen, at den pågældende medlemsstat skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at kræve støtten tilbagebetalt fra støttemodtageren.(...)«.

- (155) Sagsøgerne gør gældende, at de havde en berettiget forventning om, at incitamenterne i EGO 24 var lovlige, og at de kunne bruge incitamenterne indtil den fastsatte udløbsdato den 1. april 2009. Kommissionen bemærker i den forbindelse, at det i artikel 14, stk. 1, i forordning (EF) nr. 659/1999 videre angives, at »Kommissionen kræver ikke tilbagebetaling af støtten, hvis det vil være i modstrid med et generelt princip i [EU]-lovgivningen«. Domstolen har anerkendt, at princippet om beskyttelse af berettigede forventninger er et sådant generelt princip i EU-lovgivningen. Kommissionen mener imidlertid ikke, at sagsøgerne kan gøre en sådan berettiget forventning gældende.
- (156) Ifølge Domstolens retspraksis må virksomheder, som har modtaget en støtte, i princippet kun undtagelsesvist have en berettiget forventning om, at støtten er lovlig, medmindre den er ydet i overensstemmelse med princippet i traktatens artikel 108, stk. 3. Domstolen har i sin nyere retspraksis udtalt, at hvis der ikke er afgivet et præcist løfte, som følger af en aktiv handling fra Kommissionen, som har enekompetence til at godkende Unionens medlemsstaters ydelse af statsstøtte, og som gav støttemodtageren anledning til at tro, at foranstaltningen ikke udgør statsstøtte, kan ingen ekstraordinære omstændigheder berettige anvendelsen af princippet om beskyttelse af berettigede forventninger for at forhindre tilbagesøgning, hvis støtteforanstaltningen ikke var anmeldt til Kommissionen⁽⁹⁴⁾. Det er veletableret retspraksis, at princippet om beskyttelse af berettigede forventninger ikke kan gøres gældende i forhold til en bestemt bestemmelse i EU-retten, og at adfærden hos den nationale myndighed med ansvar for anvendelse af EU-retten, som handler i strid med den, kan ikke give anledning til berettigede forventninger for en erhvervsdrivende om, at denne vil blive behandlet på en måde, som er i strid med EU-retten⁽⁹⁵⁾. En påpasselig erhvervsdrivende må nemlig normalt være i stand til at forvisse sig om, at denne procedure er blevet fulgt⁽⁹⁶⁾.
- (157) Kommissionen bemærker, at det med hensyn til den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, burde have stået helt klart for sagsøgerne, selv før de fik tildelt støtten med kendelsen, sammen med den rumænske lovgivning, der giver kendelsen retsvirkning i Rumæniens nationale retsorden, at Kommissionen anså betalingen af erstatningen for at give anledning til ulovlig og uforenelig statsstøtte. Denne holdning blev meddelt udtrykkeligt til voldgiftsretten den 20. juli 2009 og formidlet til sagsøgerne.
- (158) Med hensyn til sagsøgernes påstand om, at de havde en berettiget forventning om, at EGO 24 var lovlig og ville løbe frem til den 1. april 2009, minder Kommissionen om, at det først og fremmest er betalingen af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, og ikke EGO 24, der danner grundlag for denne afgørelse. Kommissionen tilføjer ikke desto mindre for fuldstændighedens skyld, at sagsøgerne ikke med rette kan gøre en berettiget forventning om, at ordningen var lovlig og ville løbe frem til den 1. april 2009, gældende. Med hensyn til denne ordning var det ikke Kommissionen, men det rumænske konkurrenceråd, som i medfør af afgørelse nr. 4/2000 truffet af Associeringsrådet EU-Rumænien og den rumænske lov nr. 143/1999 om statsstøtte var ansvarlig for at overvåge og godkende statsstøtten før Rumæniens tiltrædelse til Unionen. Kommissionen bemærker i den forbindelse, at EGO 24 blev anmeldt til det rumænske konkurrenceråd på grund af de påtænkte ændringer i EGO 75, og at det rumænske konkurrenceråd i sin afgørelse nr. 244/2000 af 15. maj 2000 konkluderede, at incitamenterne udgjorde uforenelig statsstøtte. Det var efter denne afgørelse, den 1. juni 2000, at S.C. European Food S.A. erhvervede sit PIC-certifikat, som gav virksomheden ret til at modtage statsstøtte under EGO 24-ordningen, som forklaret i betragtning 133. Det betyder imidlertid ikke, at støtten blev ydet på den dato, som forklaret i betragtning 134.
- (159) På det tidspunkt, hvor S.C. European Food S.A. fik tildelt den ulovlige statsstøtte gennem EGO 24, som under alle omstændigheder er efter den 1. juni 2000, må virksomheden dermed have været bekendt med Rumæniens konkurrenceråds afgørelse af 15. maj 2000, hvor det erklærede, at EGO 24-incitamenterne var uforenelig statsstøtte. Virksomheden må endvidere have været bekendt med Europaafalen, som trådte i kraft den 1. januar 1995, og den rumænske lov nr. 143/1999 om statsstøtte, som trådte i kraft den 1. januar 2000. Begge forbød Rumænien at yde statsstøtte og bemyndigede det rumænske konkurrenceråd til at godkende ny statsstøtte. Uden en sådan godkendelse fra konkurrencerådet og på linje med Domstolens retspraksis, som fandt anvendelse

⁽⁹³⁾ Sag C-75/97 *Belgien mod Kommissionen* EU:C:1999:311, præmis 64-65.

⁽⁹⁴⁾ Sag C-148/04 *Unicredito Italiano* EU:C:2005:774, præmis 104-111.

⁽⁹⁵⁾ Dom i sag C-217/06 *Kommissionen mod Italien* EU:C:2007:580, nr. 23 og den nævnte retspraksis.

⁽⁹⁶⁾ Sag C-5/89 *Kommissionen mod Italien* EU:C:1990:320, præmis 14.

i medfør af artikel 64 i Europaaftalen af 1995, artikel 1 i gennemførelsesbestemmelserne til afgørelse nr. 4/2000 truffet af Associeringsrådet EU-Rumænien og fællesskabsretten, kunne S.C. European Food S.A. aldrig have haft en berettiget forventning om, at incitamenterne i EGO 24 udgjorde forenelig statsstøtte, uanset den rumænske regerings senere handlinger efter afgørelse nr. 244/2000. Den samme argumentation gælder naturligvis Multipack og Starmill, som først fik deres PIC-certifikat den 17. maj 2002, dvs. to år efter afgørelse nr. 244/2000. Sagsøgerne kan dermed heller ikke gøre gældende, at de har en berettiget forventning om, at EGO 24-ordningen udgjorde ulovlig statsstøtte, hvilket Kommissionen finder irrelevant for denne afgørelse.

- (160) Derfor skal Rumænien tilbagesøge betalingen af den erstatning, voldgiftsretten tilkendte sagsøgerne, eftersom den udgør ulovlig og uforenelig statsstøtte. Eftersom de fem sagsøgere, sammen med de andre relevante EFDG-virksomheder, udgør én fælles enhed (se betragtning 91), hæfter de fem sagsøgere og de andre relevante EFDG-virksomheder solidarisk for tilbagebetalingen af den statsstøtte, som en af dem måtte have modtaget, til den rumænske stat. I henhold til artikel 14, stk. 2, i forordning (EF) nr. 659/1999 skal den støtte, der skal tilbagebetales i medfør af en beslutning om tilbagebetaling, indeholde renter beregnet på grundlag af en passende sats, der fastsættes af Kommissionen. Renterne betales fra det tidspunkt, hvor den ulovlige støtte var til støttemodtagerens rådighed, og indtil den tilbagebetales. Ifølge artikel 14, stk. 3, i forordning (EF) nr. 659/1999 skal tilbagebetalingen ske omgående og i overensstemmelse med gældende procedurer i den pågældende medlemsstats nationale ret, forudsat at disse giver mulighed for omgående og effektiv gennemførelse af Kommissionens beslutning. Til det formål og i tilfælde af søgsmål ved de nationale domstole træffer de pågældende medlemsstater alle nødvendige foranstaltninger, som er til rådighed i deres respektive retssystemer, herunder også foreløbige foranstaltninger, dog med forbehold af fællesskabsretten.
- (161) Kommissionen bemærker i denne forbindelse, at Rumænien allerede har modregnet 337 492 864 RON (ca. 76 mio. EUR ⁽⁹⁷⁾) i den skattegæld, en af sagsøgerne, S.C. European Food S.A., havde. Kommissionen bemærker endvidere, at den af retten udpegede eksekutor den 5. januar 2015 beslaglagde 36 484 232 RON (ca. 8,1 mio. EUR ⁽⁹⁸⁾) fra Rumæniens finansministerium og derefter overførte 34 004 232 RON (ca. 7,56 mio. EUR) i lige store dele til tre af de fem sagsøgere og beholdt resten til dækning af sagsomkostninger. Mellem den 5. februar og den 25. februar 2015 beslaglagde eksekutoren 9 197 482 RON (ca. 2 mio. EUR ⁽⁹⁹⁾) fra Rumæniens finansministeriums bankkonti. Endvidere bemærker Kommissionen, at de rumænske myndigheder frivilligt har overført 472 788 675 RON (ca. 106,5 mio. EUR ⁽¹⁰⁰⁾) (inklusive omkostninger til den af retten udpegede eksekutor på 6 028 608 RON) til en spærret konto i de fem sagsøgeres navn. Disse beløb samt eventuelle yderligere betalinger til sagsøgerne til fuldbyrdelse af kendelsen, som er eller vil blive foretaget, skal tilbagesøges af Rumænien —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Betaling af erstatningen tilkendt af voldgiftsretten, der blev nedsat under Det Internationale Center til Bilæggelse af Investeringstvister (ICSID), i kendelsen af 11. december 2013 i sag nr. ARB/05/20 Micula m.fl. mod Rumænien ⁽¹⁰¹⁾ til den økonomiske enhed bestående af Viorel Micula, Ioan Micula, S.C. European Food S.A., S.C. Starmill S.R.L., S.C. Multipack, European Drinks S.A., Rieni Drinks S.A., Scandic Distilleries S.A., Transilvania General Import-Export S.R.L. og West Leasing S.R.L. udgør statsstøtte, som er uforenelig med det indre marked, jf. traktatens artikel 107, stk. 1.

Artikel 2

1. Rumænien udbetaler ikke den i artikel 1 omhandlede uforenelige støtte og tilbagesøger eventuel i artikel 1 omhandlet uforenelig støtte, som allerede er blevet udbetalt til en af enhederne i den økonomiske enhed, som har modtaget støtten ved delvis gennemførelse eller fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen af 11. december 2013, samt støtte udbetalt til en af enhederne i den økonomiske enhed, som har modtaget støtten ved yderligere gennemførelse af voldgiftskendelsen af 11. december 2013, som Kommissionen ikke er bekendt med, eller som er udbetalt efter datoen for denne afgørelse.

2. Viorel Micula, Ioan Micula, S.C. European Food S.A., S.C. Starmill S.R.L., S.C. Multipack, European Drinks S.A., Rieni Drinks S.A., Scandic Distilleries S.A., Transilvania General Import-Export S.R.L. og West Leasing S.R.L. hæfter solidarisk for tilbagebetalingen af statsstøtte, som en af dem måtte have modtaget.

⁽⁹⁷⁾ Se fodnote 7.

⁽⁹⁸⁾ Se fodnote 38.

⁽⁹⁹⁾ Se fodnote 38.

⁽¹⁰⁰⁾ Se fodnote 40.

⁽¹⁰¹⁾ ICSID-sag nr. ARB/05/20, Ioan Micula, Viorel Micula, SC European Food SA, SC Starmill SRI, SC Multipack SRL mod Rumænien, endelig voldgiftskendelse af 11. december 2013.

3. De beløb, der tilbagesøges, er de beløb, der følger af gennemførelsen eller fuldbyrdelsen af kendelsen af 11. december 2013 (hovedstol og rente).
4. De beløb, der tilbagesøges, tilskrives rente fra den dato, hvor de blev stillet til rådighed for støttemodtagerne, indtil de er tilbagebetalt.
5. Rumænien skal oplyse de nøjagtige datoer, hvor statens støtte blev stillet til rådighed for de respektive støttemodtagere.
6. Rentebeløbet beregnes med renters rente i overensstemmelse med kapitel V i Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 ⁽¹⁰²⁾.
7. Rumænien sikrer, at alle udestående betalinger af den i artikel 1 omhandlede støtte indstilles med virkning fra datoen for vedtagelsen af denne afgørelse.

Artikel 3

1. Tilbagesøgningen af den i artikel 1 omhandlede støtte iværksættes øjeblikkeligt og effektivt.
2. Rumænien sikrer, at denne afgørelse efterkommes inden for fire måneder efter meddelelsen herom.

Artikel 4

1. Senest to måneder efter meddelelsen af denne afgørelse sender Rumænien følgende oplysninger:
 - a) det samlede beløb modtaget af hver af de i artikel 1 omhandlede enheder
 - b) en detaljeret beskrivelse af allerede trufne og planlagte foranstaltninger med henblik på at efterkomme denne afgørelse
 - c) dokumentation for, at støttemodtageren har fået påbud om at tilbagebetale støtten.
2. Rumænien underretter løbende Kommissionen om resultaterne af gennemførelsen af de nationale foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til denne afgørelse, indtil tilbagebetalingen af den i artikel 1 nævnte støtte er afsluttet. Rumænien indsender på Kommissionens anmodning straks oplysninger om, hvilke foranstaltninger der allerede er truffet eller planlagt for at efterkomme afgørelsen. Rumænien giver tillige detaljerede oplysninger om de støttebeløb og renter, støttemodtagerne allerede har tilbagebetalt.

Artikel 5

Denne afgørelse er rettet til Rumænien.

Udfærdiget i Bruxelles, den 30. marts 2015.

På Kommissionens vegne
Margrethe VESTAGER
Medlem af Kommissionen

⁽¹⁰²⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 af 21. april 2004 om gennemførelse af Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 (EUT L 140 af 30.4.2004, s. 1).

ISSN 1977-0634 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2520 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA